

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tö Lucas

Wëm tö yëkkuö i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tö ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tö ibikeitsè tö Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa taië ese. Lucas tö ie' a yëkkuö i' kit as ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöblaö'itö e' jcherwä ie' wä yësyësë.

Yëkkuö i' kî Lucas tso' ikkachök tö Jesús dë'bitü sulitane tsatkök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kè dë'bitü Israel aleripa è a. Lucas tö ichè tö Jesús kune' ká i' kî sulitane kîmoie. Ñies Lucas kî ikiane tö s'wä ijcherwä tö Jesús dë'bitü iYé kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wä ijcher tö Lucas bak Pablo wapiöuk. Welepa tö ibikeitsè tö ie' kè dör Israel aleri. Ie' bak kanëblök s'kapeyökwakie. Ñies welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit ká kiè Roma ee Jesús kune' e' kî duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kî sulitu (79) e' shü ulat.

Ttè tsá kitule

¹⁻³ A kékëpa taië Teófilo, ì o' Jesús tö sa' shüa mik ibak ká i' kî etá, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitü dō ibata ekkè e'pa tö. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanéukwakpa. Taië sa' malepa imao' shtë yëkkuö kî, erë kè idë'ttsa wes ikiane shtë es. E' kuëkî ye' tö iwà chakéwä bua'iewä itsá dō ibataë. Es ye' isué tö buaë idir shtëmi be' a yëkkuö i' kî seraa wes ibak es ⁴ as be' éna iar tö ttè wa be' wöblane, e' dör moki.

Juan S'wöskuökwak kÿrke e' biyó yëne

⁵ Mik Herodes bak judiowak blúie etā sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kanablök Skëköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör ñies sacerdotepa ditséwö wes iwëm es. ⁶ Ie'pa bül serke yësyësë Skëköl wöa. Ie'pa tö Skëköl ttè me'bak dalöiëno, e' dalöieke buaë, kè kī ì sulu tté ta'. ⁷ Erë Elisabet kè dötā' alàë. Ñies ie'pa bül dör kékëpalatke.

⁸ Etökicha tā mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanéuk Skëköl wé a, ⁹ etā ie'pa iné ilè wa wes ie'pa wöblar es isuöie tö yi kàne shkökwa Skëköl wé shūa iyi masmas ña'uk Skëköl a. Etā idettsa tö Zacarías kawōta shkökwa. ¹⁰ Mik ie' tso' Skëköl wé shūa iyi masmas ña'uk, e' dalewa taië s'daparke u'rkī ttök S'yé tā. ¹¹ E' wōshā tā Skëköl biyöchökwak eköl e' kkachéwa ie' a ka' tso' iyi masmas ña'woie Skëköl a e' ulà bua'kka. ¹² Mik ie' tö Skëköl biyöchökwak sué tā ie' tkinewa suane taië iyökī. ¹³ Etā biyöchökwak tö iché ie' a:

—A Zacarías, kè be' suanuk. Ì kié be' tö Skëköl a, e' meraëitö be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' dōraë alàë, e' wák wëm. Ie' kiè múka a' tö Juan. ¹⁴⁻¹⁵ Ie' dōraë kékëpa taië Skëköl wöa. E' kuekī e' be' ttsé'weraë buaë kaneë. Ñies ie' tö taië pë' ttsé'weraë buaë. Ie' kè ì shkōshkö yepa. Kam ie' kur etā Wiköl Batse'r dōraë ie' kī taië. ¹⁶ Ie' tö Israel aleripa taië, e' kerane ie'pa Këköl yulökne. ¹⁷ Ie' dōraë Skëköl yöki kewe itté pakök. Ie' tö ipakeraë Wiköl Batse'r diché taië e' wa wes Skëköl tteköl kiè Elías bak ká iaiäë es. Ie' ipakeraë as iyé er buarne ila'r kī ena ila'r er buarne iyé kī. Ñies ipakeraëitö as wépa tö Skëköl ttè dalösewéwa, esepa e' wöbla'ù senuk yësyësë. Es ie' tö ie'pa patteraë Skëköl datse e' panoie.

¹⁸ Etā Zacarías tö Skëköl biyöchökwak a ichaké:

—¿Ì wa be' ye' a ikkachèmi tò ttè e' dör mokì? Ye' dör kèkèpalatke. Ñies ye' alaköl dewatke kèkèpalatke, ta ¿wes sa' alala kòkamiia?

¹⁹ Ie' iiuté:

—Ye' dör Gabriel. Ye' kaneblöke Skèköl a. Ie' ye' patké ttè buaë i' chök be' a. ²⁰ Erë be' kè wà ye' ttè klöone, e' kueki be' ttò wöblërdawà kè ttòpaia dò mik be' alà kune età. Mik ì chéyo be' a e' kèwö de, età be' ttörane.

²¹ E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tò ibikeitsé, “¿Ì tò ie' wöklö'wé, e' kè dötsa bet Skèköl wé a?” ²² Mik ie' dettsa, età ie'pa tò isué tò ie' ttò wöblënewa, kè ie' ttoia ta ulà è wa ie' tò iwà kkaché ie'pa a. Età ie'pa éna iane tò ilè suéitö kabsueie. Es ie' atë me'ie.

²³ Mik ie' kanè one Skèköl wé a, età imiane iu a. ²⁴ E' ukuöki ta ie' alaköl Elisabet duneka. Ie' e' tkéwa iu a dò si' skel, kè dè'ttsa wérö. ²⁵ Ie' tò iché, “Ikképa Skèköl tò alà mé ye' a. Es ie' er buaë ché ye' a, ekké ye' jaëne.”

Jesús kurke e' biyó yëne

²⁶ Elisabet duneka e' ki si' de teröl, età Skèköl tò ibiyöchökwak kiè Gabriel, e' patké Nazaret, ká e' atë Galilea. ²⁷ Eë busi serke eköl kiè María. Ie' kam ser wëm ta, erë ie' ttè meule wëm eköl kiè José e' a senowa ie' ta. José dör blu' bak kiè David e' aleri eköl. ²⁸ Età Skèköl biyöchökwak dewa wé María tkër eë, ta ichéitö ie' a:

—¿Is be' shkene? Skèköl er buaë ché be' a. Ie' tso'ie be' ta.

²⁹ Ttè e' tò María tkiwéwa ta ibikeitséitö, “¿Iók ye' shké'wé es?” ³⁰ Età Skèköl biyöchökwak tò iché ie' a:

—A María, Skèköl er buaë ché be' a, e' kueki kè be' suanuk. ³¹ Be' durkaraë, be' alà kurdaë wák dör wëm, ikiè múkabö Jesús. ³² Ie' doraë kèkè taië, dalò taië. Ie' kirdaë Skèköl dör íyi ulitane tsata, e' Alà. Skèköl tò ie' meraka

blu'ie wəs iyé bak kiè David es ³³as Jacob aleripa wëttsùitö blu'ie kekraë kè erta'wa.

³⁴ Età María tò ichaké Skëköl biyöchökwak a:

—Kam ye' ser wëm ta, età ʒwəs ì ché be', e' wà tkòmi ye' ta?

³⁵ Skëköl biyöchökwak iüté:

—Wiköl Batse'r döraë be' kī, Skëköl dör íyi ulitane tsata e' diché ardaë be' kī. E' kuëkī be' alà kurdaë, e' serdaë Skëköl è a. Ie' kirdaë Skëköl Alà. ³⁶ Ñies be' yami kiè Elisabet këkëpalatke cheke tò kè idöta' alàë, e' alà kurdaë. Si' i' wa ta ie' kī ide si' teröl. ³⁷ Ì kəs or Skëköl a, kè ì ku' darërë ie' a wè.

³⁸ Età María tò iché:

—Ye' dör Skëköl kanè méso, as ie' tò iù ye' ta wəs be' iché es.

Età Skëköl biyöchökwak mía.

María mía Elisabet pakök

³⁹ E' ukuökī ta María dali ié ta imía bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea ká dör kabataie eë. ⁴⁰ Mik ie' dewa Zacarías u a, età ie' tò Elisabet shkë'wé. ⁴¹ Mik e' ttsé Elisabet tò, età ilà wötī'ne tajë ie' shua ta Wiköl Batse'r de ikī tajë. ⁴² Ie' ttémi darërëë ta ichéitö María a:

—Skëköl er buaë ché be' a alakölpa ulitane tsata. Ñies ie' er buaë ché be' alà kurmi e' a. ⁴³ Ye' siarë ʒwəs e' a ie' er buaë ché tò ye' Këkëpa mì e' de ye' pakök? ⁴⁴ Mik be' tò ye' shkë'wé e' ttsé yö, e' bet ta ye' alà wötī'ne ye' shua ittse'ne buaë e' kuëkī. ⁴⁵ Ì yë' Skëköl tò be' a, e' klö'wébö tò iwà tköraë, e' kuëkī ayëcha buaë be' dör.

⁴⁶⁻⁴⁹ María tò iché:

“Ye' dör Skëköl kanè méso ësela siarë ese è,
erë e' ska' ie' er de.
E' kuëkī ie' kikekëka ye' tö.

Ie' dör ye' tsatkökwak, e' tö ye' ttsë'wëke buaë.
 Ie' diché taië iyi ulitane tsata, e' tö ì buaë shuteë wé ye' a.
 E' kueki i'tami ye' yërdaë: ¡Ayëcha buaë!
 ¡Skököl dör batse'r!

⁵⁰ Wépa tö ie' dalöieke, esepa sueke ie' tö kekraë er siarë wa.

⁵¹ ì kè or yi a ese wéitö idiché taië wa:

Pë' e' ttsökä taië esepa tö ì bikeitseke wè ese wöklö'wéitö.

⁵² Ká wökirpa uyéttsaitö ikulé ki,
 e' skéie s'siarëpa tkékaitö.

⁵³ Wépa siarë kè wa ì ku' ñè,
 esepa a ì buaë méitö taië.

Erë inuköl blúpa esepa patkémiitö ulà wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa dör ie' kanè mésopa.

Ká iaiaë ie' tö ie'pa a iyë' tö ie' tö ie'pa sueraë er siarë wa.
 Ttè e' kè chë'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tö iyë'bak Abraham a,
 ñies ie' aleripa kos daia ie' itöki e'pa a.”

Es María tö iché.

⁵⁶ María sené Elisabet ska' dò si' mañat ta imíane iu a.

Juan S'wöskuökwak kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alà kärke e' kéwö de, etä iwà kune wëm.

⁵⁸ Mik pë' serke tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyó ttsé tö Elisabet sué Skököl tö er siarë wa, etä ie'pa kos ttsë'ne buaë wes Elisabet es. ⁵⁹ Mik ilà kune' e' ki ká de pàköl (8), etä ie'pa debitu ilà tottola kkuölit tërke tsir, e' kéwö tkö'uk wes ie'pa wöblane es iwà kkachoie tö alà e' dör judiowak. Ie'pa éna iyé kiè Zacarías, e' kiè makka iki. ⁶⁰ Erë imì tö iché:

—Au, ie' kirdaë Juan.

⁶¹ Ie'pa tö iché:

—Kè yi ku' be' yamipa shuà kiè es. Età ùi kueki be' ikiè mekeka es?

⁶² Età ie'pa ulà kkaché ichakoie alà yé a, “¿Ima be' éna ikiè makka?” ⁶³ Età iyé tö kaltak kié, e' ki ie' tö ishtë tö “ikiè Juan.” E' tö ie'pa kos tkiwéwa. ⁶⁴ E' wöshà tã Zacarías ttékane, etã Skëköl kikéka ie' tö taië. ⁶⁵ Pë' serke tsinet, e'pa kos tkirulune taië. Nies pë' kos serke Judea kébata a, e'pa shuà itté buneka taië. ⁶⁶ Ie'pa ulitane tö itté ttsé e'pa tö ibikeitsé: “Alà e' döraë kékëpa taië.” Ie'pa isué tö Skëköl tso' ie' ta, e' kueki ie'pa tö ibikeitsé es.

Zacarías tö Skëköl kikéka

⁶⁷ Etã Wiköl Batse'r de taië Zacarías ki, e' wa ie' ttémi Skëköl ttekölie tã ichéitö:

⁶⁸ “Skëköl dör Israel aleripa Këköl, e' de ie' icha kos tsatkök, e' kueki ikikökasö taië.

⁶⁹ Ie' tö S'tsatkökwa diché taië, e' patké eköl, e' dör ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

⁷⁰ E' dör wës Skëköl ttekölpa batse'r bak ká iaiaë e'pa tö iyë'at es.

⁷¹ Skëköl tö iyë'atbak tö ie' tö se' tsatkeraë s'bolökpa ulà a, nies wépa éna se' ar suluë esepa kos yöki.

⁷² Ie' tö itté batse'r me' se' yépa bak ká iaiaë e'pa a tö ie' se' sueraë er siarë wa, e' kè ska' ie' er chë'wa.

⁷³ Ie' tö iyë' se' yé bak ká iaiaë kiè Abraham e' a

⁷⁴ tö se' tsatkeraëitö s'bolökpa ulà a as se' ser ie' a kè suarta',

⁷⁵ nies as se' ser batse'r ena yësyesë ie' wöa se' tso'ia ttsë'ka e' dalewa.

⁷⁶ A ye' bëbëla, mik be' de këchke,

etā be' miraë kewe s'pattök
 as se' tö Skëköl kiöwā buaë mik ide eta.
 E' kueki be' kirdaë Skëköl dör íyi ulitane tsata, e' tteköl.
⁷⁷ Israel aleripa a be' tö ttè pakeraë
 as ie'pa wā ijcher tö ì sulu wambleke ie'pa tö,
 e' olo'yèmi Skëköl tö ie'pa ki itsatkoie.
⁷⁸ Skëköl tö se' sueke er siarë wa,
 e' kueki ie' tö S'tsatkëkwak patkekebitü se' a datse ká jai a
 olo tā' taië wes diwö tskir bla'mi es.
⁷⁹ Wépa tso' klöulewā ì sulu ulà a wes s'tso' stui a es,
 wépa tso' iduökewatke e' è kinuk,
 esepa wöa ká ñi'weraë ie' tö as itsatkërdak.
 Ie'pa wëttseraitö sene bèrë ie' tā e' ñalé ki."

Es Zacarías tö iché.

⁸⁰ Juan talane de këchke tā Wiköl Batse'r tso' taië ie' a.
 Ie' sené ká wé kè yi serku' ee dò mik ikéwö de e' kkachioie
 Skëköl ttekölie Israel aleripa a eta.

2

Jesús kune'

(Mateo 1.18-25)

¹ Juan kune', e' kéwö ska' tā, Roma wökir kibi kiè
 Augusto, e' tö ká kos tso' ie' ulà a, e' wakpa kiè shtök ké
 seraa. ² (Î dör s'kiè tsá kite mik Cirenio dör ká kiè Siria e'
 wökir e' kéwö ska' tā.) ³ Sulitane kawötā shkökne ká wé
 iyépa datse ee e' kiè shtök.

⁴⁻⁵ José dör David bak Israel blú e' aleri. David kune'
 Belén atē Judea ee. Erë José serke Nazaret atē Galilea
 ee. E' kueki ie' mía María tā Belén e' kiè shtök. Ie'pa ttè
 meuletke ñi a senowaie, erë kam ie'pa serwā ñita. María
 batsò dur. ⁶ Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alà kurke, e' diwö
 de. ⁷ Wé s'kapökerö, e' wé a, kè ká kuneia ie'pa a kapoie.

E' kuēki ie'pa míyal iyiwak wé a kapökrö. Eta eē ie' alà tsá kune wák wēm, ipatréwaitö datsi'tak batsì wa mékaitö iyiwak tioie ese kulé' a ka' skéie.

Skököl biyöchökwakpa tö ttè buaë ché obeja kkö'nukwakpa

a

⁸ E' nañewe tsinet Belén obeja kkö'nukwakpa tso' iiyiwak kkö'nuk. ⁹ E' bet ta Skököl biyöchökwak de eköl ie'pa ska' ta Skököl olo taië e' olo bunekā ie'pa pamik, e' yöki ie'pa suane taië. ¹⁰ Erë Skököl biyöchökwak tö iché ie'pa a: “Kè a' suanuk, ttè buaë datse ye' wa a' a, e' tö pè' ulitane ttsé'weraë buaë. ¹¹ I'ñe a' tsatkökwak kune David ká a, e' dör Skököpa pairine'bitu idi' wa a' blúie e'. ¹² A' tö ie' kueraë parratulewa datsi'tak batsì wa tër kulé' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wa ijcher tö ì ché ye' tö a' a, e' dör moki.”

¹³ E' bet ta Skököl biyöchökwakpa kí de taië shute, e' tö Skököl kikekēka ta ichekerakitö:

¹⁴ “;Skököl tso' ká jaì a, e' kikökasö!

;Ñies wépa a Skököl er buaë chò as esepa ser bèrè ñita ká i' ki!”

¹⁵ Mik Skököl biyöchökwakpa míyalne ká jaì a, eta obeja kkö'nukwakpa tö iché ñi a:

—Mishka Belén, ì ché Skököl tö se' a, e' wà sauk.

¹⁶ Eta ie'pa míyal bet, ta María ena José kuérakitö, ta iyène tö alà àr iyiwak tio kulé a. ¹⁷ Mik ie'pa isué, eta ì kos ché Skököl biyöchökwak tö ie'pa a alà e' ki, e' pakéne ie'pa tö itso'rak eē e'pa a. ¹⁸ Mik wépa tö, ì ché obeja kkö'nukwakpa, e' ttsé, eta e'pa kos tkirulune. ¹⁹ Ttè e' kos bleke María tö ier a ta ie' iwà bikeitseke è. ²⁰ Eta obeja kkö'nukwakpa míyalne. ì kos ttsé ie'pa tö, sué ie'pa tö, e' ki ie'pa tö Skököl kikekarami.

Alala Jesús tsémi Skéköl wé a

²¹ Mik alala k_i ká de pàköl (8), etá ie'pa itóttola kkuölit téé tsir tá ikiè mékarakitö Jesús wes Skéköl biyöchökwak iyè' María a kam ie' buklurka e' yöki es.

²² Mik Jesús kune' e' k_i ká de dabom tkëyök (40), etá María ena José míá e' batse'uk* wes ttè dalöiëno kit Moisés tö e' tö ichè es. Ie'pa wá ilà mí mè Skéköl a Skéköl wé atë Jerusalén eë. ²³ Skéköl ttè dalöiëno e' k_i itso' kitule e' tö ichè: “Alaköl alà tsá kune wëm, e' kirdaë batse'r Skéköl a.” E' kuëki ie'pa wá ilà mí mè Skéköl a. ²⁴ Nies ie'pa míá iyiwak muk jchè Skéköl a e' batse'woie wes Skéköl ttè dalöiëno tö ichè es: e' dör dù kiè tórtola, et wë'ñe ena et alaki ö nuböl pupula böt.

²⁵ E' kèwö ska' tá wëm serke Jerusalén kiè Simeón. Ie' serke yësyësë wes Skéköl k_i ikiane es. Skéköl tö Israel aleripa tsatkeke e' kèwö paneke ie' tö. Wiköl Batse'r tso' ie' a, ²⁶ e' tö ie' a iyè: “be' kè blërpawá kam be' tö wé pairine'bitü idi' wa a' blúie patkeraë Skéköl tö e' saü e' yöki.” ²⁷ Ie' ittse Wiköl Batse'r wa tö ie' kawöta shkök Skéköl wé a, e' kuëki ie' míá demi eë. Eë nies José ena María demi. Ie'pa wá ilala Jesús mí wakanewë wes Moisés ttè dalöiëno tö ichè es. ²⁸ Simeón tö alala kéka ulà a tá Skéköl kikékaitö tá ichéitö:

²⁹ “A Skéköl, ye' dör be' kanè méso,
ì yè' be' tö ye' a, e' wà suéyö.

E' kuëki ire', ye' duöwami bèrë.

³⁰ Sa' tsatkökwak patké be' tö e' wà suéiyö ye' wák wöbla wa.

³¹ E' patké be' tö ká ulitane wakpa a.

³² Ie' döraë wes ká olo es, pë' kè dör judiowak

* 2:22 e' batse'uk: E' batse'wë i' e' kè dör wes se' bribriwak e' batse'ü es awá wa ì wa.

ešepa er ñi'woje as ie'pa éna be' ttè mokië e' wà ar.
Ñies Israel aleripa dör be' icha, e'pa k̄ikardak̄a taië ie'
batamik.”

Es Simeón tö iché.

³³ Jesús ché Simeón tö Skököl a, e' tö Jesús mì ena iyé tkiwéw̄a. ³⁴ Ie' tö ikié Skököl a as e' er buaë chò ie'pa a ta ichéitö María dör Jesús mì e' a:

—Skököl ibikeitsbak tö alà i' kuëk̄i se' Israel aleripa taië tsatk̄erdaë ñies e'pa taië weirdaë. Ie' tö Skököl olo kkacheraë se' a, erë taië pè' tö ie' wateratts̄a. ³⁵ E' tö ì bikeitsekesö e' wà kkacheraë. Be' er a idalërdaë taië wēs tabè tièw̄a be' wák er a es.

³⁶⁻³⁸ E' wōsh̄a ta alaköl debit̄u eköl ie'pa ska' kiè Ana, e' dör Skököl tteköl. Ie' yé kiè Fanuel, e' dör Aser aleri. Ie' dör kékēpalatke. Ie' sene'w̄a mik iià busi et̄a. Ie' sene' wēm e' ta duas kul (7) è ta iwēm blēnew̄a. Ie' schönew̄a e' k̄i duas de dabom paryök k̄i tk̄el (84). Ie' serkeie Skököl wé a idalöiök ñië nañeë S'yé ta ttè wa ena batsè wa. Ie' tö wētela chémi Skököl a alala Jesús kuëk̄i. Ñies ipakéitö taië Israel aleripa malepa tso' itsatk̄è panuk ešepa a.

José ena María míyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tö ì kos kanewé wēs Skököl ttè dalöiëno tö ichè es, et̄a ie'pa míyalne Nazaret at̄e Galilea ee, e' dör iwakpa k̄á. ⁴⁰ Alala talar è, e' tso' buaë, ñies ie' yörke buaë, ik̄abikeitsöke taië ta Skököl er buaë chöke ie' a.

Jesús at̄e Skököl wé a

⁴¹ Duas bit ta Jesús mì ena iyé mi'ke Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' k̄ewö tkö'uk. ⁴² Mik Jesús k̄i duas de dabom eyök k̄i bök (12), et̄a ie'pa míyal k̄awö e' skà tkö'uk wēs ie'pa wöblar es. ⁴³ Mik ik̄ewö tka, et̄a ie'pa

míyalne iu a, erë Jesús atë Jerusalén, e' kè jcher imì wà iyé wa. ⁴⁴ Ie'pa tō ibikeitsé tō ie' dami iyamipa ta. Ie'pa shké ká et ta ie'pa isué tō Jesús kè ku' ie'pa ta. E' kueki ie'pa iyulémi iyamipa dami taië e'pa shua. ⁴⁵ Erë ie'pa kè wà ie' kune, e' kueki ie'pa míane Jerusalén iyulökne.

⁴⁶ Ká de böiki es, etá ie'pa tō Jesús kué Skéköl wé a. Ie' tkër s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa shua ikittsök ena ichakök. ⁴⁷ Jesús tō iüteke e' ttsé ie'pa kos tō e'pa wökrarulune ittök ena isaük tō wes ie' wà iyi jcher taië. ⁴⁸ Mik imì ena iyé tō ie' sué ee, etá ie'pa tkinewa. Etá imì tō iché iá:

—A alá, ¿iök be' e' wamblé sa' ta es? ¿Iök be' tō be' yé ena ye' eriawé ekké? Sa' be' yulé taië.

⁴⁹ Jesús tō ie'pa iuté:

—¿Iök a' ye' yulé taië? ¿Wes a' kè wà ijcher tō a' ye' kueraë ye' Yé u a?

⁵⁰ Erë ì ché ie' tō, e' wà kè ane ie'pa éna.

⁵¹ Etá imíane ie'pa ta Nazaret ta ie' tō ie'pa ttò iüteke buaë kekraë. E' kos bleke imì tō ie' er a. ⁵² Jesús talarke buaë, ñies ie' kí yörke taië, kabikeitsöke buaë, wër buaë Skéköl wa, ñies s'ditsö wa.

3

Juan S'wöskuökwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹⁻² Ká et ta Skéköl ttè Juan dör Zacarías alá e' ta wé kè yi serku' ee ipatkoie ittè pakök. E' kèwö ska' ta wém kiè Tiberio e' dör Roma wökir kibi. Ie' tkëneka ká e' wökirie, e' ki duas de dabom eyök ki skel (15). Ie' dikia ká tsitsirpa wökirpa tso'. E'pa kiè dör i' es: Poncio Pilato dör Judea wökir, Herodes dör Galilea wökir, e' ël kiè Felipe e' dör Iturea ena Traconítide e' wökir ena Lisantias dör Abilinia

wökir. E' k_éwö ska' t_a Anás ena Caifás e'pa dör judiowak sacerdotepa wökirpa. E' k_éwö ska' t_a Sk_éköl tté Juan t_a k_á sir poë w_é k_è yi s_{er}ku' e_e. ³ Et_a Juan m_{ía} di' kiè Jordán kkömik p_è' s_{er}ke e_e, e'pa a Sk_éköl tté pakök. Ie' tö iché ie'pa a: “A' er mane'ú Sk_éköl a as a' nuì olo'yòitö a' k_i t_a a' e' wöskuólor iwà kkachoie.” ⁴ Isaías dör Sk_éköl tteköl e' tö Juan tté kit k_á iai_ä Sk_éköl y_èkkuö k_i, e' tö ichè:

“K_á sir poë w_é k_è yi s_{er}ku', e_e yile ttöraë a_neule, e' tö icheraë:

'A' er mane'ú Sk_éköl datse e' yök_i,
e' dör w_{es} ñ_{al}a yuèsö y_èsy_ès_è ie' yök_i es.

⁵ K_ábl_è k_{os} kawöta wà i_èka sera_a,
ñies k_{ab}ata ena k_{ak}kuö k_{os} kawöta w_è ñikk_è,
ñ_{al}a shk_{ul}i'shk_{ul}i', e' k_{os} kawöta y_ètsa y_èsy_ès_è,
ñies ñ_{al}a suluë, e' k_{os} kawöta paikl_ètsa buaë.

⁶ Sk_éköl tö s'tsatk_è, e' su_èraë sulitane tö.' ”*
Es Isaías iy_è'.

⁷ P_è' debit_u tai_è Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuò t_a ie' tö ie'pa a iché: “jA' dör s'kitö'ukwakpa suluë w_{es} tkab_è es! jYi tö a' a iché tö a' tkömishkar Sk_éköl tö a' we'ikeraë siar_è e' ulà a? ⁸ A' s_{en}ú y_èsy_ès_è, e' wa iw_èrmiw_a tö mok_i a' er mane'w_étke Sk_éköl a. K_è a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa e' è ku_èk_i Sk_éköl k_è tö a' we'ikepa. Ye' tö a' a ichè tö Sk_éköl k_i ikiane, e' t_a ie' tö ák ikk_è yuèmi Abraham aleripaie. ⁹ Ie' dör w_{es} kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane k_è wörta' ese k_{os} bikökök ña'w_èwa bö a.”

¹⁰ Et_a ie'pa tö Juan a ichaké:

—jE'ma ì w_èmi sa' tö?

¹¹ Ie' tö ie'pa iut_é:

* 3:6 Isaías 40.3-5

—Yi wā datsi' tso' böt, e' etka mú wé kè wā itā' ese a. Es ñies yi wā chkè tso', ese tö chkè kakmú wé kè wā itā' ese a.

¹² Inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa welepa debitu Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuò, ie'pa tö ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wèmi sa' tö?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Kè a' tö inuköl shtök kos ikawötā shtë e' tsatā.

¹⁴ Ñies ñippökwakpa welepa ie' a ichaké:

—Ñe' tā ¿ì wèmi sa' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kè a' s'pauñuk inuköl yottsäie. Kè a' kachök s'ña'woie. Kos a' patörke, ekkè è klö'ú, tā a' ttsë'nú buaë iwa.

¹⁵ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wā panuk sulitane tso'. E' kueki ie'pa tso' ibikeitsök tö isalema Juan dör e'. ¹⁶ Erë Juan tö iché ie'pa ulitane a: “Moki ye' a' wöskueke di' wa. Erë ye' itökì idatse eköl, e' tö a' ierawā Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör kékëpa taië ye' tsatā, e' kueki ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' a. ¹⁷ Ie' tö se' wöpperaë wes iyiwö wöppè es. Ibia'bia bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uyerawaitö bö' kè wöitta'wā e' a.”

¹⁸ Es Juan ie'pa patté ttè ese wa taië. Es ie' tö S'tsatkökwak ttè buaë e' pakeke ie'pa a. ¹⁹ Ñies Juan tö Herodes dör Judea wökir, e' uñé. Herodes serke ie' wák èl e' alaköl kiè Herodías e' tā. Ñies ie' tö ì sulu skà wamblé taië. E' kueki Juan ie' uñé. ²⁰ Herodes tö ì sulu wamblé taië, erë e' kïie tā ie' tö Juan wötökwa patké s'wöto wé a.

Jesús wösune

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Mik Juan bak sulitane wöskuök, eta ñies ie' tö Jesús wöskué. Mik Jesús tso'ia ttök S'yé ta, e' dalewa ká jai kköbunane ²² ta Wiköl Batse'r de ie' ki wër nuböl sù. Eta ttò ttsène ká jai a, e' tö iché:

—Be' dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër ye' wa buaë shüte.

Jesús yépa bak e'pa kiè

(Mateo 1.1-17)

²³ Mik Jesús ki duas de dabom mañayök (30) ulatök, eta ie' tö Skëköl ttè pakémitke. Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dör José alà. José dör Elí alà[†], ²⁴ e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà, ²⁵ e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Esli alà, e' dör Nagai alà, ²⁶ e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà, ²⁷ e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Nerí alà, ²⁸ e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà, ²⁹ e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà, ³⁰ e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eliaquim alà, ³¹ e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà, ³² e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà, ³³ e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà, ³⁴ e' dör Jacob alà, e' dör Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör Nahor alà, ³⁵ e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Sélah alà, ³⁶ e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámec alà, ³⁷ e' dör Matusalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà,

† 3:23 Kiè ikképa kōs dör wēpa è kiè.

³⁸ e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skëköl alà.

4

Bé tö Jesús erkiöwé

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a taië Wiköl Batse'r tso'. E' tö ie' tsémi ká sir poë wé kè yi serku' ee. ² Ee ie' sené doka ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bé tso' ie' erkiöuk ì sulu wamblök. E' kèwö qos ta' ie' kè chkane yës, e' ukuöki ta' ie' dué bli wa. ³ Eta' bé tö ie' a iché:

—Be' dör Skëköl Alà, e' ma ichó ak se a tö iyönú chkeie.

⁴ Jesús tö iüté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: “Kè se' senuk chkè è mik.”*

⁵ E' ukuöki ta' bé tö ie' tsémi kabata kakkeë a, ta' ee ká qos wes ká tköke ekkë kkachéitö ia' bet. ⁶ Ie' tö iché ia:

—Ká qos suébö e' meule ye' ulà a, e' kueki yi a ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuèmi ká qos e' blúie. Nies íyi buaë tso', inuköl tso', ì tso' ká ulitane ki, e' qos wákíe be' yuèmi ye' tö. ⁷ Be' e' tkéwa kuchëwö ki ye' wörki ye' dalöiök, e' ta' e' qos döraë be' ulà a.

⁸ Erë Jesús ie' iüté:

—Skëköl yëkkuö tö ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' è dalöiö; ie' è a a' senú.’† E' kueki be' e' skóttsa ye' yöki bánet.

⁹⁻¹¹ E' ukuöki ta' bé wa imítser Jerusalén ta' iduékaitö Skëköl wé e' bata ki kakkeë ta' ichéitö ia:

—Skëköl yëkkuö tö ichè:

‘Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk be' tsatkök.

Ie'pa be' klö'wëra ká iulà a as be' klö' kè tërwa ak ki.’‡

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:8 Deuteronomio 6.13 ‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12

Es Skëköl yëkkuö tö ichè, e' kueki be' dör Skëköl Alà, e'ma be' e' ppöömi döttsa iski.

¹² Erë Jesús iüté:

—Ñies Skëköl yëkkuö tö ichè: 'A' kè kawö ta' a' Këköl wötsiriuk.'§

¹³ Mik bé kè wa ì skà kune Jesús erkiöwoie, età ie' iméat dò iëttökicha.

Jesús dene Galilea

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús minea dene Galilea. Këkraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a taië. Ie' tté buneká ká e' kos a. ¹⁵ Judiowak ñi dapa'wo wé kos tso', e' a ie' tö s'wöbla'weke Skëköl ttè wa ta sulitane tö ie' kikekeká buaë.

Nazaret wakpa tö Jesús uyéttsa iká ki

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik judiowak eno diwö de, età ie' dewa ie'pa ñi dapa'wo wé a wes ie' wöblane es. Età eë ie' e' duéser Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua. ¹⁷ Yëkkuö kit Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö, e' mé ie'pa tö ie' a suè. Ie' ishuppée ta ikuéitö wé Skëköl kanè méso bua'iewa e' tté tso' kitule eë. E' tö ichè i' es:

¹⁸ "Skëköl Wiköl tö ye' pairi'bitu idi' wa ttè buaë pakoie s'siarëpa a,

e' kueki ie' tso' ye' a.

Ie' tö ye' patkë'bitu ichök s'tso' klöulewa ì sulu ulà a esepa a tö 'a' yërdattsa.'

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa wöbla kè wawër esepa wöbla bua'ukne.

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa weirke siarë s'sulusipa ulà a, esepa tsatkök.

§ 4:12 Deuteronomio 6.16

19 Ie' tö ye' patkë'bitu ipakök sulitane a tö Skëköl er buaë chöke se' a, e' këwö detke.”*

20 E' ukuöki ta Jesús tö yëkkuö wötréwane mé judiowak ñi dapa'wo wé e' kimukwak a, ta ie' tkéser iwà pakök. Kos s'daparke ee e'pa tö ie' suéwa krereë. 21 Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuö aritsé ye' tö ñe', e' wà tka i' ta.

22 Ie'pa ulitane tö icheke ie' dör pë' buaë. Ñies ttè bua'buä chekeitö, e' tö sulitane tkiwéwa. Ie'pa tö iché ñi a:

—A'ka, ¿ie' kè dör José alá?

23 Ie' tö iüté:

—Ye' wa ijcher buaë a' tö ye' cheraë ttè i' wa: 'A s'kapeyökwak, be' wák e' bua'úne.' Ñies a' tö ye' a icheraë: 'Sa' ittsé tö ì kè or yi a ese wé taië be' tö Cafarnaúm, ese ú ñies ie' be' wák ká a.'

24 Ie' tö ikí ché ie'pa a:

—Moki ye' a' a iché tö Skëköl ttekölpa kos kè dalöiërta' iwakpa ká ki. 25 Moki ye' a' a iché tö mik Skëköl tteköl kiè Elías bak, eta kalí kè yëne yës döka duas mañal kí shaböts ta bli bak poë Israel. E' këwö ska' ta alakölpa schópa tso' taië Israel, 26 erë Skëköl kè wa Elías patkëne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tö Elías patké alaköl dör schó eköl serke Sarepta, ká e' ate tsinet Sidón, e' kimuk. 27 Es ñies mik Skëköl tteköl kiè Eliseo e' bak, e' këwö ska' ta lepra tö s'teke taië Israel. Erë ie'pa kos kè buaone. Wëm kiè Naamán dör ká kiè Siria e' wak, e' è buaone Eliseo tö Skëköl batamik.

28 Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa kos tso' judiowak ñi dapa'wo wé a, e'pa uluneká taië ie' ki. 29 Ie'pa iëneká ie' ki ta iuyéttsarakitö ká e' a bänet. Ká e' tso' kabata kakkeë e'

* 4:19 Isaías 61.1-2

ki, ie'pa wā ie' mītsēr dō kätte kakkēē e' kkōmik batrèemi as iduōwā. ³⁰ Erē ie' tkami ie'pa shuā tā imía.

Wēm eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö
(Marcos 1.21-28)

³¹ Jesús míā Cafarnaúm, ká e' atē Galilea. Eno diwō bit ekkē tā ie' tö s'wōbla'weke judiowak ñì dapa'wō wé a. ³² Ie' tö s'wōbla'weke ttè mokì diché tā' taijē ese wa, e' kueki ie'pa tkinewā.

³³ Ká et tā ie'pa ñì dapa'wō wé a wēm dur eköl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tö iché aneule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bèrē. ¿Ie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitū sa' eukwa? Ye' wā be' suule. Ye' wā ijcher tö yi be' dör. Be' dör batse'r patkē'bitū Skököl tö e'.

³⁵ Jesús tö aknama e' uñé:

—¿Be' siwā'blówā, be' e' yóttsa wēm se a!

Etā aknama tö wēm e' érö iski sulitane wörki, tā ie' e' yéttsa iā kè wā wēs wēm one. ³⁶ Sulitane tkinewā iweblök tā iñi chakérak:

—¿Ttè wése dör ñe'? Ttè diché tā' taijē e' wa wēm wí wimblupa sulusi ké e' yöktsa tā iē' yélur je'.

³⁷ Etā Jesús tté bunekā taijē ká e' kōs a.

Jesús tö Simón yàk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús e' yéttsa judiowak ñì dapa'wō wé a tā imía Simón u a. Eē Simón yàk kiri'weke duè dalölö tö taijē. Ie'pa kköché Jesús a tö ibua'úne. ³⁹ Etā Jesús e' wóéwa ie' ki tā duè dalölö uñéitō tā ibuanene. E' bet tā ie' e' kékā tā ilè yulémiitō ie'pa a ñè.

Jesús tö s'kirirke taijē esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Diwō mi'kewatke tā taijē pē' wā iyamipa kiri'weke duè tsakiē tö, esepa debitū taijē Jesús ska'. Ie' ulà mékā ie'pa

kirirke k_{os} k_i eköl eköl, ta es ie' tö ibua'wenerak seraa.
⁴¹ Ñies e' shua taië s'tso' tteke aknamapa tö. Mik ie' tö ie'pa bua'wéne, eta aknama e' yélur ie'pa a ta aknamapa tö iché ie' a aneule:

—jBe' dör Skëköl Alà chökle!

Erë ie' tö ie'pa uñé. Ie'pa wa ijcher tö ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. E' kuëki kè ie' wa ie'pa kàne ttök.

Jesús tö Skëköl ttè paké judiowak ñi dapa'wo wé k_{os} a
(Marcos 1.35-39)

⁴² Bule es ká ñine ta Jesús e' yéttsa mía bánet wé kè yi ku' ese ska'. Erë ie'pa tö ie' yulé. Mik ie'pa tö ikué, eta ie'pa tö ima'wé wöklö'wè as kè imi'. ⁴³ Erë ie' tö ie'pa iüté:

—Ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ye' kawöta ñies judiowak serke ká malepa a esepa a, eseie ye' patkëne'bitu.

⁴⁴ E' kuëki ie' mía ttè pakök judiowak ñi dapa'wo wé tso' taië Judea e' a.

5

Jesús ttò wa nima klöne taië
(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Etökicha ta Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kiè Genesaret e' kkömik (batsöri e' kiè ñies Galilea). Taië pè' dapane ie' ska' Skëköl ttè pakekeitö e' kïttsök, e' kè wa ie' shkoia.

² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanò àr bötö, e' sué Jesús tö. ³ Ta ie' e' iéka kanò etö a, e' dör Simón kanò. Ie' tö ikié Simón a: “Be' we'ikèyö, kanò patkómi béré wöwïk.” Ie' e' tkéser kanò a ta ie'pa wöbla'wéitö.

⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, eta ie' tö iché Simón a:

—Kanò patkóumi di' shua ta a' tö kla' uyómi nima klö'woie.

⁵ Simón tö ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeë sa' ima'wé, erë kè sa' wä iwà klöne yës. Erë be' ttò wa ye' tö kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tö ikla' uyémi ta iwà klò'wérakitö taië, e' tö kla' batseeketke. ⁷ Ta iulà kkaché iyamipa tso' kanò ètö a e'pa a tö a' shkó sa' kimuk. Iyamipa debitu ie'pa kimuk ta kanò bötö wà iérakitö chië, tsir etä kanò wöturkewatke di' a. ⁸ Mik e' sué Simón Pedro tö, etä ie' e' tkéwä kuchë ki Jesús klò ska' ta ichéitö ia:

—¡A Skëképa, ye' dör pë' sulusi, be' e' skótsa ye' yöki!

⁹ Nima klöne taië, e' tö Simón Pedro ena iyamipa kos tso' ie' ta, e'pa tkiwéwä taië, e' kuëki ie' tö iché es. ¹⁰ Nies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kanëblöke Simón ta nima klò'uk. Etä Jesús tö iché Simón a:

—Kè be' suanuk. Be' kè tö nima klò'wëpaia. I' tami be' wä s'ditsö bituraë ye' ska'.

¹¹ Etä ie'pa tö kanò ikléka, ta iyi kos tuléat ie'pa tö eë ta imíyal Jesús ta.

Wëm eköl kiri'wëke lepra tö e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etökicha ta Jesús tso' Judea ké et a. Etä eë wëm debitu eköl kiri'wëke lepra* tö. Mik ie' tö Jesús sué, etä ie' wöéwa dò iski ta ikköché taië Jesús a:

—A këképa, be' ki ikiane, e' ta be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tö ikéwä ulà wa ta ichéitö ia:

—Tó, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

E' wösha ta ie' buanene, kè ki lepra ku'ia. ¹⁴ Etä Jesús tö ie' a iché:

* ^{5:12} lepra: E' dör duè s'méwöie ese. Judiowak tö iklò'wé tö duè e' tö yi tteke ese dör ná. Esepa batseeketsa bánet kè a kawö ta' senuk pë' malepa shua. Nies ie'pa kè a kawö ta' shkowä Skëköl wé a.

—Kè ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie, ese tsúmi mè Skéköl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Erë Jesús tté t̄ineka taië sh̄ute. Taië pè' döke ie' ska' ie' ttè k̄ittsök, ñies as ie' tö ie'pa bua'ùne. ¹⁶ Erë taië ie' mi'ke b̄anet ttök S'yé ta wé kè yi ku' ese ska'.

*Jesús tö wëm eköl kraulewā e' bua'wéne
(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)*

¹⁷ Et̄ökicha ta Jesús tso' s'wöbla'uk ta eē fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tulur Jesús tso' s'wöbla'uk e' k̄ittsök. Ie'pa datse k̄a k̄os tso' Galilea ñies Judea ena Jerusalén. Jesús wa Skéköl diché tso' s'kirirke ese bua'wone. ¹⁸ Et̄a wēpa wēlepa debitū e'pa wa wēm kraulewā debitū eköl ka'la ki. Ie'pa éna iduè tsakmi u shūa wé Jesús dur eē as ie' tö ibua'ùne. ¹⁹ Erë taië s'tso', e' kueki ie'pa kè a itkōmi wēs u shūa. E' kueki ie'pa m̄ika u bata ki† tö u jchée ta iduè émirakitō enaë dōttsa isk̄i wé Jesús dur pè' tso' taië e' shūa eē. ²⁰ Mik Jesús tö isué tö mok̄i ie'pa erblé ie' mik, et̄a ie' tö iché wēm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu k̄os wamblébö, e' nuì olone be' ki.

²¹ Et̄a s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tö ibikeitsè: “¿Ima wēm w̄i erbikò tö ie' dör yi e' tö Skéköl ché suluè es? Skéköl è a se' nuì olo'yarmi.”

²² Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suēwā Jesús tö bet. E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì kueki a' ibikeitseke es? ²³ Ye' tö wēm i' bua'wèmine as ishkōne, e' ta ¿wēs a' tö iklō'wèmi tö ye' kè a inuì oloyanuk iki? ²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, s̄ú e' tö a' a ikkachè tö ye' wa kawō ta' k̄a i' a nuì olo'yoie.

Et̄a ie' tö iché wēm kraulewā e' a:

† 5:19 u bata ki: Ie'pa u kè dör wēs se' bribriwak u es. Ie'pa u ts̄abata dör kkueie klökata ta'.

—Be' e' kóka, be' ka'la kóka ta be' yúne u a.

²⁵ E' wósha ta ie' e' kéká sulitane wórkí ta ka'la a ie' debítu, e' kékaitō ta imíane iu a Skéköl kíkékaramiitō taië.

²⁶ Ie'pa wókrarulune iweblök ta Skéköl kíkékarakitō taië. Ie'pa suane ta ichéitörak:

—Ì sué se' tō i'ñe, e' kè sūule se' wa yës.

Jesús tō Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuökí ta Jesús mía, e' tō wëm sué eköl kié Leví, e' dör inuköl shtökwak Roma wókirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Ta Jesús tō ie' a iché:

—Be' shkó ye' ta ye' ttökataie.

²⁸ Eta Leví e' kéká tō ì kos méat ta imía Jesús ta.

²⁹ E' tsáli ta Leví tō ikéwö tkö'wé buaë chkè wa di'yè wa Jesús dalöioie. Inuköl shtökwakpa de taië. Ñies pè' kua'kipa de, e'pa tulus chkök Jesús ena ittökatapa ta.

³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō isué, eta ie'pa tō ichémi Jesús ttökatapa a:

—¿Iók a' chköke di' yöke inuköl shtökwakpa ta ena pè' sulusipa malepa ta?

³¹ Jesús tō ie'pa iuté:

—Wépa kè kirirku' esepa kè kí s'kapeyökwak kiane. Erè wépa kirirke esepa kí s'kapeyökwak kiane. ³² Ye' kè dè'bitu wépa e' bikeitsò tō iserke yësyesè esepa kiök. Ye' dè'bitu pè' sulusipa kiök as ie'pa er mane'ù.

Ì kuéki Jesús ttökatapa kè batsöta'

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Judiopa wókirpa welepa tō iché Jesús a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa batsöke taië, ttöke S'yé ta taië, wës fariseowakpa klépa tō iweke es, erè be' ichapa chköke ena di'yöke kekraë kè batsöta'.

³⁴ Jesús tò ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk ta ¿wes ie'pa bat-sòmi wëm ulabatske ese tso'ia ie'pa ta e' dalewa? ³⁵ Erë ikéwö döraë eta ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

³⁶ Ñies Jesús tò ie'pa wöbla'wé tò judiowak ttè kèchke e' kè shuturpakā ie' ttè pa'alī ta. E' kleítö ttè i' wa:

—Kè yi tò datsi' pa'alī tak teepa batsèwa datsi' kèchke wöyuowaie. Iwésö es, e' ta e' tò datsi' pa'alī we'ikéwa, ñies itak pa'alī kè mène buaë datsi' kèchke ki. ³⁷ Ñies vino pa'alī kè terta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kèchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, eta ikkuölit kèchke jchèmiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. ³⁸ E' kueki vino pa'alī tekeka ikkuölit pa'alī a. ³⁹ Yi tò vino bacha'bacha yeke, ese tò ibikeitseke tò e' ya' bua' vino pa'alī tsata. E' kueki ie' kè éna vino pa'alī yakia. Es ñies a' tò ibikeitseke tò ye' ttè pa'alī e' kè dör buaë.

6

Jesús ttökataka tò trigo wöikléé eno diwö a
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Etökicha ta eno diwö a Jesús dami trigo shua ta ittökataka tò trigo wöiklérami ta iwösiéitö irikirik ulà wa ta ikatéramirakitö. ² Eta fariseowakpa welepa tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì kueki a' tso' i kè kéwö ta' wè eno diwö a ese uk?

³ Jesús tò ie'pa iüté:

—Ì o' David tò ká iaiaë ¿e' kè aritsule a' wa Skéköl yèkkuö ki? Etökicha ta ie' ena iklépa dué bli wa. ⁴ Ie' dè'wa Skéköl wé a ta pan meule Skéköl a e' klö'wéitö ñéitö. Ñies ie' tò iblaté iklépa a ta inérakitö. Sacerdotepa è a pan e'

kéwö t̄a ñè. Erè a' éna iane t̄o ì o' David t̄o ñe' kè dör suluë Skëköl wöa.

⁵ Ñies Jesús t̄o iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' w̄a kawö t̄a' ichoie t̄o ì dör buaë ö ì dör suluë wè eno diwö a.

*Wëm eköl ulà siulew̄a e' bua'wéne Jesús t̄o
(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)*

⁶ Eno diwö skà t̄a Jesús dewa judiowak ñi dapa'wo wé a t̄a eë ie' t̄o s'wöbla'wémitke. T̄a eë wëm detkër eköl e' ulà bua'kka siulew̄a. ⁷ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkatak ilè ki, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök t̄o wëm ñe' bua'wèmineitö eno diwö a. ⁸ Erè ì bikeitseke ie'pa t̄o, e' suéw̄a ie' t̄o, e' kueki ie' t̄o iché wëm ulà siulew̄a e' a:

—Be' e' kóka t̄a be' e' duóser íe sulitane wöshäë.

Et̄a wëm e' duéser. ⁹ Jesús t̄o iché ie'pa a:

—A' chakèyö: ¿Ì kéwö t̄a' se' a wè eno diwö a: ì buaë ö ì suluë? ¿S'tsátkök ö s'ttökwa?

¹⁰ E' ukuök̄i t̄a ie' t̄o ie'pa ulitane weblé e' pamik ta ichéitö wëm ulà siulew̄a e' a:

—Be' ulà shulöö.

T̄a ie' t̄o iwé es et̄a iulà buanene. ¹¹ E' t̄o ie'pa uluwéka taië, t̄a iñi chakérak, ¿wës se' t̄o Jesús wèmi?

*Jesús t̄o ittekölpa tsá dabom eyök kí bõl e'pa shushté
(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)*

¹² E' kéwö ska' t̄a Jesús mía kabata a ttök S'yé t̄a, eë ie' tté ie' t̄a nañéë. ¹³ Mik ká ñine, et̄a ie' t̄o ittökatapa kié dapa'wé ie' t̄a. E' shua ie' t̄o wépa shushté dabom eyök kí bõl (12), e'pa kiéitö ittekölpa tsá. ¹⁴ Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè méka Jesús t̄o Pedro; Andrés dör Simón ël, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör

Alfeo alà, Simón kine Celote, ¹⁶ Judas dör Santiago alà ena Judas Iscariote tö Jesús wömekettsa ibolökpa a e'.

Jesús tö s'wöbla'wé ñies s'buawéne
(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekölpa tsá e'pa ta, e' e' wöklö'wé kakkue ki. Ee iklépa tso' taië ie' panuk. Ñies pë' datse Judea ena Jerusalén, esepa de taië. Ñies pë' de taië datse Tiro ena Sidón. Ká böt e' ate dayë kkömik. ¹⁸ Ie'pa ekkëpa kos debitu Jesús tö s'wöbla'weke e' kittsök ñies as ikirirkerak e' buawéneitö. Ñies wépa tteke wimblupa sulusi tö esepa buawéitö. ¹⁹ Taië diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kos e' buanene, e' kueki sulitane éna ie' kakwa.

Ì wër buaë Skököl wa
(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tö ittökatapa weblé ta ichéitö ie'pa a:

“A' wépa dör siarë kè wa ì ta' taië, esepa tso' ì blúie Skököl tso' e' a, e' kueki ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wépa tteke bli tö ká i' a, esepa ttsë'rdaë dò wë', e' kueki ayëcha buaë a'.

“A' wépa iuke ká i' a, esepa jañurane buaë, e' kueki ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pë' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tö a' dör pë' sulusipa ye' dör S'ditsö Alà e' tté kueki. ²³ Mik e' tköke a' ta, eta kè a' erianuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë. Aishkuö ta ká jai a' ì buaë merdaë a' a' iskéie e' kueki a' ttsë'nú kaneë. Kè a' éna ichökwa tö ká iaiaë ie'pa yépa bak Skököl ttekölpa we'ikök es.

²⁴ “Erë wëstela ina a' wa íyi tso' taië ká i' a esepa ta, e' ukuöki ta kè ì skà ta'ia a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wëstela ina a' wa íyi tso' taië ñë wë' í'ñe ta esepa ta, e' ukuöki ta a' tterane bli tö.

“Wěstela ina a' jañuke buaë ká i' a e'pa ta, e' ukuöki ta a' eriardaë, iuraë siarë.

²⁶ “Wěstela ina a' ta mik sulitane tö a' kikéka, es ie'pa yépa bak ká iaiaë e'pa tö kachökwakpa e' chò tö ie'pa dör Skököl ttekölpa, e'pa kika'ka.

*S'bolökpa ché Jesús tö
(Mateo 5.38-48; 7.12)*

²⁷ “Erë a' tso' ye' ttò kittsök, esepa a ye' tö ichè: a' bolökpa dalëritsó. Wépa éna sulu a' ar, esepa a ì buaë ú.
²⁸ Wépa alibchöke a' ki, esepa a a' er buaë chö. Wépa tö a' cheke suluë esepa ki ikió S'yé a tö ikimú. ²⁹ Yi tö a' ppé a' aswö ki, e' ta a' aswö etta mú ia ppè. Yi tö a' paio kikke tsémi, e' ta ñies a' paio mú ia. ³⁰ Yi tö ilè kak kiè a' a, e' ta imú ia. Yi wa a' íyi mítser, e' ta kè a' tö ikiökneia. ³¹ A' senú s'malepa ta wes a' ki ikiane tö ie'pa ser a' ta es.

³² “Wépa tö a' dalëritseke, esepa è ské dalëritseke a' tö, e' ta ¿e' ki Skököl tö wěstela chèmi a' a? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö wépa tö ie'pa dalëritseke, esepa ské dalëritseke. ³³ Wépa tö ì buaë weke a' a, esepa è a a' tö iské weke buaë, e' ta ¿e' ki Skököl tö a' kikèkami? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö iweke es. ³⁴ A' tö íyi peiteke, wépa klö'wé a' tö tö imeraneitö, esepa è a, e' ta ¿e' ki Skököl tö a' kikèkami? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö íyi peiteke ñ a, mik ie'pa tö iklö'wé tö imerdane eta. ³⁵ A' bolökpa dalëritsó. Ì buaë ú ie'pa a, íyi peitó ie'pa a, kè iské panane. A' tö iweke es, e' ta Skököl tö a' a iské merane buaë. Ie' er buaë chöke s'sulusipa a ena wépa kè tö wěstela cheta' ie' a esepa a. A' tö iweke es, e' ta a' tö ikkacheraë tö mokië a' dör ie' dör íyi ulitane tsata, e' ala'r. ³⁶ S'malepa saú er siarë wa wes S'yé tö a' sueke er siarë wa es.

*Kè se' kàne s'kichatök
(Mateo 7.1-5)*

³⁷ “Kè a' s'kichatök, e' tã Skëköl kè tö a' kichatepa. Kè a' ichök yi a tö Skëköl mú tö be' tsaiò, e' tã Skëköl kè tö a' tsaiëpa. Ì sulu kôs wamblé ie'pa tö a' k_i, ese nuí olo'yó ie'pa k_i, e' tã a' nuì olo'yeraë Skëköl tö a' k_i. ³⁸ Kôs a' tö ì mé s'malepa a, etã iské merane Skëköl tö a' a. Erë ie' tö imerane a' a taië wës dakö'ukuö wà ièsö chië wöt_ioule buaë ik_i wà iè dök_a ikkò a katötöë tsá tkënettsamitke es.”

³⁹ Nies Jesús tö ttè kleé ie'pa a i' es: “¿Wé a' wã isuule tö s'wöbla kè wawër, ese tö eköl wöbla kè wawër ese ulà ièmi? ¿E'pa kè brutarmi bölë kãuk a? ⁴⁰ Wé wöblarke ese kè dör iwöbla'ukwak tsata. Mik iwöblaone, e' je' tã idöraë wës iwöbla'ukwak es.

⁴¹ “Kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tö, erë ¿i kuek_i kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, ese kè sune a' wã? ⁴² ¿Wës a' ichèmi a' yami a: ‘A yami, súyö kaltak jchela tsir tso' be' wöbla a, e' yëttsa’? Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, e' kè sune a' wã. ¡A' e' ò suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a, ese yótt_sa kewe, es kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese wërmi a' a buaë yëttsa.

*Kal buaë ena kal sulusi
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ “Kal buaë kè wörtã' kalwö suluie, ñies kal sulusi kè wörtã' kalwö bua'ie. ⁴⁴ Kal wërkewã iwö k_i. Higowö ö uvawö ese kè shtetã'sö dika' kicha mik. ⁴⁵ Ì bikeitsekösö, ese è chekesö. E' kuek_i wëm dör buaë, ese er dör buaë, e' kuek_i ie' serke buaë, ttò yësyësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e' kuek_i ie' serke suluë, ttò suluë.

*U yuökwak bö
(Mateo 7.24-27)*

⁴⁶ “¿Ì kuëki a' tō ye' kieke: ‘A Skëkëpa, a Skëkëpa,’ erë kè a' tō ye' ttè iuteku’? ⁴⁷ Yi datse ye' ska', ta ye' ttò tseke ta iwà iuteke, súyö a' a' ichè tō wes ese dör. ⁴⁸ Ese dör wes wëm eköl tō u yué es. E' tō u chkí töbié iskië, ká dör ák è, ese a. Mik di' pone taië, tkami u ki taië, erë u kè minetsër iwà, iyöule buaë e' kuëki. ⁴⁹ Erë yi tō ye' ttò tse erë kè iwà iuteku', ese dör wes wëm eköl tō u yué, erë kè wà itöbinewà iskië, tkékaitö jalëjalë íyök è bata ki es. Mik di' pone taië e' tkami u ki, età u mítser iwà, kè ì ateia.

7

*Jesús tō ñippökwakpa wökir eköl e' kanè méso bua'wéne
(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)*

¹ Mik Jesús tō s'wöbla'wé one, età imía demi Cafarnaúm. ² Età eë Roma ñippökwakpa döká cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewà taië duökewatke. Iwökir éna ie' dalër taië. ³ Mik ñippökwakpa wökir tō Jesús tté tse, età ie' tō iché judiowak kuëblupa welepa a: “A' yú Jesús ska' ta ichó ie' a: ‘Be' we'ikè sa' tō, be' shkó ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke taië, e' bua'ukne.’ ” ⁴⁻⁵ Mik ie'pa demi Jesús ska' ta ikköcherak taië ie' wöa:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër taië. Ie' wák tō se' ñi dapa'wö wé e' yuök patkè' se' a. E' kuëki sa' a ta buaë idir tō be' ie' kimè.

⁶ Età Jesús mía ie'pa ta. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, età ie' tō iyamipa welepa patké ichök Jesús a: “A kékëpa, kè be' e' tsiriuk. Be' dör kékë taië, e' döwà ye' u a, e' kè dör ye' siarla e' a. ⁷ E' kuëki ye' kè

dë'rö be' ska'. Erë ikéwö è mú t̄a ye' kanè méso buardane.
 8 Ye' wökirpa t̄a', e'pa ttò iutök ye' kawöta. N̄ies ye' dör
 ñippökwakpa taië e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttò iutök.
 Mik ye' tö eköl a icheke, 'Be' yú' t̄a imí. Eköl a ye' tö icheke,
 'Be' dou' t̄a ide. N̄ies ye' tö icheke ye' kanè méso a, 'Íyi ú'
 t̄a iwéitö. Ye' iklö'wé tö be' w̄a kawö t̄a' íyi ulitane tsata, e'
 kueki ye' w̄a ijcher tö be' tö ikéwö mé, e' t̄a ye' kanè méso
 buardane.”

9 Mik Jesús tö ttè e' ttsé, et̄a e' tö ie' tkiwéw̄a. Ie'
 wötréene t̄a ichéitö p̄e' dami ie' itöki e'pa a:

—Ye' ichè a' a tö Israel aleripa kos shua, kè yi kune ye'
 w̄a erblök ye' mik w̄es w̄em i' es.

10 Et̄a mik ñippökwakpa wökir yamipa dene u a, et̄a
 ie'pa tö isué tö ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schó alà blënew̄a e' shkë'wékane Jesús tö

11 E' ukuöki t̄a Jesús mía ká kiè Naín ee. Ie' dami
 ittökatapa t̄a, ñies p̄e' dami ie'pa t̄a taië. 12 Mik ie'pa de
 tsinet ká e' a, et̄a ie'pa isué tö taië p̄e' datse, e' w̄a s'nu
 datse micho wötèw̄a. Dëütö e' mì dör schó, ie' alà eköl
 ème w̄em, e' blënew̄a. Taië ká e' wakpa tö ie' pablerami.
 13 Mik Skëképa Jesús tö isué, et̄a ie' wa iwër siarè t̄a ichéitö
 ia:

—Kè be' iukia.

14 E' bet t̄a ie' dew̄a tsinet ka'la ki s'nu dami e' o'mik t̄a
 ka'la kéitö. Wépa w̄a idami e'pa e' wöklö'wéw̄a. Jesús tö
 iché s'nu a:

—A duladula, be' a ye' tö ichè, jBe' e' kóka!

15 E' bet t̄a s'nu shkenekane e' tkéser t̄a itté. Et̄a Jesús
 tö imé imi a. 16 Kos p̄e' tso' ie'pa t̄a e'pa suane taië, Skëköl
 kikéka ie'pa tö taië t̄a ichérakitö:

—Skëköl tteköl chók eköl, e' de se' shua.

N̄ies ie'pa tö iché:

—Skëköl de se' dör ie' icha esepa kimuk.

¹⁷ Etä ì wé Jesús tò e' tté bunekä tajë Judea ké qos e' a, ñies ká tso' Judea pamik e' a itté tñekä.

*Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ichakök
(Mateo 11.2-19)*

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttökatapa tò ì qos weke Jesús tò, e' paké Juan tso' s'wöto wé a e' a. E' kuëki ie' tò ie'pa böi kié ¹⁹ tã ichéitö ie'pa a:

—A' yú Skëképa Jesús a ichakök tò ¿be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yëule tò idatse e', ö yi skà panèia sa' tö?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' tã ie'pa tò iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tò sa' patké be' a ichakök tò ¿be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yëule tò idatse e', ö yi skà panèia sa' tö?

²¹ E' wöshã tã Jesús tò s'kirirke duè tsakjé wã, esepa bua'wé tajë. Ñies s'tteke wimblupa sulusi tò, ena s'wöbla kè wawër esepa bua'wéitö tajë. ²² E' ukuöki tã ie' tò iché Juan ttökatapa böi a:

—A' yúne Juan ska' tã ì sué a' tò, ì ttsé a' tò, e' qos pakó ie' a. Ichó ie' a tò s'wöbla kè wawër esepa wöbla wawënene; s'kraulewã kè shko esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tò esepa buanene batse'nene; s'kukuò kè watsër esepa watsënene; s'duowã shkenekane; ñies Skëköl tté buaë e' pakane s'siarëpa a. ²³ ¿Yi kè yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!

²⁴ Mik ie'pa míyalne, etã Jesús tò Juan tté pakémitke pë' a, tã ichéitö ie'pa a: “Mik a' dë'rö ká sir poë wé kè yi serku' eë Juan sauk, etã ¿jima a' erbikò wëm wése suëmi a' tö? A' kè dë'rö wëm ëse, kabikeitsò wì a dià a wës kua'kö wöppè siwã' tò es, ese sauk. ²⁵ A' kè dë'rö wëm ese sauk, e' tã

¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' kè dë'rö wëm e' paiò datsi' bua'buwa wa, ese sauk. A' wà ijcher tö wépa e' paiò es ena íyi bua'buwa tso' iwà taië e' ttsë'woie buaë, esepa serke blu' u a. ²⁶ Erë ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a ichè tö moki Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kè dör e' è. Ie' dör Skëköl tteköl ese tsata. ²⁷ Skëköl yëkkuö ki itso' kitule wé Skëköl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a, e' tö ichè i' es: 'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yöki kewe be' ñalé yuök.'*

Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan. ²⁸ Ye' ichè a' a tö s'ditsö ulitane shua, kè yi ku' Juan tsata. Erë ì blúie Skëköl tso', e' shua yi dör ësela, ese dör ie' tsata.”

²⁹ (Mik pè' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tö Jesús s'wöbla'weke e' ttsé, età ie'pa tö iché tö Skëköl ttè dör yësyësë. Ie'pa dë' as Juan tö ie'pa wöskuò iwà kkachoie tö ie'pa tö Juan ttè klö'wé, e' kueki ie'pa tö iché es. ³⁰ Erë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kè wà Juan ttè klöone, e' kueki ie' kè wà ie'pa wösune, es ie'pa tö Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watéttsa.)

³¹ Jesús tö iché: “¿Iima a' chëmi ye' tö? ¿Wes a' dör? ³² A' dör wes ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shabötspa arke taië ta iché iyamipa a: 'Sa' tö pulë bla'wé, erë a' kè klötëne'; sa' tö s'eriar ttseitssé, erë a' kè iine'.' ³³ E' wà dör tö Juan s'wöskuökwak de batsöta', kè blo' yetä' ta a' tö iché tö aknama tso' ie' a. ³⁴ E' ukuökü ta ye' dör S'ditsö Alà, e' de kè batsöta', blo' yetä', ta a' tö ye' cheke tö ye' chkò taië, blo' yè taië, ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'. ³⁵ A' tö ye' cheke es

* 7:27 Malaquías 3.1

erë isuērasö bulebök ta tö wēpa serke wes Skëköl siwé tö ichè es, esepa dör yēsüēsē.”

Jesús míā upakök Simón dör fariseowak e' ska'

³⁶ Fariseowak eköl kiè Simón, e' tö Jesús kié chkök ie' u a. E' kuëkj Jesús míā ie' ska' ta ie'pa e' tulésēr chkök. ³⁷ Etā alaköl sulusi serke ká e' a, e' wā ijchēnewā tö Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wā kiè masmas de e' ukkuö yöule ák bua' bua kiè alabastro ese wa. ³⁸ Ie' de dur Jesús ska', e' iuke Jesús tsikka, iwöriö yēnane taiē Jesús klò kj, e' pasiwéitö itsà wa, ta Jesús klò wöalattsémiitö ta kiè masmas téitö Jesús klò kj. ³⁹ Mik fariseowak tö Jesús kié chkök e' tö alaköl sué, etā ibikeitséitö: “Wēm wí mú dör Skëköl tteköl mokj, e' ma ie' éna iarmi alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwami tö e' dör alaköl sulusi.” ⁴⁰ Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wā yēnoie be' a.

Ie' iiuté:

—A s'wöbla' ukwak, ichó ña.

⁴¹ Jesús tö iché:

—Wēm böi ñarke inuköl peitökwak ulà a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköl ñarke dabom skeyök (50). ⁴² Ie'pa böi kè a ipator, e' kuëkj inuköl peitökwak tö inuì olo'yé ie'pa kj. Ye' tö be' a ichakè tö ie'pa böi, ¿wéne ék éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

⁴³ Ie' iiuté:

—Ye' a ta, wéne nuì olone kibiie e' ék.

Jesús tö iché:

—Buaë be' iiuté.

⁴⁴ Etā Jesús tö alaköl sué ta ichéitö Simón a:

—Alaköl i' saü. Mik ye' dewā be' u a, etā be' kè wā ye' a di' mène ye' klò skuoie, erë alaköl i' tö ye' klò skué iwöriö wa ta ipasiwéitö itsà wa. ⁴⁵ Be' kè wā ye' shkeone

wöalattse wa wes s'wöblar es. Erë ie' dewa íe, eta ie' tö ye' klò wöalattse mi taië.

⁴⁶ Be' kè wà kiò ësela, e' tëne ye' wökir k_i wes s'wöblar es. Erë ie' tö kiò masmas tuè darërëë ese té ye' klò k_i. ⁴⁷ E' kuëki ye' ichè be' a tö ie' éna ye' dalër taië e' wa iwënewa tö ì sulu wamblé ie' tö taië, e' nuí olone ie' k_i. Erë wépa kè éna ye' dalërta' taië, e' wa iwënewa tö esepa k_i inuì olone elkela è.

⁴⁸ E' ukuök_i ta ie' iché alaköl e' a:

—Ì sulu kos wamblé be' tö e' nuí olone be' k_i.

⁴⁹ Imalepa kiule chkök ñies tso' ee, e'pa ñi chakérak:

—A' ichè ¿yi ie' dör e' ttò es? Skököl è a se' nuí olo'yarmi.

⁵⁰ Erë ie' tö alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tö be' tsatkée. Be' yúne bèrë.

8

Alakölpä tö Jesús kímé

¹ E' ukuök_i ta Jesús mía ì blúie Skököl tso' e' tté buaë pakök ká blublu ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekölpa tsá dabom eyök k_i böl, e'pa shköke ie' ta. ² Ñies alakölpa welepa buaö'ne ie' tö, e'pa shköke ie' ta. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wà, ñies duè wà. Ie'pa eköl, kiè María Magdala wak, e' a aknamapa yé'ttsaitö döká kul. ³ Ñies Juana dör Cuza alaköl, e' shköke ie' ta. Cuza dör Herodes dalì kk'o'nukwak. Ñies Susana ena alakölpa malepa taië shköke ie' ta. Ie'pa tö Jesús ena ittökatapa kimeke taië, ì tso' ie'pa wà ese wa.

Të kuatkökwak, e' pakè

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Pè' e' yélur iká k_i debitu taië Jesús ska'. Ie' tö ie'pa a ittè kleé i' es: ⁵ Wëm mía eköl të kuatkök ta ie' tö iwö

ppé ululu të *ki** Mik ie' tso' iwö ppök, etä ditsöwö wele anewa ñala ska' ta pë' dakélor iki, e' tö ñnatélur, ñies dù debitu tö ikatéwa. ⁶ Ditsöwö wele anewa áklo a ta e' kuölö ta itskine buaë. Erë ká tsabe kè ta' ee, e' kuëki bet ta isinewa. ⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki. ⁸ Erë ditsöwö wele ane iyök bua'buwa ki, ese tskine talane wöne buaë. Iklö wele wöne dökä cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tö iché one, etä ikí chéitö ie'pa a aneule: “jA' éna ye' ttò ttsak, e'ma ikukuebló bua'ie!”

*Ì kuëki Jesús tö s'wöbla'weke kleaule
(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)*

⁹ Jesús ttökatapa tö ie' a ichaké:
—Ttè wakleébö, ¿ima e' wà dör?

¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a: “Î blúie Skököl tso' e' tté blëulewa, e' kéwö meneat a' a ijchenoie. Erë pë' tso' taië kè éna ye' ttè klö'wak, esepa a ye' tö ikleeke as ie'pa tö iweblö je', erë kè ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tö ittso' je', erë kè ie'pa a iwà ar.†

*Të kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tö
(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)*

¹¹ “Ttè wakleéyö e' wà dör i' es: Skököl tté pakèsö e' dör wes ditsöwö kuatkèsö es. ¹² Pë' welepa ta itkòmi wes itka ditsöwö anewa ñala ska' ñe' ta itka es. Esepa tö Skököl tté ttsé, erë bé de ie'pa ska' ta iyéttsaitö ie'pa er a as ie'pa kè tö iklö'ù ta itsatkër. ¹³ Welepa skä ta itkòmi wes itka ditsöwö anewa áklo a ñe' ta itka es. Esepa tö Skököl tté ttsé ta iklö'wérakitö ttsë'ne buaë wa erë ekuölö è. Ie'pa kè a e' tkërwa darërë Skököl tté a. Mik ie'pa weinemitke

* 8:5 të kuatkök ppé ululu: Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të qos e' ki.

† 8:10 Isaías 6.9

ie' ttè kueki, età ie'pa anemine tottola. ¹⁴ Welepa skà ta itkòmi wes itka ditsöwö anewa dika'chka shua ñe' ta itka es. Esepa tö Skököl ttè ttsé, erë ie'pa tö íyi tso' ká i' ki e' bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ena ì tso' ká iki tö s'ttsé'weke buaë ese ki. Ese qos tö Skököl ttè kui'wéwa ie'pa er a, ta ie'pa kè sene buaë Skököl ttè a. ¹⁵ Erë welepa skà ta itkòke wes itka ditsöwö anewa íyök buaë ki ñe' ta itka es. Esepa tö Skököl ttè ttsé ta iklö'wé er buaë wa moki. Ie'pa tö iüteke buaë ta iwà dalöiekerakitö kekraë. E' kueki ie'pa tö ì buaë qos ese wé wes Skököl ki ikiane es.

Bö'wö tté
(Marcos 4.21-25)

¹⁶ “Mik bö'wö wötskékasö, età kè sö ipabikepawa, kè sö ipatkepawa ka' dikia. E' skéie itkekeka kákke s'yamipa datse esepa wö a ká ñi'woie. ¹⁷ Es ñies ttè tso' bléulewa ìñe ta, ese jcherdawa sulitane wa aishkuö ta. Ì ché ye' tö, e' kè wà ane ie'pa éna ìñe ta, erë e' wà ardaë ie'pa éna aishkuö ta.

¹⁸ “Yi e' yuak buaë ye' ttè wa, ese a iki meraëyö as ie' éna iwà ar buaë. Erë yi kè e' yuak ye' ttè wa, ì bikeitse ese tö tö ane iéna, e' qos yërdattsane iyöki. E' kueki ye' ttò kukuebló a' tö bua'ie.”

Jesús mì ena ie' ëlpa debitu ie' weblök
(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Età Jesús mì ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' weblök. Erë ie' tkër wé pë' tso' taië e' shua, e' kueki ie'pa kè dë'wa ie' ska'. ²⁰ E' biyó ché yile tö ie' a:

—Be' mì ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblök.

²¹ Ie' tö iüté:

—Èkèkè, erè ye' tō a' a ichè tō wépa tō Skèköl ttè ttsé tã iwà iutéitō, esepa dör wes ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa es.

*Siwã' taië e' wöklö'wé Jesús tō
(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)*

²² Etökicha tã Jesús e' iéka kanò a ittökataka tã, tã ichéitō ie'pa a:

—Mishka batsöri wishet.

Etã ie'pa míyal. ²³ Ie'pa mirwaiã tã ie' kapowã kanò a. E' dalewa siwã' batsineka taië tō di' uyéka taië tã kanò a di' iënekami katsirkewatke. ²⁴ E' kueki ie'pa tō iti'wéka tã ichérakitō ia:

—¡A s'wöbla'ukwak! ¡A s'wöbla'ukwak! ¡Se' duölurmi!

Etã ie' e' kéka tã siwã' ena di' yöli uñéitō tã iwöklönewa míane alamië.

²⁵ E' ukuöki tã ie' tō iché ie'pa a:

—¿Wes a' erblöke ye' mik, e' de?

Erè ie'pa suanéka taië, tkinewã taië tã ñni chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? ¡E' ttò dalöié di' tō ena siwã' tō!

*Wëm eköl a aknamapa tso' taië e' bua'wéne Jesús tō
(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)*

²⁶ E' ukuöki tã ie'pa míã demi kã kiè Gerasa atë batsöri wishet Galilea wöshaë eë. ²⁷ Mik Jesús e' yéttsã de kã sí ki, etã wëm eköl de ie' ska', e' a aknamapa tso'. Ie' dör Gerasa wak. Iaiã ie' sene'mi sume, kè serku'ia u a, ie' serke pö a. ²⁸ Mik ie' tō Jesús sué, etã ie' anekã taië tã ie' tkéwã kuchë ki. Ie' iché Jesús a:

—A Jesús, be' dör Skèköl dör íyi ulitane tsatã e' alà. ¿Iók be' de ye' tsiriuk? Ye' múat bèrè. Ye' kköchò taië be' a tō kè ye' we'ikar.

²⁹ Jesús tō ichétke wimblu sulusi a kewe: “Be' e' yótttsã wëm sè a.” E' kueki wimblu tō ie' a iché es. Iaiã ie'

we'ikbitu aknama tö. Këkraë aknama tö ie' wö aliwëke. E' kuëki pë' tö ie' muëke iulà a iklö a tabechka daloie wa, erë e' batsëlor ie' tö tottola ta aknama tö ie' kí aliwëka patkémi wé kè yi serku' ese ska'. ³⁰ Etä Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Taië Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' taië, e' kuëki ie' tö iüté es. ³¹ Ie'pa kköchöke taië Jesús a: “Kè sa' patkarmi kauk taië tso' iskië e' a.” ³² Tsinet kabata kuli' a köchi iëter taië chkök, e' kuëki wimblupa kköchöke Jesús a: “Kawö mú sa' a e' tiukwa köchipa jaì a.” Jesús tö ikéwö mé ie'pa a. ³³ Etä ie'pa e' yélur wëm a ta ie' tiélur köchipa a. Köchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta ee iduolur.

³⁴ Mik köchi kkö'nukwakpa tö isuë, etä itkayalmi ta itté ppëkarakitö ká e' wa'ñe. ³⁵ Pë' de taië iweblök tö ì tka. Mik ie'pa de Jesús ska', etä wëm a aknamapa yërulune taië, e' suë ie'pa tö itkër Jesús wörki datsi' iéne éna ká anene buaë. E' tö ie'pa suawé. ³⁶ Wépa tö ì tka e' suë, e'pa tö ipaké ie'pa a tö wes wëm a aknamapa bak e' buanene. ³⁷ Ká e' wakpa ulitane suane taië, e' kuëki ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yóttsa sa' ká a.” Etä Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imiátke. ³⁸ Etä wëm a aknamapa yërulune e' kköché Jesús a: “Ye' shkakmi be' ta.” Erë Jesús tö iüté:

—Au, be' e' tsúat. ³⁹ Be' yúne be' u a ta ì kos wé Skököl tö be' a, e' pakó sulitane a.

Ta ie' mía, ta ì kos buaë wé Jesús tö ie' a, e' pakéitö sulitane a.

Jesús tö Jairo alà busi shké'wëkane ñies alaköl bua'wëneitö eköl

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Mik Jesús dene batsöri iqshet, etä pë' tso' taië ie' panuk, e' kueki ie'pa tö ie' kiéwä ttsé'ne bua' wa. ⁴¹ Etä wëm eköl kiè Jairo e' de. Ie' dör judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir eköl. Ie' e' téwä wöwakköt Jesús wörki tã ikköchöke taië ie' a: “Mishka bet ye' u a.” ⁴² Jairo alà dör ekla è wák dör alaköl ki duas tso' dabom eyök ki bök ulatök (12), e' duökewatke.

Jesús miria, e' dalewa taië pë' dami, e' tërdami ie' mik. ⁴³ E'pa shüa alaköl dami eköl e' du'mi alakölpa duè wä e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). Ì kos tso' ie' wä e' ewéwaitö yës s'kapeyökwak ki, erë kè yi a ibuanene. ⁴⁴ Ie' dewä tsinet Jesús tsj kker tã idatsi' bata kéwaitö. E' wösha tã ipé wöklöne tã ibuanene buaë. ⁴⁵ Etä Jesús tö ichaké:

—¿Yi tö ye' ké?

Sulitane tö iché:

—Kè sa' wä be' kàne.

Pedro tö iché ia:

—A s'wöbla'ukwak, pë' tso' taië e' tërdami be' mik.

⁴⁶ Erë Jesús tö iché:

—Ye' ittse tö ilè tka ye' diché wa. E' kueki ye' wä ijcher tö yile tö ye' ké.

⁴⁷ Mik alaköl buanene, e' tö isué tö kè ie' a e' blënukia tã ide Jesús ska' painéka taië suane wa. Ie' e' tkéwä kuchë ki Jesús wörki tã ie' e' chéka sulitane kukua tö ì kueki Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: “Mik ye' tö be' kéwä, e' wöshaë tã ye' buanene.” ⁴⁸ Jesús tö iché ia:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene. Be' yúne bèrë.

⁴⁹ Ie' ttökeia alaköl tã, e' dalewa eköl bite Jairo u a, e' debitu tã iché Jairo a:

—Be' alà busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kè tsiriwaria.

⁵⁰ Mik e' tse Jesús tö, etä ie' tö iché Jairo a:

—Kè be' tkinuk. Be' erbló ye' mik è, be' alà busila buardane.

⁵¹ Mik ie'pa de Jairo u a, età Jesús kè wà yi kàne shkòkwa wé busila nu me'r eē. Pedro ena Santiago ena Juan ena alà yé ena imì, e'pa è kiéwaitö e' ta. ⁵² E' dalewa sulitane iuke alárke tajë. Erë Jesús tō ie'pa a iché:

—Kè a' iukia. Busila kè du'wa, ikapöme'r è.

⁵³ Sulitane wà ijcher tō busila duowa, e' kueki ie'pa tō ie' wayuéka jañeitséka tajë. ⁵⁴ Erë Jesús tō busila ulà klö'wéwa, ta iché ie' a:

—¡A tayëla, be' e' kóka!

⁵⁵ Età ishkenekane, e' bet ta ie' e' kéka ta Jesús tō iché ie'pa a:

—Itió.

⁵⁶ Iyé ena imì tkirulune iweblök. Età Jesús tō iché ie'pa a:

—Ì tka íe, e' kè char yi a.

9

Jesús tō ittökatapa patké s'wöbla'uk

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Jesús tō ittökatapa dabom eyök kí bö! e'pa dapa'wé ta diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane tré'woyal. Ñies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone. ² Ipatkérak ì blúie Skököl tso' e' tté buaë pakök ñies s'buau'ukne. ³ Ta ie' tō iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, età kè ì tsarmi. Shko kéli, sku', íyi ñnarioe, inuköl, datsi' skà, ese qos kè tsarmi.

⁴ Mik yile tō a' a iché a' kapóro, età a' tso' ká e' a e' dalewa a' kapóro ie' u è a. ⁵ Età ká wele wakpa kè wà a' kinewa, e' ta a' e' yólur ká e' a, ta kapo tso' a' klöttö mik,

e' ppöö a' tö. E' tö ie'pa a ikkacheraë tö ie'pa dör Skëköl bolökpa.

⁶ Etä ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kos a Skëköl ttè buaë pakök ñies s'kirirke bua'ükne.

Herodes tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷⁻⁸ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tö ì kos weke Jesús tö e' tté ttsé, etä ie' tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús. Welepa tö icheke tö Jesús dör Juan S'wöskuökwak kötëwä e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skëköl tteköl bak kië Elías e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skëköl ttekölpa skä bak esepa wele shkenekane. ⁹ Erë Herodes tö iché:

—Ye' wák tö Juan kuli' tökök patkë', e' ta wëm tté ttséyo tso' íyi uk taië s'tkiwè ekkë ¿e' dör yi?

E' kueki Herodes éna suluë Jesús suakwa.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, etä ì kos wé ie'pa tö, e' pakéne ie'pa tö Jesús a. Etä Jesús tö ie'pa kiémi e' ta dò tsinet ká kië Betsaida wé kè yi serku' eë. ¹¹ Erë mik pë' malepa wä ijchenewa, etä ie'pa mí itökj ta ie'pa kiéwaitö buaë. Ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ie' tö ie'pa a ñies s'kirirke bua'wéneitö.

¹² Mik ká tuirketke, etä Jesús ttökatapa dabom eyök kí böi (12) e'pa de ie' ska' ta ichérakitö ia:

—Ká i' ki kè ì ku' katanoie ñanoie, e' kueki ie'pa yuómi as ie'pa mí ká tso' tsinet ena pë' serke tsinet esepa ska' chkè tauk ñè ena kapökrö.

¹³ Jesús tö ie'pa a iché:

—Ie'pa tió a' tö.

Ie'pa tö iüté:

—Sa' wā pan skel ena nima bötö e' è tso'. Kè sa' mìnè ikì tauk, e' ta' ì tso' sa' wā e' kè dökka ie'pa taië ekkëpa tioie.

¹⁴ Wëpa tso' eë dökā mil skeyök (5000), e' kuëki ittökata-pa tö iché es. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—A' tö ie'pa kó e' tkökser iski ek tsiní ek tsiní dabom skeyök (50) dabom skeyök. ¹⁵ Es ie'pa tö iwé ta' pë' ulitane e' tkésér. ¹⁶ E' ukuöki ta' ie' tö pan skel ena nima bötö, e' klö'wé ta' iká sué ká jai a ta' wéstela chéitö Skëköl a. E' ukuöki ta' ie' tö pan ena nima blaté mé ittökata-pa a as ie'pa tö iwatiö pë' a. ¹⁷ Mik ie'pa chké de wë', eta' ibata ate, e' shtérakitö iëne dökā kkóla dabom eyök ki bök (12).

Pedro tö iché tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' (Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etökicha ta' Jesús tso' ittökata-pa è ta'. Ie' tso' S'yé ta' ttök, ta' eë ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ima pë' tö ichè tö ye' dör yi?

¹⁹ Ie'pa tö iüté:

—Welepa tö icheke tö be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skëköl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë e' wele shkenekane.

²⁰ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Erë ¿ima a' ichè, ye' dör yi?

Pedro tö iüté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyó ché tö ie' tterawā (Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erë Jesús kè wā ie'pa kàne yi a ichök yi dör ie'.

²² Ñies ie' tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaë taië. Judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè

dalöiëno wa wakpa tö ye' waterattsä. Ye' tterawä, e' k_i ká de mañat etä ye' shkerdakane.

²³⁻²⁴ E' ukuöki tã ie' tö iché ie' pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittewä yöki, ese kè ulà a sene michoë dôpa. Erë yi e' mettsä ttewä ye' dalërmik, ese ulà a idöraë. E' kuëki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kè kàne tkinukia e' k_i. E' skéie kekraë ikawötã e' chök dô ittewä wötëulewä krus mik ekkë. Es ie' kawötã shkök ye' itök_i. ²⁵ Ýyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erë sene michoë kè dë' a' ulà a, e' tã e' dör ¿ie bua' a' a? ²⁶ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' olo wa, ñies ye' Yé olo wa, ñies ibiyöchökwakpa batse'r e' pa olo wa, etã wépa jaëne ye' k_i, esepa k_i ye' jaërdaë ñies. ²⁷ Mok_i ye' tö a' a ichè tö a' tso' íe, e' wélepa tö ì blúie Skéköl tso' e' sueräë kam iblërulur e' yöki.

Jesús tö ilo tã' taië e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ E' k_i ká de pàköl (8) ulatök, etã Jesús míã kabata a ttök S'yé tã. Pedro ena Juan ena Santiago e' pa mítser iwã e' tã. ²⁹ Ie' tso' ttök S'yé tã, etã iwö manenettsã míã kuã'k_i dalölöë ñies idatsi' míã saruruë wõñarke dalölöë. ³⁰ E' wöshã tã wépa de iëter bül tso' ttök ie' tã. Ie' pa dör Skéköl ttekölpa bak ká iaiãë kiè Moisés ena Elías e' pa. ³¹ Ie' pa olo bunekã taië dalölöë. Ie' pa iëter kapakök Jesús tã wes ie' tterawä pè' tö Jerusalén as iwà tkò wes Skéköl k_i ikiane es. ³² Pedro ena iyamipa bül, e' pa tteke kapèwã tö taië. Erë mik ie' pa t_i'nekane bua'ie, etã ie' pa tö Jesús olo taië e' sué, ñies wépa bül iëter ttök ie' tã e' pa suérakitö. ³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, etã Pedro tö iché Jesús a:

—A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe. Sú sa' tö úla yuëka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erë ì cheke Pedro tö e' wà kè ane ie' éna. ³⁴ Pedro ttökeia, e' wö shà ta mochka tö ie'pa kitéwa. E' tö ie'pa suawé taië. ³⁵ Mochka shua ie'pa tö ttò ttsé tö ichè: “Se dör ye' alà, e' pairi'bitubak ye' tö idi' wa a' blúie. Ie' ttò iutó.”

³⁶ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa tö isué tö Jesús ate dur ekörla. Erë ì ttsé ie'pa tö, ì sué ie'pa tö, e' blé ie'pa tö ier a, kè ie'pa wa ipakane yi a dò aishkuö ta.

*Duladula eköl tteke aknama tö e' bua'wéne Jesús tö
(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)*

³⁷ Bule es ta ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, eta taië pè de Jesús ñaletsuk. ³⁸ E' shua wëm tso' eköl, e' tö iché aneule:

—A s'wöbla'ukwak, be' we'ikèyö, ye' aladulaköl saú, e' dör ye' alà eköl è. ³⁹ Mik wimblu sulusi tö ie' éna ká chówéwa, eta ie' aneka taië, painéka katötöë, ta ikkò a ishuya deka taië. Këkraë ie' we'ikekeitö siarë. Wimblu kè éna ie' akwa. ⁴⁰ Ye' kköché taië be' ttökatapa a tö wimblu tré'úshkar erë kè ie'pa a ione.

⁴¹ Jesús tö iché ie'pa ulitane a:

—A' wakpa kè erblöta' Skököl mik, a' kè éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tö a' dalé'ttsemirö? Be' alà tsúbitu ña.

⁴² Mik duladula de tsinet, eta aknama tö ie' éna ká chówéwa kéu iski ta ipainéka taië. Erë Jesús tö wimblu sulusi uñé tré'wéshkar ta duladula bua'wéneitö méneitö iyé a. ⁴³ Ì buaë wé Skököl tö idiché taië wa e' tö ie'pa ulitane tkiwéwa.

*Jesús skà e' biyó chéne tö itterawa
(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)*

Ì buaë wé Jesús tö, e' chekeia̱ ie'pa tö ñì a, e' dalewa ie' tö iché ittökatapa a:

⁴⁴—Ì cheke ye' tö a' a, e' ttsó buaë, kè a' éna ichökwa: Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pè' ulà a.

⁴⁵Erë ì ché ie' tö e' blëulewà ie'pa yöki, e' kuëki ie'pa kè éna iwà ane. Ñies ie'pa suane ichakök tö ima iwà dör.

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶E' ukuöki ta Jesús ttökatapa ñì iütökerak tö ie'pa shua yi dömi ibua'ie imalepa tsata. ⁴⁷Ì bikeitsök ie'pa tso', e' suéwà Jesús tö, e' kuëki ie' tö alala kié eköl duésër ie' o'mik ⁴⁸ta ichéitö ie'pa a:

—A' shua yi e' wöéwa imalepa dikia diöshet ese dör ibua'ie. E' kuëki yi tö alala i'se kiéwà ye' ttò wa, ese tö ye' wák kiéwà. Es ñies yi tö ye' kiéwà, ese tö yi tö ye' patkè'bitu, e' kiéwà.

Yi kè ku' ñippök se' ta ese tö se' bikeitseke er bua' wa

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama tré'wéyal be' ttò wa. Erë ie' kè ku' se' ta, e' kuëki sa' tö iché ia tö kè iwaria.

⁵⁰Jesús tö iüté:

—Yi kè ku' ñippök se' ta, ese tso' se' ta. E' kuëki kè iwöklö'war.

Santiago ena Juan e'pa uñé Jesús tö

⁵¹Jesús mi'kekane ká jai a, e' kéwö dökewatke, eta Jesús tö ibikeitsé tö ye' mía diché wa Jerusalén, ta imía. ⁵²Ie' tö wépa wélepa patkemi ie' yöki kéwe u yulök kaporöie. Ie'pa mía demi ká tso' etk Samaria eë. ⁵³Erë Samaria wakpa wà ijcher tö Jesús ena ittökatapa mi'ke Jerusalén,

e' kueki ie'pa kè wà ikinewà. ⁵⁴ Mik Jesús ttökatapa kiè Santiago ena Juan e'pa tö isué tö Samaria wakpa kè wà ie'pa kinewà, età ie'pa tö Jesús a iché:

—A Skèkèpa, ¿be' ki ikiane tö sa' tö bö' kiè ká jaì a ie'pa ewowa?

⁵⁵ Erë Jesús wötréene ie'pa sauk ta ie'pa uñéitö. ⁵⁶ E' ukuöki ta ie'pa mía ká skà tso' tsinet ee.

Wépa mañal e' yuak Jesús ttökatapaie

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Ie'pa mirwà ñalà ki ta wëm eköl tö Jesús a iché:

—A kèkèpa, ye' mi'ke be' ta ká wa'ñe wé be' mírö ee.

⁵⁸ Jesús tö iiüté:

—Bakli' u ta', ñies dúla u ta', erë ye' dör S'ditsö Alà, e' kè wà u ta' senoie.

⁵⁹ Jesús tö iché wëm eköl skà a:

—Mishka ye' ta.

Erë wëm tö iiüté:

—A kèkèpa, kawö mú ña, mik ye' yé blèrkewà e' nu wötökwa, e' ukuöki ta ye' mi'ke be' ta.

⁶⁰ Jesús tö iiüté:

—Wépa dör wes s'duulewà es Skèköl wöa, as esepa tö iyamipa nu wötö. Erë be' yú, ì blúie Skèköl tso' e' tté pakök sulitane a.

⁶¹ Wëm eköl skà tö iché Jesús a:

—Ye' e' yuak be' ttökataie, erë kewe kawö mú ña shkoie e' chökät ye' yamipa a.

⁶² Jesús tö iiüté:

—Yi e' yué ye' ttökataie ta ì kos méatitö ye' dalèrmik, erë ibikeitséneitö taië, età ese kè ki ì blúie Skèköl tso' e' mène.

10

Jesús tö ittökatapa dabom kuryök ki böl (72) e'pa patké

¹ E' ukuökḽ ta Skëkëpa Jesús tö ittökätapa skà shushté dökä dabom kuryök kí böḽ (72) patkëmi ie' yöki kewe böḽ böḽ wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tö iché ie'pa a: “Mokḽ pë' tso' taië e' ki Skëköl ttë buaë kiane ttsè. Esepa dör wes iyiwö tso'tke wë'iaë shtè es, erë ishtökwakpa kè dör taië. E' kueki a' tö ikió kanè wák a' tö ishtökwakpa patkó. ³ A' yú. Ye' tso' a' patkók ye' ttë pakök pë' shuá wes obejala èmi namu tso' taië, ese shuá es. ⁴ Inuköl skúla ena dalì skú ena klökkuö skà, ese kos kè tsarmi yës. Nies yi kué a' tö ñalá wa, ese kè ta' a' ttök taië. ⁵ Mik a' dewá yile ska', etá kewe ichó ie'pa a' tö ‘Skëköl er buaë chò a' a.’ ⁶ Ie'pa tö a' kiéwá er bua' wa, e' ta' Skëköl er buaë chöraë ie'pa a. Erë kè idör es, e' ta' Skëköl kè er buaë chòpa ie'pa a. ⁷ Ie'pa tö a' kiéwá buaë, e' ta' a' e' tsúat u' a. Ttè tso' e' tö ichè i' es: ‘Kaneblökwak chkömi ì kanewëkeitö e' ské wa.’ E' kueki ì meke ie'pa tö a' a' ñè yè, e' ñú, e' yó. U e' è a' a' e' tsúat a' tso' ká e' a' e' dalewa. ⁸ Ká wé a' demi ta' ká e' wakpa tö a' kiéwá buaë, e' ta' ì mekeitö a' a' ñè e' ñú. ⁹ Ie'pa duöke, e' ta' e'pa bua'úne. Nies ichó ie'pa a: ‘Ì blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet a' o'mik.’ ¹⁰ Erë ká wele wakpa kè wá a' kinewá, e' ta' a' yú ie'pa ñalá wa ta' ichó ie'pa a: ¹¹ ‘A' kapo tso' sa' klöttö mik, e' ppée sa' tö iwà kkachoie tö a' dör Skëköl bolökpa. Erë a' wá ijchenú tö ì blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet a' o'mik.’ ¹² Ye' tö a' a' ichè tö mik Skëköl tö a' chakeketke inuí ki aishkuö ta, etá ká e' wakpa weirdaë siarë Sodoma wakpa bak senuk suluë e'pa tsata.

Ká mañat wakpa weirdaë siarë

(Mateo 11.20-24)

¹³ “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, ¡wëstela ina a' ta! Ì kè or yi a' ese wé ye' tö taië a' wörki, erë kè a' er

maneḡne. E' úpa ye' tò Tiro ena Sidón e' wakpa wörki, e'ma ká iaiä ie'pa er maneḡ'bak. Ie'pa tò eriane datsi' ajaë ese ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka ki iwà kkachoië tò ie'pa er mane'wé Skëköl a. ¹⁴ E' kuëki ye' tò ichè tò aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki e' kéwö de, eta a' wömerdattsa weinuk taië shute Tiro ena Sidón wakpa tsata. ¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kë a' tò ibikeitsök tò a' mi'mitsër ká jai a. Ie' tò a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee."

¹⁶ Eta Jesús tò iché ittökatapa a: "Yi tò a' ttò ttseke ta iutekeitö, ñies ese tò ye' ttò ttseke ta iutekeitö. Yi tò a' wateke, ñies ese tò ye' wateke. Ñies yi tò ye' wateke, ese tò Skëköl tò ye' patkë', e' wateke."

Jesús ttökatapa dabom kuryök ki böi (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuöki ta Jesús ttökatapa döka dabom kuryök ki böi (72) patkë' ie' tò, e'pa dene ttsë'nerak buaë. Ie'pa tò iché ie' a:

—A Skëkëpa, aknamapa tò sa' ttò dalöié be' ttò wa.

¹⁸ Ie' tò ie'pa iuté:

—Tó. A' e' aléka Satanás ki je'. Ye' isuë tò ie' bateshkar ká jai a wes alá wöñar es. ¹⁹ Ye' tò a' a diché mé e' aloka tkabè ki ena bachë' ki ñies e' aloka Satanás diché ki. Es kë ì tò a' we'ikepa. ²⁰ Kë a' ttsë'nuk buaë wimblupa sulusi tò a' ttò dalöié, e' è kuëki. E' skéie a' kiè tso' kitule ká jai a sene michoë yëkkuö ki, e' kuëki a' ttsë'nú buaë.

Jesús ttsë'ne buaë

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesús tso'ia ttök ittökatapa ta, e' shua Wiköl Batse'r tò ie' ttsë'wé buaë shute. Ie' tò iché: "A ye' Yé, be' dör ýi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Këköl. Be' tò ttè ikkë blë'wa pë' wa siwa' jcher iskië ena erbikò taië esepa yöki.

Erë ikkachéwäbö s'ësela a. Es be' ki ikiane, e' kueki be' iwé es. E' kueki be' kikékayö.”

²² Jesús tté S'yé ta one ta ichéitö pë' tso' eë e'pa a: “Ye' Yé tö iyi ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skököl Alà, kè yi wä ijcher moki tö wes ye' dör, e' jcher ye' Yé è wä. Nies kè yi wä ijcher moki tö wes ye' Yé dör, e' jcher ye' è wä. Nies wépa a ye' éna ikkachakwä esepa wä ijchermi.”

²³⁻²⁴ Eta Jesús wötréene ittökatapa kke ta ichéitö ie'pa è a: “Ye' tö a' a ichè tö Skököl ttekölpa taië ena blu'pa bak ká iaiaë esepa taië tö, ì sué a' tö, e' kkeyë' siarë suè, erë ie'pa kè wä isune. Nies ì ttsé a' tö, e' kkeyë' siarë ie'pa tö ttsè, erë ie'pa kè wä ittssène. E' kueki wépa tö ì sué a' tö e' sué, ayëcha buaë esepa.”

Samariawak buaë e' pakè

²⁵ Etökicha ta s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa ese eköl debitu Jesús ska', e' tö ie' a ichaké itsaioie:

—A s'wöbla'ukwak, ¿ì wèmi ye' tö as sene michoë dò ye' ulà a?

²⁶ Jesús tö ie' a ichaké nies:

—¿Ì tso' kitule Skököl yëkkuö ki? ¿Ima e' wà dör be' a?

²⁷ Eta s'wöbla'ukwak tö iüté:

—Skököl yëkkuö tö iché: ‘Skököl dalëritsó a' er kos wa, a' wák kos wa, a' diché kos wa, ena a' erbikè kos wa.’ Nies e' tö iché: ‘A' malepa dalëritsó wes a' wákpa e' dalër es.’

²⁸ Jesús tö iché ie' a:

—Be' tö iüté buaë. Be' tö iwé es, e' ta sene michoë döraë be' ulà a.

²⁹ Erë ie' e' tsatkak ttè e' yöki, e' kueki ie' tö Jesús a ichaké:

—Eta s'yamipa chè Skököl yëkkuö tö, ¿esepa dör s'yamipa wése?

³⁰ Eta Jesús tö iüté ttè i' wa:

—Wëm eköl datse Jerusalén, e' micho Jericó, etā ñalā wa akblökwakpa tö ie' klö'wéwā. Ì dami iwā kos dò idatsi' e' bléwarakitö. Ie' ppéraitö taië tā imíyal. Ie' méat tēr ie'pa tö ñalā ska', tsir etā iduowā. ³¹ Etā judiowak eköl dör sacerdote e' dami ñalā e' kī. Mik ie' tö wëm tēr shkā'ule e' sué, etā ie' tkami bánet iyöki. ³² Es ñies judiowak skà eköl dör Leví aleri kanablöke Skököl wé a, e' dami ñalā e' kī. Mik ie' tö wëm tēr shkā'ule, e' sué, etā ie' ñies tkami bánet iyöki. ³³ Erë samariawakpa kè mik a' wödör, suéke a' tö sulué, esepa eköl dör wëm, e' dami ñalā e' kī. Mik ie' tö wëm tēr shkā'ule e' sué, etā ie' wa iwër siarë. ³⁴ Ie' de iska', tā wé ishka'ne e' paskuétö vino wa, paikléitö kiò wa, tā ipatréwaitö datsi'tak wa. E' ukuöki tā ie' tö itkéka iwák burro kī tsémi wé s'kaporö ese wé a, tā eé ie' tö ikkö'néia ipasuéia buaë. ³⁵ Bule es tā samariawak tö s'kaporö wé, e' wák patué inuköl dökā s'kanablö ká böt e' ské ekkë, tā iché ie' a: 'Wëm shkā'ule i' kkö'nú ña. Ilè kī tué be' tö ie' a, e' tā e' kī ye' tö be' patuerane mik ye' dene etā.'

³⁶ Etā Jesús tö ichaké s'wöbla'ukwak a:

—Wëm shkā'wé akblökwakpa tö e' sué ie'pa mañal tö, ¿ie'pa wé tö idalëritsé mokī wës s'kawöta s'yamipa dalëritsök es?

³⁷ S'wöbla'ukwak tö iiüté:

—Wé tö isué er siarë wa e'.

Jesús tö ie' a iché:

—Es be' yú tā iú wës samariawak tö iwé es.

Jesús miá Marta ena María ska' upakök

³⁸ Jesús ena ittökatapa míyal ñalā wa dò Jerusalén, tā ie'pa de ká tsir ese a. Eé alaköl serke eköl kiè Marta, e' tö Jesús kiéwā buaë ie' u a. ³⁹ Marta èl, kiè María, e' e' tkéwā tsinet Jesús ska', tā ì cheke Jesús tö e' ttsök ie' tkër. ⁴⁰ Erë Marta wā kanè tso' taië iu a kanewè, e' kueki ie' de Jesús ska' tā ichéitö ie' a:

—A Skëkëpa, ye' ël tö ye' méat ekörla u kanéuk, ¿e' kè k̄i be' tkine? Ichó ie' a tö ye' kimú.

⁴¹ Erë Jesús tö iüté:

—A Marta, a Marta, tajë be' e' tkiuke kanè tso' tajë be' u a e' k̄i, ⁴² erë íyi etkè, e' dör ibua'ie, e' shushté María tö wè. Kè yi tö iyepattsä iulà a.

11

Jesús tö ittökäta wöbla'wé ttök S'yé ta
(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ Etökicha ta Jesús tso' ttök S'yé ta. Mik ie' tté one, eta ie' ttökäta eköl tö ie' a iché:

—A Skëkëpa, Juan S'wöskuökwak tö ittökäta wöbla' ttök S'yé ta. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yé ta.

² Jesús tö ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yé ta, eta ichó ie' a i' es:
'A Sa' Yé, as be' dalöiò sa' tö ì ulitane tsata.
As be' dö sa' blúie da'äie.

³ Chkè kiane sa' k̄i senoie, e' mú sa' a ká bit ekkè.

⁴ Sa' malepa kos e' nuì olo'yeta' sa' tö ie'pa k̄i,
e' kuëki sa' nuì olo'yó sa' k̄i.

Kè sa' marttsä tö ì sulu tö sa' erkiöü.'

⁵⁻⁶ Ñies ie' tö ie'pa wöbla'wé ttè i' wa:

—Sö ichèmi tö a' wele wä yami tso' eköl, ese ska' a' mía nañewe ká shäböts, ta a' tö iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bänet, e' debitü ye' ska', erë ye' kè wä ì ta' mè ie' a. Be' we'ikèyö, pan peitó ña mañat.' ⁷ Be' yami e' tö a' iütèmi i' es: 'Kè ye' tsiriwar. Ukkö wötènewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' téwatke kapökwa. Ye' kè e' köpaka ì muk be' a.' ⁸ Jesús tö iché ie'pa a tö u wák e' kè e' köpaka chkè muk a' a, a' dör iyami e' è kuëki. Erë a' tö ikié kröröe, kè wöklör

ekkë, e' tã ie' e' kōrakã tã ì kōs kiane a' kī, e' meraëitō a' a, a' tō ie' a ikié kröröë e' kuekī. ⁹⁻¹⁰ “Wépa tō íyi kié Skëkōl a, esepa a imeraëitō. Wépa tō íyi yulé ie' ska' esepa tō ikueraë. Wépa tō ie' chaké, esepa kierawaitō weshke. E' kuekī ì kiane a' kī e' kió ie' a, etã ie' tō a' a imeraë; e' yuló ie' ska', etã a' tō ikueraë; ie' chakó, etã ie' tō a' kierawã weshke.

¹¹ “Kè alà yé wéne tō tkabè mepa ilà a nima kiéitō e' skéie. ¹² Ñies kè a' wéne tō bachë' mepa ilà a dakro sia' kiéitō e' skéie. ¹³ A' dör pë' suluë erë e' tō íyi buaë meke a' alà a. ¿E' yitã buaë S'yé tso' kã jai a e' tō Wikōl Batse'r meraë yi tō ie' a ikié ese a!”

Judiowak tō Jesús kkaté

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴ Etökicha tã Jesús tso' aknama trë'ukshkar wëm ekōl a. Aknama tō wëm e' ttò wöblë'wã. Mik aknama mía, etã wëm ttékane buaë. Wépa kōs tō isué, e'pa tkirilune iweblök. ¹⁵ Erë ie'pa welepa tō iché: “Beelzebú dör bé, e' diché wa ie' tō ie'pa trë'wekeyal.”

¹⁶ Ie'pa welepa skà éna Jesús tsaiak, e' kuekī ie'pa tō ikié ie' a tō ì kè or yi a ese úitō iwà kkachöie tō mokī ie' patkë'bitu Skëkōl tō. ¹⁷ Erë ì bikeitseke ie'pa tō, e' suéwã ie' tō, e' kuekī ie' tō ie'pa a iché:

“S'serke kã etkè kī, e' ñi blabatsélor tã ñiippöke iwakpa è ñita, kè wöklör, e' tã ie'pa wákpa è ñi eukewa kè diché tã'ia. Ñies ñi yamipa è e' kéka ñippök ñita, kè wöklör, e' tã ie'pa sulunewã mía siarë. ¹⁸ Es ñies Satanás mú tō aknamapa trë'wéyal, e' tã ie' tso' ñippök iwakpa è tã. ¿Wes ì blúie ie' tso' e' sermiiã? A' icheke tō aknamapa trë'wéyal ye' tō Beelzebú diché wa, e' kuekī e' ché ye' tō. ¹⁹ Ye' tō itrë'úpayal Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa

tö itrë'wèyalmi? Ie'pa kè a itrënukeyal Beelzebú diché wa. E' kueki ¿wes a' tö ye' kkatèmi tö ye' tö itrë'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tö iwà kkacheraë tö a' ttè kè dör moki. ²⁰ Aknamapa trë'wéyalyö Skëköl diché wa, e' ta e' wà kiane yënoie tö ì blúie Skëköl tso', e' kèwö dewatke a' a.

²¹ “Mik wëm diché taië tö iu kkö'neke buaë tabè wa, ì wa, eta ie' íyi qos tso' blëule buaë. ²² Erë mik wëm skà datse diché ta' taië shütë ie' tsata, ñippök ie' ta, eta e' e' aléka ikí ta íyi mik ierblöke e' tsatkoie ena ì skà qos tso' ie' wa, e' yéttsa seraä iyöki, ta ikakmémiitö iyamipa a.*

²³ “Yi kè dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kè tö ye' kimè obeja kkö'nuk buaë, ese tö obeja po'wekemi.

Aknama dene wëm a

(Mateo 12.43-45)

²⁴ “Mik wimblu sulusi trëneshkar yile a, eta imía ká sir poë wé kè yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök sènoie, erë kè ie' wa ikune. E' kueki ie' ibikeitsé: ‘Ye' míane wé ye' trëneshkar ee senuk.’ ²⁵ Mik ie' demine wëm e' a, eta ie' tö isué tö wëm dör wes u shüiriule buaë maneneë es. ²⁶ Eta ie' míä iyamipa kí yulök döka kul suluë shütë ie' tsata ta ie'pa qos de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluë shütë kenet tsata.”

Ayëcha buaë e' dör yi

²⁷ Jesús tso' ttök, eta alaköl eköl dur ee, e' tö iché aneule: —¡Alaköl tö be' tsöo', be' talao', ayëcha buaë e'!

²⁸ Erë ie' iüté:

—¡Ayëcha buaë shütë, wépa tö Skëköl ttè ttsé ta idalöiekerakitö esepa!

* 11:22 Ttè i' wa kiane chë tö Jesús e' aléka Satanás ki, e' kueki ie' tö aknamapa trë'wekeyal.

Wépa dör pè' suluë esepa kè tò Jesús tté klò'weta'
(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Ie'pa kí ñi dapa'wé Jesús pamik, eta ie' tò iché ie'pa a: “A' dör pè' suluë. A' tò ye' a ikieke tò ì kè or yi a ese uyö iwà kkachoie tò moki Skèköl tò ye' patkè'bitu. Erè ye' tò ilè weraë etökicha ème iwà kkachoie, e' dör wes Jonás ta ibak es. ³⁰ Ì bak Jonás ta e' tò iwà kkayë' Nínive wakpa a tò Skèköl tò ie' patkè'bitu ie'pa pattök. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' tò iwà kkacheraë a' a tò moki Skèköl tò ye' patkè'bitu. ³¹ Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, eta alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik† bak iká blúie, e' e' kōrakā Skèköl wōrkī a' kkatök tò a' dör pè' suluë. Ká iaiaë ie' dè'bitu datse kamië shute se' blú bak kiè Salomón wa íyī jcher taië, e' ttò kittsök. Erè i'ñe ta ye' dur a' shua, e' dör Salomón tsata, erè a' kè tò ye' ttò iutè. E' kuëki alaköl e' tò a' kkateraë. ³² Mik Jonás tò Nínive wakpa paut, e' tò ie'pa er maneottsā Skèköl a, erè i'ñe ta ye' dur íerö, e' dör Jonás tsata, erè a' kè er mane'ù Skèköl a. E' kuëki aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, eta Nínive wakpa e' kōrakā Skèköl wōrkī a' kkatök.

Se' wöbla buaë ena se' wöbla suluë
(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ “Kè yi tò bö'wö tskepaka ta ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie se' tò itkekeka kákke se' yamipa datse e'pa wö a ká ñi'woie. ³⁴ Se' wöbla dör wes bö'wö es se' chkà qos a. E' kuëki se' wöbla dör buaë, e' ta se' chkà qos e' a ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, ì qos yësyësë buaë, ese ki se' er me'rie. Erè se' wöbla dör suluë, e' ta se' chkà qos e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, ì qos suluë, ese ki se' er me'rie. ³⁵ A' e' kkö'nú buaë as a' kè

† 11:31 diwö tskirke e' o'mik: Si'kuaie ttè e' dör sur. Kè se' wa ijcher tò jma e' chëmisö bua'ie se' ttò wa.

e' kitö'ù tò a' wöbla wawër buaë, erë kè iwawër buaë. ³⁶ A' wöbla dör buaë, e' tã ì kôs buaë, ese wër buaë a' wa. E' dör wës a' serke wé bö'wö ñarke kékraë eë es, kè ku' stui a."

Wëstela ina fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ta

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Mik Jesús tté one, etã fariseowak eköl tò ie' kiëmi chkök iu a. Etã ie' mia demi eë e' tkéser mesa kulé ki. ³⁸ Erë fariseowak e' tò isué tò kè ie' wã iulã pakòne wës ie'pa wöblar es, e' tò ie' tsiriwéka. ³⁹ E' kuëki Jesús tò iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wës a' tkã' kôs pa skueke a' tò ikikke è es. A' wër buaë, erë a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' ki s'yamipa íyi kôs e' kianettsã a' è a. ⁴⁰ ¡A' kè éna ì ane yës! ¿A' kè wã ijcher tò Skëköl tò se' chkà yö', e' è tò se' er yö'? ⁴¹ S'siarëpa kimú a' íyi wa, etã ì kôs atdaë maneneë a' a.

⁴² ¡A fariseowakpa, wëstela ina a' ta! Kãkõla tso' iëno chkè a kiè menta ena ruda ena iskà tso', ese kôs tsã meke a' tò Skëköl a. Erë a' kè serku' yësyësë s'malepa ta. A' kè tò Skëköl dalëritsetã', e' uk a' kawõtã ñies.

⁴³ ¡A fariseowakpa, wëstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wõ wé a kékëpa dalöiërta' esepa a, ese ki a' wöbatsö e' tkökser. A' ki ikiar tò a' shké'wë wës kékëpa taië shké'wë es, wé pë' tso' taië, e'pa wöwa.

⁴⁴ ¡Wëstela ina a' ta! A' dör wës pö tso' kè jcher yi wã e' bata ki s'shkörãmi es. Ishu dör ñã taië alar suluë, e' kè alar ttsëne s'wã.

⁴⁵ S'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, ese tso' eköl eë, e' tò iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tò e' ché fariseowakpa a, etã ñies be' tso' sa' chök suluë.

⁴⁶ Jesús tò iüté:

—jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, wëstela ina a' ta ñies! A' ttè dalöiëno taië darërëë, ese meke a' tò s'malepa a wà dalöië wës dali ekkeë iè s'ki es, erë a' ulatska è kè tieta'wà a' tò ie'pa kimoie.

⁴⁷ “jWëstela ina a' ta! A' tò Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë e'pa pö yuekene pa'ali, erë a' yépa tò ie'pa kötulur. ⁴⁸ Es a' tso' iwà kkachök tò ì wamblë' a' yépa tò, e' dör buaë a' a. A' yépa tò ie'pa kötulur, ta i'ñe ta a' tò ie'pa pö yuekene buaë.

⁴⁹ “E' kuëki Skëköl wà iyi jcher taië, e' tò iyë'atbak: ‘Ye' tò ye' ttekölpa ena ye' ttè pakökwakpa patkeraë Israel aleripa a, eta e'pa welepa tterawa ie'pa tò, ñies welepa skà we'ikeraë ie'pa tò.’ ⁵⁰ Skëköl ttekölpa taië kötulur a' yépa tò. Mik ká i' yöne kuaë, ⁵¹ eta Abel kötwa Caín tò. E' itöki a' yépa bak tò Skëköl ttekölpa taië kötmi. Ibata kötwarakitö e' dör Zacarías. E' kötwa ie'pa tò ka' tso' iyi moka Skëköl a e' ena iwé e' shusha. Skëköl ttekölpa kos kötulurbak a' yépa tò, e' nuí kierane ie' tò a' ena wépa dör a' es, e'pa a. Moki ye' tò a' a ichè tò Skëköl ttekölpa kos kötulur a' yépa bak e'pa tò, e' nuí kuëki a' ena wépa dör wës a' es, esepa weirdaë siarë.

⁵² “jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, wëstela ina a' ta! A' wà Skëköl yëkkuö tso', e' dör wës ukkö yottsä tso' es as se' wà ijcher tò wës Skëköl dör. Erë e' kkëuk a' tso' a' malepa yöki. A' kè wà ijcher moki tò wës Skëköl dör, ñies wépa ki e' kiane jchenoie, esepa wöklö'weke a' tò as ie'pa kè wà ijcher.”

⁵³ Eta Jesús e' yéttsa u e' a. S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa uluneka taië ie' ki. Ie'pa tò ie' chakémi taië ttè darërëë wa. ⁵⁴ Ie'pa éna ie' klö'wakwa ittè ki ikkatoie.

12

A' e' kkö'nú fariseowakpa yöki
(Mateo 10.26-27)

¹⁻³ Etā pē' dapane taiē Jesús ska' dōka miles, e'pa tērke ñi mik taiē. Jesús tō ichémi ittōkatapa a kewe: “A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwōka yöki. E' wà kiane chē tō a' e' kkö'nú wes ie'pa ser e' yöki. Ie'pa e' wamblo suluē, erē ie' òrak tō ie'pa dör buaē s'malepa tsata. Kē ì ku' blēulewā ese kē kkayērpawā aishkuō tā. Ese kōs jcherdane. Ì cheke a' tō bikeitsè a' tō tō kē ittšène, ese ttserane sulitane tō. Ì kōs cheke a' tō asas ukkō wötēulewā shūā, ese yērdane aneule sulitane kukua. E' kuēki a' e' kkö'nú as a' kē e' ò wes ie'pa es.

Yi yöki s'kawōta suanuk
(Mateo 10.28-31)

⁴ “A ye' yamipa, kē a' suanuk yi tō s'tteta'wā esepa yöki. Ie'pa tō s'ttēwā, erē e' ukuōki tā kē wes ie'pa a se' onukia. ⁵ Erē sūyō a' a' ichē tō yi yöki a' kē suanuk. A' suanú Skēköl yöki. Ie' tō a' ttēwami, e' ukuōki tā ie' wā diché tā' a' uyowā bö' kē a. Ye' tō iskà chēne a' a, a' suanú ie' yöki.

⁶ “Dúla skēl tuē tottola, inuköl böt wōshkila è, erē ie'pa kē ska' Skēköl er chōtä'wa. ⁷ Ñies a' kē ska' ie' er chōpawa. Dō a' tsakō bitō tso' shtaoule ie' wā. Ie' a tā a' tuē taiē tkōkā dúla tso' taiē ese tsata, e' kuēki kē a' suanuk.

Wépa kē jaēne Jesús ki
(Mateo 10.32-33; 10.19-20)

⁸ “Yi e' chō sulitane wörki tō ie' dör ye' dör S'ditsö Alà, e' ttökata, e' tā ese cheraëyō Skēköl biyōchōkwakpa wörki tō ie' dör ye' ttökata. ⁹ Erē yi tō iblé sulitane wörki tō ie' kē

dör ye' ttökata, e' ta ñies ibleraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tö ie' kè dör ye' ttökata.

¹⁰ “Yi tö, ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yèmi Skëköl tö iki. Erë yi tö Wiköl Batse'r ché suluë, e' kè ki inuì olorpa.

¹¹ “Mik pë' tö a' klö'wéwə tsémi kkatè ye' ttè kueki judiowak ñi dapa'wə wé a ö s'shulökwakpa wörki ö s'wökirpa wörki, eta kè a' tkinuk tö ì chèmi a' dör e' tsatkoie. ¹² E' wöshə ta Wiköl Batse'r tö ttè eraë a' a ché ie'pa a.”

Inuköl blú eköl e' er me'rie inuköl è ki

¹³ Pë' dapane taië e' eköl tö Jesús a iché:

—A s'wöbla'ukwak, ichó ye' ël a tö sa' yé iyi ukuö atë kəs e' blatöö, ye' icha mú ye' a.

¹⁴ Jesús tö iüté:

—A wëm, ye' kè dör a' iyi shulökwak, ñies ye' kè dör a' iyi blatökwak.

¹⁵ Ñies Jesús tö iché:

—Sene chók e' kè döku' s'ulà a iyi tso' s'wə taië ese wa. E' kueki a' e' kkö'nú iyi kkechè taië ese kəs yöki.

¹⁶ Eta Jesús tö ttè kleé ie'pa i' es: “Wëm eköl dör inuköl blú taië, e' tö iyi wöwé taië shütë iká ki. ¹⁷ Ie' tö ibikeitsè:

‘Ye' iyi wöne taië ¿wəs e' wèmi ye' tö? Kè iché'kaia iwé a.’

¹⁸ Eta ie' tö iché: ‘Ye' éna iane tö wəs ye' tö iwèmi. Súyö iwé tkëttsa ské yuèkane pa'ali, bërie shütë, e' a ye' iyiwö kəs ena ì kəs tso' ye' wə e' blekeyö. ¹⁹ E' ukuökí ta ie' tö ibikeitsè: iyi tso' taië ye' wə blëule, e' mik ye' sermi dò

duas taië. E' kueki sú ye' enù, chkò, di'yò, ttsé'r buaë.’

²⁰ Erë Skëköl tö iché ie' a: ‘Be' kukuò darërëë, bërë nañewe be' duöwaraë, eta ì kəs tso' be' wə blëule, e' atë pë' kuá'ki ulà a.’” ²¹ Eta Jesús tö iché: “Es itköraë wé tö iyi blé taië

iwák a ká i' a, erë kè s̄erku' w̄es Skëköl k̄i ikiane es, ese wák dör siarë Skëköl a.”

Kè a' tkinuk ì k̄i
(Mateo 6.25-34)

²² E' ukuök̄i t̄a Jesús t̄o iché ittök̄atapa a: “Ye' t̄o a' a ichè: Kè a' tkinuk ì kiane a' k̄i s̄enoie, chkeie, datsi'ie, ìie, ese k̄os k̄i. ²³ S'tso' ttsë'ka e' kè dör chkök ème, ñies s'chkà kè dör datsi' è ioie. ²⁴ Dù saú a' t̄o. Ie'pa kè t̄o ì kuatket̄a' ì wöshtet̄a' kè t̄o chkè blet̄a', erë Skëköl t̄o ie'pa tieke. E' yit̄a ie' a t̄a a' tuè tajë dù k̄os tsat̄a. ²⁵ A' tkirke tajë e' k̄i, e' kè t̄o a' a kawö k̄i mepa s̄enoie ekuölö è. ²⁶ E' dör tottola erë kè a' a ior. ¿Wes a' tkirke íyi malè k̄i?

²⁷ “A' t̄o ma'ma wörkua bua'buaala ese saú w̄es italar, kè kaneblöta', kè datsi' yuet̄a'. Eré blu' bak kiè Salomón, e' w̄a íyi ulitane bua'buaë bak tajë, erë ye' t̄o a' a ichè t̄o ie' datsi' bua'bua, e' kè wër buaë w̄es ma'ma wër es. ²⁸ K̄akö suésö i'ñe, bule t̄a iñanewa, erë Skëköl t̄o ik̄itkeke buaala iwörkua wa. Ie' t̄o k̄akö k̄itkeke es, je' yit̄a ie' t̄o a' kianeia erblò buaë ie' mik, e' paieraë! ²⁹ E' kuek̄i kè a' er mukw̄a chkè k̄i, di'yè k̄i, ese k̄os kè k̄i a' tkinuk. ³⁰ Pè' kè t̄o Skëköl dalöie esepa tkirke tajë íyi k̄os ekkè k̄i. Erë ì k̄os kiane a' k̄i e' jchertke a' Yé w̄a. ³¹ E' skéie ì k̄os blúie Skëköl tso' e' k̄i a' er mú keweie. A' t̄o iwé es, e' t̄a ñies íyi ñekkè dōraë a' ulà a.”

Íyi buaë bleke k̄a jai a
(Mateo 6.19-21)

³² “A ye' obejapala, kè a' suanuk ì yöki. A' kè dör tajë, erë S'yé er buaë chöke a' a. Ie' t̄o a' shushté as ì blúie ie' tso' e' dō a' ulà a ie' t̄a ñita. ³³ Ì tso' a' w̄a, e' wataúttsa t̄a iské mú s'siarëpa a. Ì dör buaë Skëköl a, e' ú, et̄a es a' a íyi

bua'buā blērdaē ká jai ā wēs inuköl blēsö, ì kè nurta'wa, ese ā es. Eē akblökwakpa kè ā iekiblënuκ, ñies powak kè ā ikatanukwā. ³⁴ Wé a' íyi buā'buā tso' eē a' er me'rie ñies, e' kuēki a' íyi bló ká jai ā.”

A' tso' erki Jesús datsene e' panuk

³⁵⁻³⁶ “A' tso' erki wēs kanè mésopa tō iwökir tso' ula-batsè kēwö tkö'uk datsene, ese panè es. Ie'pa tso'tke ie' panuk datsi' iënetke ikanewoie, ibö'wö tskékátke buaë. Mik iwökir de tā ichaké ukkō ā, eṭā bet tā ie'pa ukkō ppée ie' ā. ³⁷ Wépa kué iwökir tō ttsé'ka ie' panuk mik ide eṭā, ayëcha buā esepa. Moki ye' tō a' ā ichè tō ie' e' paiöraë wēs chkè watiökwak es tā ikanè mésopa keraëitō e' tkökser kula' ki tā ie'pa tieräëitō chkè buaë wa. ³⁸ Kanè mésopa kué iwökir tō ttsé'ka ie' panuk ká shäböts alè ö ká ñirketke alè eṭā, ayëcha buaë esepa. ³⁹ Erè a' éna ianú tō u wák mú wā ijcher tō wekkè akblökwak datse, e'ma ie' kè tō kawö mepa yi ā dökwa íyi ekiblök. ⁴⁰ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene mik a' kè ku' ye' panuk eṭā, wēs akblökwak es. E' kuēki a' tso' erki.”

Kanè mésopa böl eköl dör buaë, eköl dör suluë

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Pedro tō Jesús ā ichaké:

—A Skékëpa, ttè wakleébö ¿e' dör sa' è ā ö sulitane ā?

⁴² Ie' iüté: “Kanè méso yësyësè kabikeitsò buaë, ese mekekā iwökir tō imalepa kuëbluie ie'pa tiök kekraë mik kè iku' e' dalewa. ⁴³ Iwökir dene tā ikuëitō iuk wēs iyëneia es, e' tā ayëcha e' dör buaë ie' ā. ⁴⁴ Moki ye' tō a' ā ichè tō kanè méso e' merakaitō, ie' wā íyi tso' kos, e' kuëbluie. ⁴⁵ Erè kanè méso ñe' erbikò tō 'ye' wökir kè döpane bet.' E' kuēki ie' tō imalepa wëpa ena alakölpā ppémi darërëë. Ñies ie' chkémi, di'yémi taië ena ië' ttémi blo' wa. ⁴⁶ Erè

idiwö ena ikéwö kè wa ie' ku' ipanuk, etä iwökir dörane ta iwe'ikeraitö siarë wömerattsa weinuk wes pè' kè erblöta' Skëköl mik esepa es.

⁴⁷ “Kanè méso wé wä ì kiane iwökir ki, ese jcher buaë, erë ie' kè wä ì one yës, kè tö ittò dalöie, ese we'ikeraë iwökir tö siarë. ⁴⁸ Erë kanè méso wé kè wä ijcher ta e' tö ì suluë wamblé, e' ta ese we'ikeraë iwökir tö erë kè taië. Wépa a imène taië kanebloie Skëköl a, esepa a ikieraëitö taië. E' sù wépa a imène taië shütë, esepa a ikieraëitö taië shütë. Qos se' a imène e' mik se' a ichakirdaë.

*Jesús tté kuëki se' ñi blabatsöraë
(Mateo 10.34-36)*

⁴⁹ “Ye' dë'bitu ká i' a s'aláuk wes bö' taië wöbatska ese tö s'aláwè es, e' mú wöbatskatke. ⁵⁰ Erë kewe ta ye' weirdaë siarë, e' kawöta dalé'ttsèyö, e' tö ye' eriaweke taië dò mik itka etä. ⁵¹ ¿A' ibikeitsé tö ye' dë'bitu ká i' a as a' ser bèrë ñita? Ye' ichè, au. E' skéie ye' dë'bitu a' blabatsök. ⁵² I' ta iñak tkënewamitke, se' serke skel ñita, e' ñi blabatsöraë ye' tté kuëki, bö! ñippöraë mañal ta, mañal ñippöraë bö! ta. ⁵³ Iyé ñippöraë ilà wëbie ta ena ilà ñippöraë iyé ta; imi ñippöraë ilà busi ta ena ilà ñippöraë imi ta; yàk ñippöraë iyàk ta.”

*Ì wëke Jesús tö e' wà kè ane ie'pa éna
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)*

⁵⁴ Ñies Jesús tö ie'pa a iché: “Mik a' isué tö kalì moneka diwö mi'ke e' ëka, etä a' tö icheke 'kalì yërdaë', etä mokì iwà yërdaë. ⁵⁵ Mik a' ittsé tö siwa' datse ká sir poë e' ëka, etä a' tö icheke 'dìba ardaë', etä mokì iwà ane. ⁵⁶ ¡A' e' ò suluë! A' éna iane mik kalì yërmi, mik dìba armi, erë ì uk ye' tso' iwà kkachoie tö yi dör ye', ¿wes kè e' wà ane a' éna? ¡A' kè wä ì jcher taië wes a' ibikeitseke es!”

A' ñì shuló
(Mateo 5.25-26)

⁵⁷ “¿ì kuekì a' kè a ibikeits tö ì dör buaë, ì dör suluë Skëköl a? ⁵⁸ Yile tö a' kkaté nuì kuekì e' wà a' mí s'shulök wé a, e' ta ima'ú shulè ie' ta ñalà kì as ie' kè tö a' wömüttsa s'shulökwak ulà a we'ikè. A' kè tö iwè es, e' ta s'shulökwak tö a' wömerattsä s'shkëkìpa ulà a ta e'pa tö a' wöterawa s'wöto wé a. ⁵⁹ Ye' tö a' a ichè tö kè a' döpattsä dò mik a' tö nuì e' patuéttsa seraä etä. E' kuekì a' er mane'ú Skëköl a kam iwà dò a' kì e' yökì.”

13

S'kawötä er mane'uk Skëköl a

¹ E' è kéwö ta pè' welepa tso' ee, e'pa tö iché Jesús a tö Galilea wakpa wëpa welepa tso' iyyiwak jchök mè Skëköl a iwé a. E' dalewa Pilato tö ie'pa ttökulur patké ta ipé shütuékà iyyiwak jchëne e' pé ta.

² Jesús tö iché ie'pa a: “¿Ima a' erbikò? ¿Galilea wakpa kötulur ñe'pa dör pè' sulusipa tkòkà imalepa tsatä, e' kuekì ie'pa weine es? ³ Ye' tö iché au, kè idör es. Erë a' kè er mane'ù, e' ta ñies a' wákpa kòs duölurdaë. ⁴ Ñies u tso' Jerusalén kiè Siloé, e' yöule kàkkeë ák wa, mik e' anebitü anekä ie'pa kì, etä ie'pa duo döka dabom eyök kì pàköl (18). ¿Ima a' erbikò? ¿Ie'pa duolur ñe'pa kì inuì tso' tkòkà Jerusalén wakpa malepa tsatä? ⁵ Ye' tö a' a iché au, kè idör es. Erë a' kè er mane'ù Skëköl a, e' ta ñies a' duölurdaë.”

Higuera klò tté wà pakè Jesús tö

⁶ Jesús tö tté kleé ie'pa a i' es: “Wëm eköl wà kal kiè higuera tso' tkëule elka idali shüa. Ie' míä iwö yulök, erë kè iwö ta' yës. ⁷ E' kuekì ichéitö idali kkö'nukwak a: 'I' ta

duas mañal, ye' de kekraë higuera wö yulök, erë kè iwö tã'. E' kueki itóöbö as kè iku' àr éanas.' ⁸ Erë idali kkö'nukwak tö iché: 'A kekëpa, as iaria duas ek. Súyö iwì paiklè kapöli tkëkã iki. ⁹ E' wa sö isué tö duas étö tã iwörmi e' ma buaë idir. Erë kè iwöne, e' tã iteerasö.' "

Alaköl eköl wököulewã e' bua'wëne Jesús tö

¹⁰ Eno diwö et a Jesús tso' s'wöbla'uk Skököl ttè wa ñi dapa'wo wé etkue a. ¹¹ Etã ee alaköl tso' eköl tteke wimblu sulusi tö wököulewã. Ie' kirirke es, e' ki duas de dabom eyök ki pãköl (18). Kè ie' a e' wödurka yësyësë. ¹² Mik Jesús tö isué, etã ikiéitö e' ska' tã ichéitö iã:

—A tayë, be' buanene. Duè tö be' kiri'weke, e' ulà a be' tkashkar.

¹³ Etã ie' ulà méka iki tã iwödunekane yësyësë tã Skököl kikékamiitö taië. ¹⁴ Erë Jesús tö alaköl bua'wëne eno diwö a, e' kueki judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir ulunekã iki taië. E' kueki ie' tö iché pë' dapane ee e' pa a:

—Domingo etö shua kã tso' kul. Kã teröl dör se' a kanebloie. Kã teröl shua a' shkó íe bua'wëne. Kè a' kine eno diwö a bua'wëne.

¹⁵ Jesús tö iché ie' a:

—¡A' e' ò suluë! Eno diwö a a' ulitane tö a' iyiwak wöttseeke tã itsekemi di' yök. ¹⁶ Tayë i' dör Abraham aleri, e' tso' klöulewã Satanás ulà a dökã duas dabom eyök ki pãköl (18) wës iyiwak moulewã es. Erë i'ñe dör eno diwö, erë ¿wës a' kè ki ikiane tö iwöttseèyö aknama yöki?

¹⁷ Mik Jesús tö e' ché, etã ibolökpa jaënekã taië. Erë pë' malepa ttsë'nerak buaë, ì buaë kos wé Jesús tö e' kueki.

Mostaza wö tté

(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ñies Jesús tö iché: "Ì blúie Skököl tso' ¿wës e' dör? ¿Ttè wé wa yö ikleèmi? ¹⁹ E' dör wës mostaza wö tkéwã

wëm eköl tö íyök a es. Mostaza wö dör tsirlala, erë itskine talane bërie kalie, ese ulà tsakà dù u yuöke.”

Pan wölöwoka tté
(Mateo 13.33)

²⁰ Nies Jesús tö iché: “Ì blúie Skëköl tso' ¿ttè wé wa yö ikleèmi? ²¹ E' dör wës pan wölöwoka wötué tayé tö harinachka mañayök a es. E' tö harinachka, e' kôs wölöwéka taië.”

Ukkö tsitsir
(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Jesús dami Jerusalén ñalé wa, eta ee ká tso' tseë, ká blublu ena ká tsitsir, e' wakpa wöbla'weke Jesús tö. ²³ Eta yile tö ie' a ichaké:

—A kékëpa ¿yëne tö kè yi tsatkërpa taië?

Ie' iüté:

²⁴ —Tsatkè wékkö dör tsir. Taië pè' tö ima'weraë shkökwaia, erë kè ie'pa döpa_wa. E' kueki a' e' diché ió shkökwaia. ²⁵ Mik u wák e' kékà tö ukkö wötéwa, eta a' tso' u'rki, e'pa tö ie' kieke ukkö a. A' tö ichakeke: ‘A kékëpa, be' ukkö kköppóö sa' a.’ Erë ie' tö a' iüteraë: ‘Kè ye' wa a' suule.’ ²⁶ Eta a' tö icheraë ie' a: ‘Sa' chka' be' ta. Sa' di'ya' be' ta. Be' tö sa' wöbla' sa' ká a.’ ²⁷ Erë ie' tö a' iüteraë: ‘Kè ye' wa a' suule. A' dör ì sulu wamblökwakpa, a' yúshka bánet ye' yöki.’ ²⁸ Mik a' tö Abraham, Isaac, Jacob ena Skëköl ttekölpä kôs e'pa sué ì blúie Skëköl tso' e' a, erë a' uyanettsa bánet, eta a' iüraë siarë a' kà yilidawa weine kueki. ²⁹ S'ditsö datse ká wa' ñe, esepa döraë chkök buaë ì blúie Skëköl tso' e' a. ³⁰ Es se' welepa kè dalöier_ta' ká i' a, esepa dalöierdaë taië aishkuö ta. E' sù se' welepa dalöier_ta' taië ká i' a, esepa atdaë ibataie aishkuö ta.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik
(Mateo 23.37-39)

³¹ E' wöshā tā fariseowakpa welepa de Jesús ska' tā ichéitörak iā:

—Herodes éna be' ttakwa, e' kueki be' yúshka ká bánet.

³² Jesús tö ie'pa iuté:

—A' yú tā ichó s'kitö'ukwak ñe' a: 'I'ñe ena bule ye' tso' aknamapa tré'ukyal, ñies s'buu'ukne, böiki tā ye' kanè ene.' ³³ Ye' mitke i'ñe, e' shkömi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skéköl ttekölpa bak e'pa ttökulur ee, e' kueki ye' kè ttepawā íe.

³⁴ ¡A Jerusalén wakpa, Skéköl ttekölpa kos ttekewā a' tö kekraë! ¡Ñies ittè pakökwakpa patkeke ie' tö a' a, e'pa ttekewā a' tö ák wa! ¡Wekkè ye' erkiè tö ye' mú a' dapa'wè e' ska' wes dakro mitchke tö ila'rla dapa'wè ipik dikia es, erè kè a' ki ikiane yës! ³⁵ Ye' ttò ttsó, Skéköl kè tö a' ká kk'onepaia. Ye' tö a' a ichè tö a' kè tö ye' suepaia dò mik ye' dene etā. E' kéwö ska' tā a' tö ye' cheraë: '¡Ayëcha buaë yi datse Skéköl ttò wa e'!

14

Wëm eköl iënekā taië e' bua'wé Jesús tö

¹ Etökicha tā eno diwö a Jesús mía chkök fariseowakpa wökir eköl, e' u a. Etā ee fariseowakpa welepa tso' iweblök krereë ikkatoie ilè ki. ² Etā wëm eköl kirirke iënekā taië, e' de dur Jesús wörki. ³ Etā Jesús tö ichaké s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa a ena fariseowakpa a:

—¡Kawö tā' se' a s'buu'ukne eno diwö a?

⁴ Erè ie'pa kè wā ie' iütëne yës. Etā Jesús tö wëm e' klö'wé tā ibua'wéitö tā ichéitö iā: 'Be' yúshka.' ⁵ Etā ie' tö iché fariseowakpa a:

—A' alà ö a' baka anemi di' biule uk a eno diwö a, e' tā bet a' mía iyöktsa.

⁶ Ie'pa kè a ie' iütëne yës.

Skawöta e' ökwa s'malepa yöki

⁷ Jesús isuë tö pë' shkeñaule chkök, e'pa welepa tö kula' tso' kékëpa dalöiërta' taië, esepa a ese shushtë e' tkoie. E' kueki ie' tö ie'pa patté i' es:

⁸ —Mik yile tö a' wele shkeñé ulabatsè kèwö tkö'uk, eta kè a' e' tköksër kula' tso' kékëpa taië a ese kulé ki. Isalema kékëpa dalöiërta' taië a' tsata ese de, ⁹ eta yi tö a' shkeñé, e' tö ichè a' a: 'Be' we'ikèyö, kula' se mú kékëpa i' a e' tkoie.' Eta a' jaërkami taië, miraë e' tköksër kula' tso' se' ësepa a ese ki. ¹⁰ E' skéie, mik yi tö a' shkeñé, eta a' e' tköksër kula' tso' se' ësepa a ese kulé ki. Es mik yi tö a' shkeñé, e' de a' ska', eta ie' tö ichè be' a: 'A yami, be' yú e' tköksër kula' tso' kékëpa a, ese kulé ki.' Es pë' kos tso' ee, e'pa tö a' dalöieraë wes kékëpa taië es. ¹¹ Yi e' ttsòka taië, ese ardawa diöshet, erë yi e' wöéwa, ese kikärdaka taië.

¹² Wëm tö ie' shkeñé chkök, e' a Jesús tö iché ñies:

—Mik be' tö pë' shkeñeke chkök be' ska' ö di'yök be' ska', eta be' sini'pa ena be' ëlpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsinet be' pamik, esepa kos kè shkeñar. Ie'pa tö be' shkeñèmine, eta es be' ulà a iské detke. ¹³ E' skéie mik be' kawö tkö'uke, eta s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'klò bachiulewà ena s'wöbla kè wawër, esepa shkeñú. ¹⁴ Ie'pa kè a iské menukne be' a. Erë mik s'ser yësyësë, esepa duowà shkenekà aishkuö ta, eta Skököl tö be' a iské meraë, e' tö be' ttsë'weraë buaë.

Kéwö taië e' tkö'wé

(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Wëm eköl tkër chkök mesa ki ie'pa ta, mik e' tö ì ché Jesús tö e' ttsé, eta ie' tö iché ia:

—Wépa kawö tkö'weraë buaë aishkuö ta ì blúie Skököl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

¹⁶ Jesús tö ie' a iché:

—Wëm eköl tö kawö tkö'weke taië ta ie' tö taië pë shkeñé. ¹⁷ Mik ikawö tkö'uke e' diwö de, eta ie' tö iché ikanè méso a: 'Se' kawö tkö'uke, e' tso'tke kanequle e' kueki be' yú s'kiule kos e'pa a ichök tö a' shkó kawö tkö'uk.' ¹⁸ Erë ie'pa ulitane tö iché kanè méso a: 'Wéstela be' ta, erë sa' wötkërke taië, kè sa' dòpa.' Itsá tö iché ie' a: 'Erpa ye' tö ká tué e' sauk ye' mi'ke, e' kueki ye' kè dòpa. Ye' kköchò be' a tö e' olo'yó ye' ki.' ¹⁹ Iskà tö iché: 'Baka wë'ñe tuéyö kanebloie dabop, e' wà ma'uk ye' mi'ke, e' kueki ye' kè dòpa. Ye' kköchò be' a tö e' olo'yó ye' ki.' ²⁰ Iëköl tö iché: 'Írö ye' ulabatséwa, e' kueki kè ye' dòpa.' ²¹ Ikanè méso biteane iwökir ska' ta ì kos ché ie'pa tö ie' a e' chéne ie' tö. Eta u wák uluneka taië ta ichéitö ia: 'Be' yú bet ñala kibi ki, ñies ñala malepa ki, ta s'siarëpa ena s'yulépa ena s'wöbla kè wawër ena s'klò bachiulewa, esepa tsúbitu íe kawö tkö'uk ye' ta.' ²² Béré ta kanè méso dene, e' tö iché iwökir a: 'A këképa, ì uk be' tö ye' patké, e' wétke ye' tö, erë be' u kam wà iër.' ²³ Eta iwökir tö iché ie' a: 'Be' skà yúne u tso' bánet ese ñalé kos wa, eta pë' kó shkökwa ye' u a as iwà iërka. ²⁴ Ye' tö iché tö wépa shkeña' ye' tö kewe, e'pa kè wéne kawö tkö'upa ye' ta.'

Jesús ttökataie sene e' dör darëre

(Mateo 10.37-38)

²⁵ Taië pë' mir Jesús itöki ta ie' e' wötrée ta ichéitö ie'pa a: ²⁶ "Yi senak ye' ttökataie, erë kè íéna ye' dalër iyé, imì, ilaköl, ila'r, iëlpa, ikutapa tsata, ñies iwák tsata, e' ta ese kè dòpa ye' ttökataie. ²⁷ Yi kè e' chò weinuk dò ittëwa krus mik ta iser wes ye' ttökata es, ese kè dòpa ye' ttökataie. ²⁸ Ichösö tö a' wele éna u yuak bërie. Kewe ie' e' tkökeser ibikeitsök tö kos u e' tué isuqie tö inuköl dömika ö kè idöpaka iyuoie. ²⁹ Erë ie' kè wà ibikeitse kewe, e' ta

ie' tō ichkí tuléwā tā inuköl kè tā'ia iyuoie. Sulitane tō isuèmi, e'pa tō ie' wayueraë. ³⁰ Ie'pa tō ichèmi: 'Wëm wí u yuèmi, erë kè ie' a iyöneia.' ³¹ Nies ká blu' wele wā ijcher tō ká kuá'ki blu' datse ñippök ie' tā, e' tā ie' e' tköraser ibikeitsök kewe: 'Ye' wā ñippökwakpa tso' dōkā 10.000. Ye' bolök wā ñippökwakpa tso' dōkā 20.000. ¿Ye' e' alömikā iki ö kè ye' e' alòpaka iki?' ³² Ie' isué tō ie' kè e' alòpaka ibolök ki, e' tā kam ibolök dò tsinet, e' yökí ie' tō ibiyöchökwakpa patkeraë ibolök a ichök tō '¿wes sö ishulèmi as se' ser bèrë ñita?' ³³ E' kuekí yi senak ye' ttökataie ese tō iwà bikeitsó kewe. Es a' kè e' chò ì kos tso' a' wā e' mukat, e' tā kè a' dòpa ye' ttökataie.

Dayë kè kke tā'ia

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ "Dayë dör buaë, erë kè ikke tā'ia, e' tā kè ibuarpaiane. ³⁵ Kè ibua'ia íyök kapeyoie. Kè ibua'ia ìie. E' dör buaë kèumi è. ¿Yi éna ye' ttò ttsak, e'ma ikukuebló bua'ie!"

15

Obeja kkö'nukwak e' tté

(Mateo 18.10-14)

¹ Kekraë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, esepa dōke taië Jesús ska' ikittsök. Nies pè' malepa cheke fariseowakpa tō tō e'pa dör pè' sulusipa, esepa dōke taië Jesús ttōke e' kittsök. ² Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō Jesús chémi suluë ñi a. Ie'pa tō iché:

—Ie' tō pè' sulusipa sueke buaë, ñies esepa tā ie' chköke.

³ E' kuekí ttè kleé ie' tō ie'pa a i' es: ⁴ "A' isie wā obeja tso' dōkā cien, e' etō chowa, e' tā a' tō imalepa dōkā dabom suliyök kí sulitu (99), e' meraat iké a tā a' miraë ichowa e' yulök dò wé a' tō ikué ee. ⁵ Mik a' tō ikué, etā a' ttsë'rdaë

buaë tã a' tö ikerakã pperakã kuli' ki. ⁶ Mik a' dene iu a, etã a' yamipa ena pë' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tö a' u a tã a' tö icheraë ie'pa a: 'Ye' obeja chë'wa, e' kuéneyö. A' ttsë'nú buaë ye' tã.' ⁷ Es ñies ye' tö a' a ichè tö mik pë' sulusi eköl, ese er mane'wé Skëköl a, etã e' tö Skëköl tso' kã jai a, e' ttsë'wé buaë shütë tkòkã imalepa dökã dabom suliyök kí sulïtu (99) e' bikeitsò tö ie'pa dör yësyësë, kè kawõtã er mane'uk, esepa tsata.

Inuköl chowa, e' tté

⁸ "Ñies alaköl wã inuköl tso' dökã dabop, e' chowa etk, e' tã ie' tö bö'wö tskékã iushkléttsã tã iyulé bua'iewã tã iwã kuéitö. ⁹ E' ukuökï tã ie' tö iyamipa ena pë' serke io'mik e'pa kié iu a tã ichéitö ie'pa a: 'jA' ttsë'nú buaë ye' tã! Ye' inuköl chë'wa, e' kuéneyö, e' kueki e' këwö tkö'üsö ñita.' ¹⁰ Es ñies ye' tö a' a ichè tö mik pë' sulusi eköl er mane'wé Skëköl a, etã e' tö Skëköl biyöchökwakpa ttsë'weke buaë shütë."

Alà e' wamblò suluë e' nuí olo'yé iyé tö iki, e' tté

¹¹ Ñies Jesús tö ikleé ie'pa a tté i' wa: "Këképa eköl alà dör böi wëpa. ¹² Ilà tsirla tö iché iyé a: 'A yéwö, ì mekeat be' tö ye' a mik be' duökewatke etã, e' mútke be' tö ye' a.' Etã iyé iyi kos, e' blabatséitö méitö ila'r böi a eköl eköl kos ikawõtã imuk ia ekkë. ¹³ Kã kè bak taië, etã ì kos méitö ilà tsirla a, e' watuéttsã ilà tö, e' ské klö'wéitö tã imía kã kuã'ki. Eë ie' tö ie' inuköl kos we'ikéwa iyi sulu è ki. ¹⁴ Mik ie' inuköl enewa, etã bli ane taië kã e' ki, e' kueki ie' ttémítke bli tö. ¹⁵ Eë tã ie' mía kanè yulök kã e' wakpa eköl ska'. Etã wëm e' tö ie' a kanè mé köchi tiök. ¹⁶ Ie' duéwã bli wã suluë. Köchi chkè kè ñano se' a ese ñakwã ie' éna, erë kè yi tö ie' a imè. ¹⁷ Bata ekkë tã ie' tö ibikeitsé: '¿Iók ye' e' tötkër bli wã íe? Wëkkë ye' yé u a kanè mésopa tso', e'pa

wā chkè tso' tajë. ¹⁸ Ye' míane ye' yé ska', tā ye' tö icheraë ie' a: A yéwö, ye' tö ì sulu wamblé Skëköl kī, ñies be' kī. ¹⁹ Ye' jaëne tajë. Ye' kiök be' alà, e' kè dör ye' siarla e' a. E' skéie ye' saú wes be' kanè mésopa suekebö es.' ²⁰ Eta ie' e' kéka míā iyé ska'.

“Mik idökemitke iyé ska', eta iyé wö de iska' tā idoia kamië tā ie' wa iwër siarë. Ie' tunemi ññaletsuk tā ipaklö'wéwaitö iwöalattséitö. ²¹ Eta ilà tö iché ie' a: 'A yéwö, ye' tö ì sulu wamblé Skëköl kī ñies be' kī. Ye' jaëne tajë. Ye' kiök be' alà, e' kè dör ye' siarla e' a.' ²² Erë iyé tö iché ikanè mésopa a: 'Datsi' bua'ie yuló ióka ie' kī bet, tā ula'tsio iówa tā klökkuö ióka iki. ²³ Baka pupula bua'buayuló tā ittówa. Ye' alà dene e' kéwö tkö'wekesö. ²⁴ Ye' alà i' dene, e' dör wes ie' du'wa e' shkenekane es. Ye' alà minea ye' yöki kè tté ttsëneia ye' wa, e' dene e' kueki ikéwö tkö'üsö.' Eta ie'pa tö ikéwö tkö'wëmi tajë.

²⁵ “E' dalewa ilà kibi tso' kaneblök kañika. Mik ie' datse e' de tsinet u a, eta ie' tö ittse tö iyamipa alárkerak tajë blarkerak, klötöke tajë. ²⁶ Eta ie' tö kanè méso kié eköl tā ichakéitö: '¿ì kéwö tkö'weke a' tö ekké?' ²⁷ Eta kanè méso tö ie' iuté: 'Be' ël dene, e' kueki be' yé tö sa' patké baka pupula bua'ie ttökwā be' ël dene buaë, kè wes ie' dë', e' kéwö tkö'woie.' ²⁸ Erë e' tö ilà kibi uluwéka tajë. Ie' kè shkakwā weshkë. E' kueki iyé e' yéttsa u'rki tā iwöpablé tajë tā iché ie' a: 'Be' shkówa sa' tā, kè be' ulunuk.' ²⁹ Erë ie' tö iyé iuté: 'Ye' kaneblé'mi be' a e' kī duas de tajë. Ye' kè wā be' ttò dalöseuulewā yës. Erë chibola è kè meule be' wā ye' a katano ye' sini'pa tā. ³⁰ Erë i'ñe tā be' alà e' dene. Ie' tö be' inuköl we'ikwa alakölpa sulusipa tā eta be' tö baka bua'ie ttökwā patké ie' dene e' kéwö tkö'woie.'

³¹ “Iyé tö ie' iuté: 'A alala, be' tkëria ye' tā kekraë. Ì kos

tso' ye' wā e' dör be' icha. ³² Erë be' ël dene buaë, e' dör wës ie' du'wā e' shkenekane es. Ie' minea ye' yöki kè tté ttsënene ye' wā, e' dene, e' kuëki s'kawöta e' këwö tkö'uk chkè wa, di'yè wa, ttsë'ne bua' wa.' ”

16

Inuköl blú íyi kuëblu e' erbikö buaë, e' tté

¹ Ñies Jesús tö tté kleé ittökatapa a i' es: “Wëm bak eköl kaneblöke inuköl blú a íyi kuëbluie. Etökicha ta pë' wëlepa tö ie' kkaté iwökir a tö ie' tso' iwökir inuköl we'ikökwa. ² Iwökir tö ie' kié ta iché ia: ‘Ye' wā ijchenewa tö be' tso' ye' inuköl we'ikök. Be' kè a kanè ta'ia. Ye' be' trë'wëkeshkar. E' yöki ì kos kanewé be' tö, e' yëkkuö kkachó ye' a.’ ³ Ie' ibikeitsé: ‘Ye' wökir tö ye' trë'wëkeshkar, ¿wës ye' e' ùmi? Kè ye' diché ta'ia kanè darërë woie ena ye' jaëne inuköl kakkiök. ⁴ Ye' éna ianetke tö wës ye' e' ùmi mik ye' trëneshkar etā as yile tö ye' kkö'nù.’ ⁵ Etā ie' tö pë' kos ña'wëke iwökir tö e' pa kiéttsa eköl eköl. Mik e' tsá de, etā e' a ie' tö ichaké: ‘¿Kos be' ñarke ye' wökir ulà a?’ ⁶ E' tö iüté: ‘Ye' ñarke ie' ulà a kiò dökā galon cien (100) ekké.’ Ie' iché ia: ‘I' be' yëkkuö. Be' e' tkóser bet ta yëkkuö sē kī be' ñarke sē, e' mane'úttsa ta ishtóka tö be' ñarke galon dökā dabom skeyök è (50).’ ⁷ E' ukuöki ta ie' tö ichaké iëköl ñarke a: ‘¿Ñe be', kos be' ñarke ye' wökir ulà a?’ E' tö iüté: ‘Ye' ñarke trigowö dökā sacco cien (100) ekké.’ Ie' tö iché ia: ‘I' be' yëkkuö. Sē kī be' tö imane'úttsa ta ishtó iki sacco dökā dabom paryök è (80).’ ⁸ Mik ì wambléitö, e' jchenewa iwökir wā ta ibikeitséitö: ‘Ye' íyi kuëblu kè wā ikanè one yësyësë, erë ie' kabikeitso buaë e' kimoie. E' è kuëki ikikekekaýö.’ ”

Jesús tö ichéne: “Es ñies yö ichè tö wépa kè tö Skéköl dalöie esepa kabikeitsò buaë e' kimoie tkòka wépa dör ie' olo ta' taië e' icha esepa tsata. ⁹ E' kueki yö ichè a' a tö inuköl kè dör ibua'ie. E' wa s'malepa kimú as ie'pa tö Skéköl dalöiö. A' tö iwé es e' ta aishkuö ta ie'pa tö a' kierawa buaë weshke seno wé yöbië e' a.

¹⁰ “Yi tö kanè tsitsir weke yösyësë, ñies ese tö kanè taië wèmi es. Erë yi kè tö kanè tsitsir weku' yösyësë, ñies ese kè tö kanè taië wépa yösyësë. ¹¹ E' kueki inuköl kè wakanewè a' tö yösyësë, e' ta çyi erblömi a' mik ì tuéta' chökle, ese wakanéwoie? ¹² Ñies a' kè tö o'ka icha wakanewè yösyësë, e' ta çyi tö a' icha mèmi a' a wakanewè?”

¹³ “Wé klöulewa kanè mésoie, ese kawöta iwökir è ttò dalöiök. Iwökirpa chópa böl, e'ma ie' kawöta eköl è dalöiök ena iéköl watöktsa. Es a' kè a er menukwa Skéköl ki ena inuköl ki ñita.”

¹⁴ Ì ché Jesús tö e' ttsé seraä fariseowakpa tö. Ie'pa éna inuköl dalër taië, e' kueki ie'pa tö iwayué. ¹⁵ Ie' tö iché ie'pa a: “A' e' ò sulitane wörki tö a' dör pè' buaë yösyësë, erë a' er suule buaë Skéköl wa. Ì kikekeka s'ditsö tö taië, ese wër suluë ie' wa.

Ì kos kitule Skéköl yëkuö ki e' wà tköraë

¹⁶ “Ì kit Moisés ena Skéköl ttekölpa tö yëkuö ki, e' wa s'wöblaonebitu dò mik Juan S'wöskuökwak dè'bitu eta. Erë e' itöki ta ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakarke ta sulitane tso' ima'uk darërëë diché wa dökwä e' a.

¹⁷ “Ká jaì ena ká i' erta'wa. Erë Skéköl yëkuö kitule, e' kè erta'wa yës, e' wà tköraë seraä döwa ttè bataë.

*Se' ñi òwa ese ché Jesús tö
(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)*

¹⁸ “Wëm tö itayë éwa ese tö tayë skà tséwane, e' tã e' wa ie' tö isenewabak kewē e' dalösewéwa. Nies tayë a'wa iwëm tö, ese tséwane wëm o'ka tö, e' tã e' wa ie' tö tayë e' senewabak kewē e' dalösewéwa.

Inuköl blú ena Lázaro, e' tté

¹⁹ “Inuköl blú bak eköl e' e' paiò datsi' bua'buā è wa. Këkraë ie' chköke, di' yöke buāë. ²⁰ Nies s'siarë bak eköl kië Lázaro, e' e' tkökeser blu' e' u wékkö a. Ie' pa dör smewö ème. ²¹ Ie' éna blu' chkè po darke, e' ñakwā suluë. Chichi döke ie' smewö pakuyök. ²² Ká et tã ie' siarla blénewa, tã Skököl biyöchökwakpa tö ie' wimblu tsémi ká jaì a chkök Abraham tã. Nies inuköl blú ñe' blénewa tã inú wöténewa.

²³ “Etã ie' tso' weinuk siarë wé s'wimblu weirke eë tã iwökéka tã Abraham suéitö kamië ká bánet, e' batsi' a Lázaro tkër. ²⁴ Etã ie' ar taië Abraham wöã tã ichéitö: ‘ja këképa Abraham, ye' saú er siarë wa! Ye' weirke taië bö' i' a. Be' we'ikèyö, Lázaro patkó iulatska bata nuukkã di' a tã ipatkó ye' ku' nuukkã as ipaser.’ ²⁵ Erë Abraham tö iüté: ‘Be' éna ianú tö mik be' bak ttsé'ka, etã iyi buāë kos bak be' wã. E' skéie Lázaro bak weinuk siarë. Erë i'ñe tã ie' wöpablène buāë, e' skéie be' weirkene siarë. ²⁶ Kíie tã, káblë iskië e' tso' se' shushäë. E' kuëki sa' shkak a' ska', esepa kè döpa a' ska'. Nies a' shkak sa' ska', esepa kè döpa sa' ska'.

²⁷ “Inuköl blú tö iché: ‘A yéwö Abraham, ye' kköchö be' a, Lázaro patkó ye' yé u a ²⁸ ye' ëlpa döka skël, e'pa pattök as ie'pa kè dö ká i' a wé s'weirke siarë eë.’ ²⁹ Abraham tö iché ie' a: ‘Ï kit Moisés ena Skököl ttekölpa malepa e'pa tö yëkkuö ki, e' tso' ie'pa wã, jas tté e' iütö ie'pa tö!’ ³⁰ Blu' tö iüté: ‘A yéwö Abraham, e' kè dör wë'. Erë se' duowã eköl shkenekane ese tö ie'pa patté, e' tã ie'pa er

mane'uraë.' ³¹ Erë Abraham tö iché iä: 'Ttè kit Moisés ena Skëköl ttekölpa e'pa tö, e' kè iütëne ie'pa wa, e' ta s'du'wa shkenekane ese mía ie'pa pattök, e' ta ñies ie'pa kè tö ie' ttò iütepa.' ”

17

A' tso' wösh wa ì tö ské ì sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

¹ Jesús tö iché ittökäta a: “Këkraë se' erkiöörke ì sulu wamblök; jërë yi tö se' erkiöwëke, esepa tö inuí suëraë! ² Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë siarë shutë tkòkà ák wawoie muéwa ikuli' a batrèemi dayë a e' tsata. ³ A' tso' wösh wa! “A' yami tö ì sulu wamblé a' ki, e' ta iuñú. Ie' er mane'wéne, e' ta inuí olo'yó iki. ⁴ Erë ká etkè a ie' tö ì sulu wamblé a' ki dökä kuktökicha (7), erë ie' iché dökä kuktökicha: 'ye' er mane'wéne,' e' ta ilo'yó iki.”

S'ki erblò Skëköl mik

⁵ Etä Skëkëpa Jesús ttekölpa tsá e'pa tö ie' a iché:

—Sa' kimú ki erblök Skëköl mik.

⁶ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' erblópa Skëköl mik tsir wës mostaza wö dör tsirla ekkë, e'ma a' tö ichèmi kal bërie i' a: 'Be' e' yóttsa íe e' tkówa dayë a', ta iyërdattsa.

Wës s'kawöta kanëblök Skëköl a

⁷ “Ichösö tö a' wële wa kanè méso tso' eköl, e' mía të tök alè ö a' iyiwak kkö'nuk alè. Mik idene u a, etä a' kè tö ichëpa ie' a: 'Wëshke, be' e' tkóser chkök, ye' tö be' tieke.’

⁸ A' kè tö ichëpa iä es. E' skéie a' tö ichëra ie' a: 'Be' datsi' mane'ú, be' uló ye' a ta ye' tió. Ye' panú, ye' chké one, ye'

di' yane one, e' wa be' mi' chkök.⁹ Ie' tö iwé wes a' tö ie' ké iük es, e' ki a' kè tö wéstela chepa ia.¹⁰ Es ñies mik ì ük Skéköl tö se' ké, ese wésö seraa, e_{ta} ichösö ie' a i' es: 'Ì ük sa' kàne, e' è wé sa' tö. Sa' dör kanè mésopa èsepala è.' "

Wépa dabop kiri'wéke lepra tö e'pa bua'wéne Jesús tö

¹¹ Jesús michoë Jerusalén, e' damitkö Samaria ena Galilea.¹² Mik ie' dökemitke ká tsitsirla a ta e_e wépa döka dabop kiri'wéke lepra tö, e'pa e' yéttsa iëter kamië¹³ ta iarkerak Jesús tsaka:

—iA Jesús, a s' wöbla'ükwak, sa' saú er siarë wa!

¹⁴ Mik ie' tö ie'pa sué, e_{ta} ichéitö ie'pa a:

—A' yú e' kkachök sacerdotepa a as sulitane wa ijcher tö a' buanene. Ie'pa mirwaja ñala ki e' dalewa ie'pa buanene.

¹⁵ Mik ie'pa eköl tö isué tö ibuanene, e_{ta} ibiteane Jesús ska' Skéköl kikökka taië aneule.¹⁶ Ie' e' tkéwa kuchë ki iwö méwa iyök ki Jesús klö ska' wéstela chök. Wëm e' dör Samaria wak.¹⁷ Jesús tö iché ia:

—iA' buanene e' kè dör dabop? iWé be' malepa sulitu (9)?¹⁸ Wëm dör ká ku'a'ki wak ie' è biteane Skéköl kikökka?

¹⁹ Ie' tö iché wëm a:

—Be' e' kóka be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tö be' bua'wéne.

Ì blúie Skéköl tso', wes e' kéwö dör

(Mateo 24.23-28,36-41)

²⁰ Fariseowakpa tö ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skéköl tso', imik e' kéwö datse?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Ì blúie Skéköl tso' e' kè dör íyí suèmi sulitane tö ese.

²¹ Itso'tke a' shua, e' kueki kè yi a iyërpa, 'Íe itso', ö 'Wìe itso'.

22 Ta ichéitö ittökatapa a:

—Ikéwö döraë mik a' tö ibikeitseraë: 'Jesús dör S'ditsö Alà, e' mú dò i' ta s'blúie. E' diwö et è kkechekesö suè.' A' tö bikeitseraë es, erë a' kè tö isuëpa kam ye' döne e' yökì. 23 Welepa tö icheraë: 'Íe ie' de', ö 'Diàe ie' de'; erë kè a' minuk isaük, kè a' minuk itökì. 24 Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etä sulitane tso' ká wa'ñe e' pa tö isuëraë wes alá wõnar tö ká olo ppèe ká wa'ñe e' suèsö es. 25 Erë e' yökì kewe ye' kawöta weinuk taië ye' bolökpa ulà a, ie' pa tö ye' waterattsä. 26 Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etä e' kéwö döraë wes Noé késka' es. 27 E' kéwö ska' ta ie' pa tso' chkök, di'yök, senukwa wes kekraë es dò mik Noé dewa ikanò bérie e' a etä. E' bet ta di' dettsä taië ie' pa ki, e' tö ie' pa ulitane ttélur. 28 Es ñies iwamblène wëm bak kiè Lot, e' kéwö ska' ta. Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie' pa tso' íyi taük ena íyi wataük, ie' pa tso' íyi kuatkök ena u yuök wes kekraë es. 29 Erë mik Lot e' yétsä Sodoma, etä azufre datse ká jai a wõnarke bö'ie, ese yène ká e' ki wes kalì es, e' tö ie' pa kos ttélur. 30 Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene etä.

31 “Mik e' kéwö de, etä yi tso' u bata ki, ese kè dökwane weshke íyi tsukmi. Ñies yi tso' kanëblök kañika, ese kè dökwane weshke. 32 Ì bak Lot alaköl ta* e' ska' a' er anú. Ie' yönane dayë wösiie, ie' éna íyi dalër taië e' kueki. 33 Yi e' tsatkak ittèwä yökì, ese ulà a sene michoë kè döpa aishkuö ta. Erë yi e' mettsä ttèwä ye' dalërmik, ese ulà a sene michoë döraë aishkuö ta.

34 “Ye' tö a' a ichè tö e' nañewe se' böl kapöke ka' etkè ki, ta eköl mira iwä ta iëköl atdaë. 35-36 Alakölpa böl tulur

* 17:32 Génesis 19.26 saú.

ák wawök ñitā tā eköl mira iwā tā iëköl atdaë.†

³⁷ Jesús ttökatapa tö ie' a ichaké:

—A Skëképa, ¿wé e' wamblërmi?

Jesús tö ie'pa iüté ttè i' wa:

—Sulitane wā ijcher tö wé öló daparke taië, eë ilè nu tër.
Es ilè suëraë a' tö iwà kkachoie tö wé iwamblërmi.

18

Alaköl dör schó ena s'shulökwak eköl, e' tté

¹ Jesús éna ikkachak ittökatapa ā tö s'kawötā ikiök S'yé ā këkraë kè shtrirta'wā, e' kleítö ie'pa ā i' es: ² “Ká et kī s'shulökwak eköl tso', e' kè suarta' Skëköl yöki, ñies ie' kè tö yi dalöieta'. ³ Ká e' ā ñies alaköl dör schó tso' eköl, e' ñippöke ibolök tā. Këkraë ie' mía s'shulökwak ñe' ska' tā ichekeitö ia: ‘Ye' kimú. Ye' bolök tö ye' we'ikeke, e' shuló ye' a'’. ⁴ E' tka ká taië erë s'shulökwak kè wā iütène. Bata ekké tā s'shulökwak tö ibikeitsé: ‘Alaköl schó i' tso' ye' tsiriuk ñië. Eré ye' kè suarta' Skëköl yöki, ñies kè ye' tö yi dalöieta', ⁵ eré ie' tté shuleraëyö as kè idöia ye' shtriuk taië ttè e' wa.’”

⁶ Skëképa tö ikí ché: “Ì ché s'shulökwak suluë ñe' tö e' bikeitsó buaë. ⁷ Wépa shukitulebak Skëköl wā, tso' ie' ā ikiök ñië nañeë, ¿esepa kè tsatkepaítö? ¿Ie' tö ie'pa keraë ipanuk? ⁸ Ye' ichè, au. Ie'pa tsatkeraitö bet, kè dör ká taië. Eré ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etā s'erblöke Skëköl mik, ¿esepa kuëmiyö ká i' a'?

Fariseowak ena inuköl shtökwak Roma wökirpa a, e' tté.

† 17:35-36 Yëkuö këchke wele tö versículo 36 kī kuötkéka. E' tö ichè i' es: Wépa bül tso' kanëblök të a, eköl mitsër tā iëköl atë.

⁹ Pë' tso' Jesús ttò kittsök, e'pa wëpa e' bikeitsò tö ie'pa serke yësyësë Skëköl wöa, erë ie'pa wöska sulu s'malepa wër. Esepa a ie' tö ttè kleé i' es: ¹⁰ “Wëpa bül mía Skëköl wé a ttök S'yé ta. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. ¹¹ fariseowak ttödur S'yé ta, ie' iché i' es: ‘A Skëköl, wëstela chekeyö be' a tö ye' kè dör suluë wës s'malepa es. Ie'pa dör akblökwakpa ena pë' sulusipa ena s'senewabak e' dalöseukwa wakpa. Ñies ye' kè dör suluë wës inuköl shtökwak dur wí es. ¹² Domingo bit ta ye' batsöke ká böt ká böt kekraë. Ñies ì qos de ye' ulà a, e' blatekeyö dökä dabop, e' tsá eyök mekeyö be' a.’ ¹³ Erë inuköl shtökwak e' dur bánet, ie' eriane taië, ie' wö è kè kanekä ká jaì sauk, ie' batsi' è töke iulà wa ie' eriane taië kuëki. Ie' tö iché: ‘JA Skëköl, ye' dör pë' sulusi, ye' saü er siarë wa!’

¹⁴ Jesús tö ichéne: Ye' tö a' a ichè tö yi e' ttsökä taië ese wöardawa, erë yi e' wöewa ese kïkardakä taië. E' kuëki inuköl shtökwak ñe' míane iu a klö'wé Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es. Erë fariseowak kè minene es.

Jesús tö ikié S'yé a ala'rla ki

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Pë' wa ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùka iki. Erë mik e' sué ittökatapa tö, etä ie'pa tö pë' uñélor. ¹⁶ Erë ie' tö ittökatapa kié ta ichéitö:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wëpa dör wës ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kuëki kè iwöklö'waria. ¹⁷ Moki ye' tö ichè tö yi kè e' wöowa wës alala es, ì blúie Skëköl tso' e' kiowa, ese kè döpawaiä.

Inuköl blú eköl tö Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiowak wökir eköl tö Jesús a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿ì wèmi ye' tō as sene michoë dò ye' ulà a?

¹⁹ Ie' tō iūté:

—¿Ì kuëki be' ye' kié buaë? Skëköl eköl è dör buaë.

²⁰ Ttè me'atbak ie' tō dalöiëno, e' jcher be' wa buaë. E' tō ichè: 'Kè a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa, kè a' kawö ta' s'ttökwa, kè a' kawö ta' akblök, kè a' kawö ta' s'kkatök kachè wa, a' yé ena a' mì dalöió.*

²¹ Wëm e' tō ie' a iché:

—Ttè e' kos dalöië'bitu ye' tō, ye' ià duladula eta.

²² Ie' tō ttè e' ttsé ta' ie' iūté:

—Íyi etkè kianeia be' a wè, e' dör i': ì tso' be' wa, e' wataútsa seraa ta' iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuökì ta' be' shkó ye' ta' ye' ttökataie. Es ta' íyi buaë taië döraë be' ulà a ká jaì a.

²³ Erè wëm e' dör inuköl blú taië e' kuëki mik ie' tō e' ttsé, eta' ie' erianeka taië. ²⁴ Jesús tō isuë tō ieriane ta' ichéitö ia:

—¿Inuköl blúpa a darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a! ²⁵ Esepa a dökä ee, e' dör darërëë tkòka kameio tkòmi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsata.

²⁶ Wépa tso' ittsök e'pa tō ichaké Jesús a:

—E' dör es, e'ma ¿yi tsatkërmi?

²⁷ Ie' tō ie'pa iūté:

—Ì kè or s'ditsö a, ese ormi Skëköl a buaë.

²⁸ Eta Pedro tō ie' a iché:

—Ittsó, sa' íyi kos me'at sa' tō ta' sa' bite be' ta.

²⁹ Ie' tō iché ie' a:

—Moki ye' tō a' a iché tō yi isie tō iu ö ilaköl ö iëlpa ö iyé ö imì ö ila'r, e' méat ì blúie Skëköl tso' e' dalërmik, ³⁰ ese

* 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

ulà a iské dörane taië shute ká i' a, ñies aishkuö ta sene
michoë döraë iulà a.

Jesús skà e' biyó ché tö itterawa

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Jesús tö ittökatapa dabom eyök k₁ bö₁ (12), e'pa kiémi
bánét ta ichéitö ie'pa a: “Se' mirka Jerusalén i', etä eë ì
kos kitat Skëkö₁ ttekölpa tö yëkkuö k₁ e' wà tköraë, ye'
dör S'ditsö Alà, e' ta. ³² Ie'pa tö ye' wömerattsa pë' kè dör
judiowak esepa ulà a. E'pa tö ye' wayueraë, cheraë suluë,
iwiri tuörarak ye' k₁. ³³ Ie'pa tö ye' pperaë, ye' tterawa; erë
e' k₁ ká de mañat etä ye' shkerdakane.

³⁴ Erë ì ché ie' tö ittökatapa a, e' wà blëulewa ie'pa yöki,
e' kueki ie'pa kè a iwà ane.

Wëm eköl wöbla kè wawër tso' Jericó e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Mik Jesús demi tsinet Jericó, etä eë wëm tkër eköl
ñalà ska' inuköl kak kiök. Ie' wöbla kè wawër. ³⁶ Mik
ie' tö ittsé tö pë' dami taië ñalà k₁, etä ie' tö ichaké tö ì
wamblërke? ³⁷ Ie'pa tö iché ie' a tö Jesús Nazaret wak dami
ñalà k₁. ³⁸ E' kueki ie' tö iché aneule:

—jA Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarë wa!

³⁹ Pë' dami Jesús yöki kewe, e' tö wëm e' uñeke as
isiwa'blöwa. Erë ie' tö ik₁ ché aneule:

—jA David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁰ Jesús e' duéser ta itsuk patkëitö. Mik ide, etä Jesús tö
ie' a ichaké:

⁴¹ —jÌ kiane be' k₁ tö ye' tö iwè be' a?

Ie' iüté:

—A kékëpa, ye' k₁ ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁴² Jesús tö ie' a iché:

—jBe' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

⁴³ E' wöshā tā ie' wöbla buanene tā imía Jesús tā e' tö Skëköl kīkekarami taië. Ñies wépa kōs tö isué e'pa tö Skëköl kīkekarami taië.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakè

¹ Jesús de Jericó, e' shkòdur eë. ² Eë wëm eköl serke kiè Zaqueo, e' dör inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa wökir. Ie' dör inuköl blú taië. ³ Ie' kī Jesús kiane suè, erë ie' dör tsirlala iskīla, taië pè' tso', e' kuëki ie' kè wö dè'ka Jesús sauk. ⁴ E' kuëki ie' tunemi wé Jesús tkökemi eë tkaka kal ulà a ipanuk suè. ⁵ Mik Jesús dökemitke kal e' dikia, eta iwökéka tā iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' ówa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapökrö.

⁶ Zaqueo e' éwa bet tā Jesús kiéwaitö iu a ttsë'ne buaë. ⁷ Mik pè' ulitane tö isué, eta ie'pa tö Jesús ché suluë. Ie'pa tö iché ñi a: “¿Iók ie' mi'ke pè' sulusi u a?” ⁸ Zaqueo e' duéka tā iché Skëképa Jesús a:

—A kéképa, ye' ttò ttsó. Ì kōs tso' ye' wā, e' shāböts meraëyö s'siarépa a. Ñies yile íyi ekiblëyö, e' tā e' mekeneyö ie' a dōka tkëtökicha.

⁹ Jesús tö iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erë be' erblé Skëköl mik moki wēs Abraham es, e' kuëki i'ñe tā be' de Abraham alà chókíe. E' kuëki i'ñe be' tsatkëne, ñies wépa tso' be' u a erblé Skëköl mik e'pa tsatkëne. ¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alà, e' dè'bitu, wépa chë'ulur ì sulu ulà a esepa yulök tsatkè.

Inuköl mène wakanewè, e' tté

¹¹ Jesús dökemitke Jerusalén. Pè' tso' ie' ttò kittsök, e'pa tö ibikeitsé tö mik ie' de Jerusalén eta ì blúie Skëköl tso' e' kéwö dewatke da'aie. E' kuëki ie' tö ie'pa a ikléé i' es:

¹² “Wēm tso' eköl dör blu' ditséwö, e' mía kamië ká kua'ki a iblú kibi ska' as e' tö ie' tkòka blu'ie, wé ie' bite ee. E' ukuöki ta ibitukeane. ¹³ Kam ie' mi', eta ie' tö ie' kanè mésopa kié dabop, e'pa a ie' tö inuköl mé tajé ñikkë eköl eköl a. Ie' tö iché ie'pa a: ‘A' tö inuköl se wakaneú dò mik ye' döne eta, isuöie kos a' tö ikí klö'wèmi.’ ¹⁴ Erë pè' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluë. E' kueki ie'pa welepa patkérakitö blu' kibi ska' ichök: ‘Sa' kè ki' ie' kiane sa' blúie, e' kueki kè itkarka.’

¹⁵ “Erë blu' kibi tö ie' tkéka blu'ie ta ie' míane wé ibite ee. Mik ie' dene, eta ie' tö ikanè mésopa dabop, wépa a ie' tö inuköl me'at, e'pa kiök patké isuöie tö kos inuköl kí klö'wérakitö. ¹⁶ Itsá debitu tö iché iblú a: ‘A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klö'wéyö dökä dabobtökicha.’ ¹⁷ Blu' tö ie' iuté: ‘E' dör buaë. Be' dör kanè méso buaë. Ì elkela wakanewébö yësyësë, e' kueki ye' tö be' tkekeka ká dabop, e' wökirie.’ ¹⁸ Iskà debitu tö iché: ‘A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klö'wéyö dökä sketökicha.’ ¹⁹ Ñies blu' tö ie' iuté: ‘Ye' tö be' tkekeka ká skel, e' wökirie.’

²⁰ “Erë iëköl debitu, e' tö iblú a iché: ‘A kékëpa, i' be' inuköl. Ye' tö ipatréwä tsamo a ta ibléyö. ²¹ Be' dör wëm er darërëë ese. Ì kè dör be' icha ese klö'wekewabö. Ñies be' tö íyi wöshteke wé kè be' wä ikuatkëne ee. Ye' suane be' yöki, e' kueki ye' tö be' inuköl blé.’ ²² Eta blu' tö ie' a iché: ‘Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tö be' kichaterattsä be' wák ttè wa. Be' tö iché tö ye' dör wëm er darërëë ese. Be' tö iché tö ì kè dör ye' icha ese klö'wekewayö, ñies tö ye' tö íyi wöshteke wé kè ye' wä ikuatkëne ee. ²³ E' dör es, e' ta ÿi kueki be' kè wä ye' inuköl blëne inuköl bló wé a as ee ikí klör? Be' tö iúpa es, e'ma mik ye' dene, eta ye' inuköl ena ikí klöne e' de ye' ulá a.’ ²⁴ Eta blu' tö iché itso' rak ee, e'pa

a: 'Inuköl yóttšā ie' ulà a, t̄a imú wé wā itso' dabop, e' a.
²⁵ Erë ie'pa tō blu' a iché: 'A kékēpa, erë ĵi kueki be' tō ie'
 a ikí meke, ie' wā itso'tke dabop?' ²⁶ Ie' tō ie'pa iuté: 'Ye'
 tō a' a iché tō wé wā íyi tso', ese a ikí merdaë. Erë wé kè
 wā ì ku', ì tso' ese wā elkela, e' yerattšā iyöki. ²⁷ Wépa kè
 ki ye' kiane blu'ie, e'pa dör ye' bolökpa; ie'pa tsúbitu ie ta
 ittólur ye' wörki.' ”

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Jesús ttè paké one, et̄a ie' mirkaia Jerusalén ñalé ki.
²⁹ Mik idökemitke tsinet Betfagé ena Betania at̄e kabata
 kiè Olivo kébata e' kuli' a, et̄a ie' tō ittökataka bōl kié ³⁰ t̄a
 ichéitō iarak:

—A' yú kewe, u tso' se' wōshāë e' a, et̄a ee burro kueraë
 a' tō etō moule kè ki yi e' tkëuleka ese. E' wōtsōō t̄a
 itsúbitu ña. ³¹ Yile tō a' a ichaké: ĵlie a' tō iwötseeke? e'
 t̄a iiutó: Skékēpa ki ikiane.

³² Ittökataka míyal t̄a ikuérakitō wes Jesús tō iché ie'pa
 a es. ³³ Ie'pa tso' burro wōtsōök t̄a burro wakpa debitu t̄a
 ichakéitō:

—ĵlie a' tō burro s̄e wötseeke?

³⁴ Ie'pa tō iuté:

—Skékēpa Jesús ki ikiane e' kueki.

³⁵ Et̄a ittökataka wā burro bitets̄er Jesús a. Ie'pa tō ipaio
 kikke méka burro ki, t̄a Jesús kimerakitō e' tkökka ikí.
³⁶ Jesús mirkaia Jerusalén ñalé ki, ee pē' tso' taië, e'pa tō
 paio kikke shuélor ñala ki kewe Jesús yöki. ³⁷ Ie'pa mirwa
 Olivo kébata kuli' a wō wa'k. Iklépa tso' taië, e'pa anemi
 tts'ne buaë wa. Skéköl kikékarakitō taië. Ì kè or yi a ese
 o' Jesús tō taië ie'pa wörki, e' kueki Skéköl kikékarakitō.

³⁸ Ie'pa tō iché:

—¡Ayëcha buaë s'blú i' datse Skëköl ttò wa! Skëköl tso' ká jai a olo ta' taië as e' ta se' ser bèrè. Ie' kíkòkasò.*

³⁹ Pè' shuà fariseowakpa wëlepa tso', e'pa tò iché Jesús a:

—Be' klépa uñú.

⁴⁰ Erë ie' tò ie'pa iuté:

—Ye' tò iché a' a tò ie'pa siwa'bléwa, e' ta ák tò ye' kikeraka aneule.

⁴¹ Mik ie' de tsinet Jerusalén, eta ie' ikí sué ta ie' ié idalërmik. ⁴² Ie' tò ibikeitsé: ¡A' mú wa ijcher i'ñe tò wes a' sermi bèrè Skëköl ta! Erë e' tso' blëule a' yöki, e' kueki a' kè a isurpa. ⁴³ Kawö sulu döraë a' ki. A' bolökpa döraë, e'pa tò a' ká köierawa shkit as a' kè tköyal. Ie'pa miraë ñippök a' ta. ⁴⁴ Ie'pa tò a' ká ena a' wakpa kos ewerawa. A' u kos olordawa, e' éki kè atpa ñi bata ki. Skëköl de a' tsatkök, e' kéwö de a' ki erë iwatéttsa a' tò. E' kueki e' kos tköraë a' ta.

Jesús tò Skëköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵ E' ukuöki ta' Jesús de Skëköl wé a, ta ie' tò iyi wataukwakpa trë'wéyalmi, ⁴⁶ ta ichéitö ie'pa a:

—Skëköl tò iyë' iyëkkuö ki: 'Ye' u dör tto ye' ta wé', erë a' tò iia'wékā akblo wéie.

⁴⁷ Kekraë Jesús tò s'wöbla'weke Skëköl wé a. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñies judiowak wökirpa malepa, e'pa tò ileritsekerak Jesús ttowaie. ⁴⁸ Erë judiowak malepa ulitane tò ie' ttöke e' kittseke er bua' wa, e' kueki ibolökpa kè ulà dë'wa ittökwa.

* 19:38 Salmo 118.26

20

¿Yi tö kawö mé Jesús a?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

¹ Etökicha ta Jesús tso' s'wöbla'uk ena Skököl ttè buaë e' pakök Skököl wé a ta eë sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de. ² Ie'pa tö ichaké ie' a:

—¿Yi ttè wa be' tö íyi ikké weke? ¿Yi tö e' kéwö mé be' a?

³⁻⁴ Ie' iüté:

—Ñies ye' tö a' a ilè chakeke: ¿Yi tö Juan patké' s'wöskuök? ¿Skököl tso' ká jaì a e' ö s'ditsö? Ye' iütó.

⁵ Età ie'pa ichémi ñi a: “Se' tö ichémi tö Skököl tö Juan patké', e' ta ie' tö se' iütèmi: ‘¿ì kueki a' kè wa ie' ttè klöone?’ ⁶ Ñies pè' ulitane tö iklö'wé tö mokië Juan dör Skököl tteköl, e' kueki kè se' a iyënuke tö ipatké' s'ditsö tö. Se' tö iché es, e' ta ie'pa tö se' ttèwami ák wa.” ⁷ E' kueki ie'pa tö iüté:

—Kè sa' wa ijcher tö yi tö Juan patké' s'wöskuök.

⁸ Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kè tö a' a ichepa yi tö ye' a kawö mé íyi ikké wöie.

Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ E' ukuöki ta Jesús ttémi pè' ta ta ttè kleítö i' es: “Wëm eköl tö uva kuatké taië. Ie' tö ipeitéat wëpa welepa a as ie'pa tö ipataù ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuöki ta ie' mía ká kuá'ki dö ká taië. ¹⁰ Mik uva wöline tso'tke wë'iàë shtè, età ie' tö ikanè méso patkémi eköl ie' icha tsuk. Erë kanéukwakpa tö ikanè méso klö'wéwa, ppé siarë, ta ipatkémine ulà wöchka. ¹¹ Età iwák tö ikanè méso skà patkémine eköl. Ñies e' ché ie'pa tö suluë, ppé siarë, ta

ipatkémine ulà wöchka. ¹² Ikanè méso skà patkémine ie' tō eköl, etā ñies e' shka'wérakitō taië, tã itrè'wëshkar.

¹³ “Bata ekkè tã iwák tō iché: ‘¿Ì wèmi ye' tō? Ye' alà dalër taië ye' éna, e' patkerami ye' tō. Isalema ie'pa tō ie' dalöièmi.’ ¹⁴ Erë mik kanè mésopa tō kanè wák alà sué, etã ie'pa tō iché ñì a: ‘Ie' wì dör ká i' wak alà, e' a ká i' atdaë. E' kueki ittöwasö, etã es ká i' atdaë se' ulà a.’ ¹⁵ E' kueki ie'pa tō iklö'wéwã yéttsã bánet tã ittewarakitō.

“Ye' tō a' a ichakè: ¿Ìma a' ibikeitsé? ¿Ì weraë kanè wák tō? ¹⁶ Yö ichè tō ie' miraë tã kanéukwakpa tteratur, tã uva kané meraneitō pè' kuã'ki a.”

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tō, etã ie'pa tō iché:

—E' mú kè wamblër es.

¹⁷ Erë ie' tō ie'pa sué krereë, tã ichéitō:

—¿Wes a' tō ibikeitsèmi tō e' kè tkòpa a' tã? Skèköl yèkkuö tō ye' ché i' es:

‘Ák watè'ttsã u yuökwakpa tō,

e' yönene ák bua'buaië.’* ¹⁸ Yi klastkéne ák e' mik ese parolordaë ena yi ki ák e' anekã ese yalitdawa idikã.

¹⁹ Ie'pa tō isuéwã tō kleè e' wa Jesús tō ie'pa ché. E' kueki ie'pa éna ie' klö'wakwã ee, erë ie'pa suane pè' yöki.

S'wökirpa patuè, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ E' kueki ie'pa tso' Jesús weblök isuöie tō ì ki ikkatërmi. Ie'pa tō wëpa welepa patké ie' chakök ittò yoktsã, e' wa ikkatè Roma wökirpa a as e'pa tō iklö'ùwã. Wëpa e'pa e' ò tō ie'pa dör pè' buaë yësyësë ese. ²¹ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wã ijcher tō ì cheke be' tō ena ttè wa be' tō s'wöbla'weke, e' dör moki. Be' a sulitane dör ñies ème. Be' tō s'wöbla'weke yësyësë Skèköl ñalé tté wa.

* 20:17 Salmo 118.22

22 ¿Ima be' tö ibikeitsè? Roma wökir kibi patuèso ¿e' dör buaë ö kè idör buaë?

23 Ie' wa ijcher tö ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kueki ie' iüté i' es:

24 —Inuköl tso' a' wa Roma wökir patuëie, e' kkachó ye' a et. ¿Yi diököl ena yi kiè me'rka iki?

Ie'pa tö iüté:

—Roma wökir kibi.

25 Ie' iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a. Ta kos Skököl icha, ese mú ie' a. 26 Ì kos ché ie' tö sulitane wörki, e' a ie'pa kè wa ì kune ie' kkatoie. Ie' tö ie'pa iüté es, e' tö ie'pa tkiwéwa. E' kueki ie'pa siwa'blélur iyöki.

¿S'duolur e'pa shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

27 E' ukuöki ta saduceowakpa welepa debitu Jesús ska'. E' wakpa tö ikl'wé tö s'duowa e' kè shkenukkane. Ie'pa tö ie' a ichaké:

28 —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö ttè dalöieno kitat yëkkuö ki se' a, e' tö ichè i' es: Wëm blënewa kè alà ate, e' ta ie' ël kawöta ischó tsukwa as ilà kòka iël blënewa e' a.

29 Etökicha wëpa bak döka kul ñi ëlpa. Ikibi alaköl tséwa, erë iblënewa kè alà ate. 30 E' ukuöki ta ie' itöki iël tö ischó tséwa, erë ñies e' blënewa kè alà ate. 31 Es itka iël skà ta ñies imalepa kos e'pa ta. Ie'pa kul blërulune kè alà ate yës.

32 Bata ekké ta ñies alaköl e' blënewa. 33 Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl è ta. Mik s'duowa e'pa shkenekane, eta ¿wéne dòmi ie' wëm chökíe?

34 Ie' tö ie'pa iüté:

—S'tso'ia ká i' a ta wëpa ena alakölpa ñi tsukewa. 35 Erë aishkuö ta wëpa ki sene michoë mène, esepa shkerdakane ta ee wëpa ena alakölpa kè serpawaja ñita. 36 Ie'pa

ser michoë kè duötä'wä wës Skëköl biyöchökwakpa kè duötä'wä es. Skëköl tö ie'pa shkeo'kane, e' kueki ie'pa döraë ie' ala'rie. E' kueki ie'pa kè serpawaia ñita. ³⁷ Ñies Moisés wák tö se' a ikkayë' tö s'duowa e'pa shkerdakane. Kal tsir wöñarke bö'ie e' paka'itö, eë ie' tö iyë' tö Skëköl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.† Es isuésö tö ie'pa tso'ia ttsë'ka Skëköl a. ³⁸ E' wà kiane chè tö s'tso' ttsë'ka ena s'duowa, e'pa kôs tso' ttsë'ka Skëköl a kekraë. E' kueki ie' kè dör s'duowa e' Këköl. Ie' dör s'ttsë'ka e' Këköl.

³⁹ Etä s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, ì ché be' tö, e' chébö buaë yësyësë.

⁴⁰ Etä saduceowakpa kè kësik dë'kaia ie' a ì skà chakök.

¿Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Wës ie'pa tö ichëmi tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiè David e' aleri? ⁴² Erë David wák tö ie' yë'at yëkküö kiè Salmos e' ki. Ie' tö iyë'at i' es: 'Skëköl tö iché ye' Këköl a:

Be' e' tkóser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë

⁴³ dò mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klò dikia eta.‡

⁴⁴ Es se' isuë tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' kié David wák tö ie' Këköl, e' tã ¿wës ie' dör David aleri?

Jesús tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Sulitane tso' Jesús ttöke e' kittsök, eta ie' tö iché ittökatapa a: ⁴⁶ "A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa

† 20:37 Skëköl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl: E' ché Skëköl tö ie'pa blërulunebak ká iaiaë e' ukuöki. ‡ 20:43 Salmo 110.1

wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsië ese mik wé pè' tso' taië ese ska' as pè' tö ie'pa shke'ù wes kékëpa dalöierťa' taië es. Ñies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' kékëpa dalöierťa' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie. ⁴⁷ Ie'pa tö alakölpä schó u yekettsa iulà a ta iwökatekerakitö ittökerak S'yé ta braraë e' wa. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata.

21

*Alaköl eköl siarë e' tö inuköl mé Skököl a
(Marcos 12.41-44)*

¹ Jesús tso'ia Skököl wé a, eta ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie mè Skököl a ese a e'pa sauk.
² Ñies ie' tö alaköl eköl siarëla dör schó e' sué inuköl wöshkila yöule cobre* wa ese böt iökwa. ³ Eta Jesús tö iché:

—Moki ye' tö a' a ichè tö alaköl wí siarëla dör schó e' tö inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsata. ⁴ Ie'pa ulitane tö inuköl kuò ate ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wa itso' senoie e' kos métsa. E' kuëki ye' tö ie' ché es.

*Jesús tö iché tö Skököl wé olordawa
(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)*

⁵ Eta Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tö Skököl wé wër buaala, kitküle taië ak bua'buwa ena iyi bua'buwa kakmeule Skököl a taië, ese wa. Jesús tö iché:

⁶ —Ikéwö döraë eta ì kos sué a' tö i', e' olordawa seraä, iékwö è kè atpa ñi bata ki.

⁷ Eta ittökatapa tö ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, ¿mik e' wamblërmi? ¿I wa sö isuëmi tö iwamblërketke?

* 21:2 cobre: E' dör tabechka ëse kè tuëta' darërë wes orochka ena inukölchka es.

⁸ Ie' iüté: “Tajë pë' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Ñies icherarakitö tö s'erkewa e' kékö detke. Erë kè a' minuk esepa itöki. Pë' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kè yi tö a' kitö'ù. ⁹ Mik a' tö biyó ttsé tö ká wele wakpa ñippöke tajë ká kuá'ki wakpa ta, eta e' kè tö a' tkiuk. Ñies mik a' tö ibiyó ttsé tö pë' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, eta e' kè tö a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yöki, erë ká i' erwa e' kam kékö döwa.”

¹⁰ Ie' tö ie'pa a ikí ché ia: “Ká kuá'ki kuá'ki wakpa ñippöraë ñita. ¹¹ Ñies í tö ká wöti'weraë tajë. Ñies ká kuá'ki kuá'ki ki bli tö ena duè tö pë' tteraë tajë. Ká jai a iyi sueraësö tajë suluë iwà kkachoie, e' tö ie'pa tkiweraë tajë.

¹² Kam e' kékö tkò, e' yöki ie'pa tö a' klö'werawa, we'ikeraë siarë. A' miraë ie'pa wa se' ñi dapa'wo wé a shulè, ñies a' wöterdawa s'woto wé a. Ie'pa wa a' miraë duésër s'blúpa ena s'wökirpa wörki ye' ttè kueki. ¹³ Erë es ñies a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a. ¹⁴ Eta kè a' tkinuk tö ima a' e' tsatkömi. ¹⁵ Ye' tö ttè eraë a' a e' tsatkoie buaë, e' kueki kè a' tkinuk e' ki. A' bolökpa kè a iwöklönuk, ñies ie'pa kè a iyënuke tö e' dör kachè. ¹⁶ A yé, a' mì, a' ëlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa welepa tö a' wömerattsä a' bolökpa ulä a. Ie'pa tö a' welepa tterawa. ¹⁷ Sulitane tö a' sueraë suluë ye' ttè kueki. ¹⁸ Erë kè a' tkinuk, a' kè weirpa kekraë, a' döraë buaë ká jai a aishkuö ta. ¹⁹ A' e' tkéwa darërè döka bata ekkë, e' ta a' tsatkërdaë.

²⁰ Mik a' isuë tö ká kuá'ki ñippökwakpa iëne tajë Jerusalén kköiëule e' pamik shkit ñippök Jerusalén wakpa ta, eta a' éna ianú tö Jerusalén erdawa bet. ²¹⁻²² Mik e' kékö de, eta wépa serke Judea e'pa tkóyalmi kabata a. Skököl tö Jerusalén wakpa we'ikeraë tajë siarë. E' kueki

wépa serke Jerusalén, e'pa e' yólor. Ñies wépa tso' kañika, esepa kè kinewane ee. E' kos tköraë wes itso' kitule Skëköl yëkkuö k̄i es. ²³ Kawö suluë döraë k̄á i' k̄i, iwakpa we'ikeraë siarë Skëköl tö. E' kuek̄i e' kéwö ska' t̄a jwëstela ina alakölpa alà kurketke ena alakölpa tsu' muke ilà a esepa t̄a! ²⁴ Judiowak welepa tterawā tabè wa; welepa tserdami klöulewā k̄á wa'ñe. Et̄a p̄e' kè dör judiowak, esepa tö Jerusalén klö'werawā wes iwákpa icha es, dò mik Skëköl tö ikéwö mé ie'pa a ekkè.

Jesús dörane olo t̄a' taië

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ “Diwö a, si'wö a ena bëkwö a íyi wërdaë taië suluë iwà kkachöie tö k̄á i' erkewatke. Ñies k̄á i' k̄i dayë blardaë taië ena iyöli busdaka taië, ese yöki k̄á ulitane wakpa suardaë taië, kè ie'pa a e' onukia wes. ²⁶ Ì sulu tköraë k̄á i' k̄i, ese yöki ie'pa suardaë taië, isiwa' ardawarak suane è wa. Ì kos tso' k̄á jai a e' wötirdaë. ²⁷ Et̄a ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a diché t̄a' taië olo t̄a' taië, e' wërdaë. ²⁸ Mik íyi ikkè sué a' tö, et̄a bet t̄a' a' tsatkërkette, e' kuek̄i a' er kuú, a' wö kók̄a siwā' k̄i.”

²⁹ Ñies ie' tö ie'pa a ikleé ttè i' wa: “Kal kiè higuera ö kal ulitane, e' bikeitsó. ³⁰ Mik a' isué tö erpa kal kò shlörketke, et̄a a' wā ijcher tö duas dewatke tsinet. ³¹ Es ñies mik a' tö isué tö íyi ekkè wamblërke, et̄a a' wā ijchenú tö ì blúie Skëköl tso', e' kéwö dewatke tsinet.

³² “Mok̄i ye' tö a' a' ichè tö íyi ekkè wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki. ³³ Kashuk ena k̄á i' erdawa, eré ye' ttè michoë e' kè erpawa yës.

³⁴ “¡A' e' kkö'nú! Kè a' e' muktsa ì sulu ulà a. Kè a' e' ttökka blo' wa. Kè a' er mukwā ì tso' k̄á i' a, e' è ki. E' kos tö a' er darë'werawā Skëköl k̄i. A' e' kkö'nú as ye' datskene,

e' k_éwö k_è t_ö a' kl_ö'ù³⁵ w_{es} iyiwak kl_{ör} sh_ö' a es. K_{aw}ö e' d_öräe sulitane s_{er}ke k_á wa'ñe e'pa k_i, e' ku_{ek}i a' e' k_kö'nú e' y_{ök}i. ³⁶ A' s_{en}ú w_ösh wa. A' ikió S'y_é a k_{ek}ra_é a_s íy_i sulu_é k_éwö d_{at}s_e, e' k_è d_ò a' k_i. Ñies ikió ie' a k_{ek}ra_é a_s a' e' d_uö_ser bua_é ye' w_{ör}k_i mik Ye' d_{ör} S'ditsö Alà, e' d_{at}skene sulitane sh_{ül}ök e_ta."

³⁷ Ñiwe t_a Jesús t_ö s'wöbl_a'w_eke Sk_{ék}öl w_é a, nañewe t_a ie' m_{ía} k_{ab}ata kiè Olivo e' a. ³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Sk_{ék}öl w_é a Jesús t_ö s'wöbl_a'w_eke e' k_itt_sök.

22

*Judas ena judiowak ku_éblupa t_ö Jesús aleritsé kl_ö'w_èw_á
(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)*

¹ Judiowak Y_épa Y_{er}ulune Egipto, e' k_éwö tk_ö'w_{ek}erakit_ö, e' d_{ök}ewatke ts_inet, ese k_éwö ska' t_a judiowak wöblar pan k_è y_öule iwölöw_{ok}a wa ese ñuk. ² Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbl_a'u_k ttè dalöiëno wa wakpa suane p_è' y_{ök}i, e' ku_{ek}i ie'pa tso' ik_éwö yulök Jesús ttowa.

³ E_ta Satanás tkaw_a Judas e_r a. Judas e' kiè ñies Iscariote. Ie' d_{ör} Jesús ttökatapa dabom eyök k_i b_{öl} e' eköl. ⁴ Ie' m_{ía} ttök sacerdotepa wökirpa t_a ena Sk_{ék}öl w_é shk_{ék}ipa wökirpa t_a. W_{es} ie' t_ö Jesús m_{èt}tsami ie'pa ulà a e' ch_éit_ö ie'pa a. ⁵ E' t_ö ie'pa tts_é'w_{ér}ak bua_é t_a ikabl_é ie' a inuköl muk. ⁶ E' d_{ör} bua_é ie' a. E' ku_{ek}i ie' t_ö k_{aw}ö yul_émi iwömotts_a mik k_è yi ku' tai_é Jesús t_a e' dalewa.

*Judiowak Y_épa Y_{er}ulune Egipto e' k_éwö tk_ö'w_é Jesús t_ö ittökatapa t_a
(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)*

⁷ E_ta Pan K_è Y_öule Iwölöw_{ok}a Wa e' k_éwö ts_á de. E' diwö a judiowak t_ö obeja pupula jcheke Ie'pa Y_épa Y_{er}ulune

Egipto, e' k^éwö tkö'wöie. ⁸ Jesús tö Pedro ena Juan kié, ta iché ie'pa a:

—A' yú kawö tkö'w^ekesö, e' chké kanéuk.

⁹ Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' kⁱ ikiane tö sa' mi' ikaneuk?

¹⁰ Ie' iⁱuté:

—Mik a' de Jerusalén, eta e^e wëm kueraë a' tö eköl, e' wa dí' dami ska^uña a. E' itökⁱ a' yú dö u wé a ie' demi e^e.

¹¹ U e' wák a ichó: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tö kawö tkö'w^ekesö e' chké ñèmi ie' ttökatapa ta?'

¹² Ie' tö a' a úshu bërie tso' kákke, kaneuletke buaë, e' kkacheraë. E^e ichké kaneú se' a.

¹³ Eta ie'pa mía ta íyi ulitane kuérakitö wes ie' tö iché es. E^e chké kanewérakitö kawö tkö'wöie.

¹⁴ Mik ichköketke e' diwö de, eta ie' e' tkéser chkök mesa o'mik ittekölpa tsá e'pa ta. ¹⁵⁻¹⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö a' a iché tö kawö i' kè tkö'wepaiayö a' ta dö mik iwà tka mik ì blúie Skököl tso' e' k^éwö de eta. E' kuekⁱ suluë ye' éna ikéwö bata tkö'wákia a' ta kam ye' ttòwa ie'pa tö e' yökⁱ.

¹⁷ Eta tka' klö'wéitö, ta wéstela chéitö Skököl a, ta ichéitö ie'pa a:

—Íkè, a' itsá yó eköl eköl. ¹⁸ Ye' a' a iché tö vino kè yepaiayö dö mik ì blúie Skököl tso' e' k^éwö de eta.

¹⁹ E' ukuökⁱ ta pan klö'wéitö, ta wéstela chéitö Skököl a ta iblatéitö wà tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan se döer ye' chkà wömeuletsa ttèwa a' skéie e'. A' tö inú kekraë as a' er arne ye' ska'.

²⁰ Es ñies mik ie'pa chké one, eta tka' klö'wéitö ta ichéitö:

—Vino i' döer ye' pé. Ye' tterawa e' pé tërdaë a' tsatkoie. E' wa ttè pa'alⁱ me' Skököl tö, e' wà de. ²¹ Erë yi ye' wömekettsa, e' tkër ye' ta mesa i' o'mik. ²² Ye' döer S'ditsö

Alà, e' ta itkóraë wës isuletëneatbak es, erë jwëstela ina yi ye' wömekettsa, e' ta!

²³ Eta ie'pa ñi chakémitke: “A' ichè, ¿yi ie' wömekettsa?”

¿Yi dör kékëpa taië Skököl a?

²⁴ Jesús ttökatapa ñi iütéka tö ie'pa wé ék dör kékëpa taië imalepa tsata. ²⁵ Jesús tö iché ie'pa a: “Pè' kè tö Skököl dalöiè, esepa blúpa e' alòka ie'pa ki kekraë, erë ie'pa e' chò tö ie'pa dör imalepa kimukwakpa buaë. ²⁶ Erë e' kè dör es a' ta. E' skéie yi dör kékëpa taië imalepa tsata a' shua, ese kawöta e' ökwa se' ëselaie. Ñies a' wökir kawöta e' ökwa wës kanè méso es. ²⁷ E'ma ¿yi dör kékëpa taië? ¿Itkër chkök mesa o'mik ese ö wé tso' chkè watiök ese? Tó, itkër mesa o'mik ese dör kékëpa taië. Erë ye' tso' a' shua wës kanè méso tso' chkè watiök es.

²⁸ “Kos ye' weirke e' a a' tso' ye' ta ye' wapie. ²⁹ E' kueki ye' tö a' tkekeka blu'paie, wës ye' Yé tö ye' tké'ka blu'ie es. ³⁰ Aishkuö ta ì blúie ye' tso' e' a a' e' tulöraser chkök di'yök buaë ye' ta. Ñies a' e' tulöraser blu' kulé ki, Israel ditséwöpa doka dabom eyök kí böl (12), e'pa wëttsuk.”

Pedro tö icheraë tö ie' kè wa Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Ñies Skökëpa Jesús tö iché:

—A Simón, a Simón, jye' ttò ttsó! Satanás tö a' kéwö kié ma'wè. Ie' tö a' ulitane wöpperaë darërèë wës iyiwö wöppè es. ³² Erë ye' ikiétke Skököl a as be' erblò ye' mik e' kè olo'yöbö. Mik be' erbléne buaë ye' mik, eta ye' ttökatapa malepa kimú as ie'pa e' tkòwa darërèë ye' mik.

³³ Simón tö ie' a iché:

—A Skëkëpa, ye' e' chétke wötënu_w be' ta s'wöto wé a dö ttëw_w be' ta.

³⁴ Ie' iüté:

—A Pedro, ye' ichè be' a tö i'ñe kam dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kè w_w ye' suule.

Jesús weirketke e' kèwö dökewatke

³⁵ E' ukuök_i ta Jesús tö ittökatapa a ichaké:

—Mik ye' tö a' patkè'mi Skëköl ttè pakök inuköl kè ta', chkewö kè ta', klökkuö kè ta', et_a ¿ì kianeia a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—Kè ì kianeia sa' ki.

³⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—E' skéie, i'ñe ta, ye' tö a' a' ichè tö a' wé w_w inuköl ta', e' tsúmi; a' wé wa chkewö ta', e' tsúmi; a' wé kè w_w tabè ta' e' tsatkoie, et_a a' paio wataútt_a ta' e' ské wa tabè taútt_a.

³⁷ Ye' tté kos tso' kitule Skëköl yékkuö ki, e' wà tköraë wes itso' kitule es, e' tö ichè: 'Ie'pa tö ye' we'iké wes pè' sulusi we'iké es.* Ttè e' wà tköketke i' ta, e' kueki a' tö iú wes ye' tö a' a' ichè es.

³⁸ Ie'pa tö iché ie'pa a:

—A Skëkëpa, i_e tabè tso' böt.

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wè idir, jkè a' ttökia!

Jesús tté S'yé ta Getsemani

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ E' ukuök_i ta Jesús mía Olivo kébata a wes iwöblar es, et_a ittökatapa míyal ie' ta. ⁴⁰ Mik ie'pa demi wé ie'pa mío ee, et_a ie' iché ie'pa a:

—A' ikió Skëköl a as ì sulu tö a' erkiöweke e' kè e' alòka a' ki.

* 22:37 Isaías 53.12

⁴¹ Ie' mía b́anet ie'pa yöki dö kōs ák uyèmisö ekkē, eē ie' e' tkēsēr kuchē kī tā itté S'yé tā i' es: ⁴² “A yéwö, ì tkōräē ye' tā, e' dör wēs íyi bacha'bachaē yèwasö es. Be' kī ikiane, e'ma be' ye' yóttsa e' ulà a. Erē kē iwar wēs ye' kī ikiane es, iú wēs be' kī ikiane es.”

⁴³ [E' wōshā tā Skēköl biyöchökwak de eköl ie' ska' idiché kī iök. ⁴⁴ Ie' eriane taiē, e' shūa ie' ttēmitke S'yé tā taniniē, tā ipaali wēr s'pé es e' yērke taiē darke íyök kī.]†

⁴⁵ Mik ie' tté one, etā idene ittōkatapa ska' tā ie'pa kuéitō kapötulur. Ie'pa shtrinewā eriar è wā, e' kuekī ie'pa kapolur. ⁴⁶ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Iók a' kapötulur? A' e' kóka, a' ikió Skēköl a' as ì sulu tö a' erkiöweke e' kē e' alòka a' kī.

Jesús klö'wéwa ibolökpa tö

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök e' dalewa taiē pē' de. Ie' ttōkatapa dabom eyök kī bōl, e' eköl kiē Judas e' debitu ie'pa wēttsē. Ie' dewā Jesús ska' ishke'uk wōalattsē wa. ⁴⁸ Erē Jesús tö ie' a' iché:

—A Judas, ¿wōalattsē wa be' tö ye' dör S'ditsö Alà, e' wōmekettsā?

⁴⁹ Mik Jesús ttōkatapa tso' ie' tā, e'pa tö isué tö ie' klörkewatke, etā ie'pa tö ie' a' ichaké:

—A Skēkēpa, ¿tabè yèttsa sa' tö ie'pa kī?

⁵⁰ Etā ie'pa eköl tö sacerdote kibi, e' kanè méso eköl kukōña ulà bua'kka téttsā. ⁵¹ Jesús tö iché:

—Imúat; wē' idir.

Etā ie' tö kanè méso kukuōña kéwa tā ibua'wéneitō. ⁵² E' ukuökī tā sacerdotepa wōkirpa ena Skēköl wé shkēkīpa wōkirpa ena judiowak kueblupa debitu ie' tsukmi, e'pa a' ie' iché:

† 22:44 Ttè i' kē ku' yēkkuö kēchke wēle kī.

—ǰì kuèkì a' bitè ye' ñalé kì tabè kì kal wölö kì ye' klö'ukwà wés akblökwakpa klö'wèwà es? ⁵³ Kèkraë ye' bak a' shuà Skèköl wé a, erë a' kè wà ye' klönewà. Erë i' tã a' a ikéwö de ye' klö'wowaie. Ñies bé a ikéwö de ì sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

Pedro tö iblé tö kè ie' wà Jesús suule

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Etã ie'pa tö Jesús klö'wéwà tsémi sacerdote kibi, e' u a. Pedro dami ie' itökì kãmíë. ⁵⁵ Etã eë pè' welepa tö bö' batséka upa shushaë baiklè, etã Pedro e' tkéser ie'pa tã. ⁵⁶ Etã alaköl eköl dör kanè méso, e' tö Pedro sué bö' kkò a tã isuéwà krereë tã ichéitö:

—Ñies ie' wí dör Jesús klé.

⁵⁷ Erë Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—A tayë, ye' kè wà wëm e' suule.

⁵⁸ E' ukuökì kukuie tã wëm eköl tö Pedro sué ñies tã ichéitö:

—Be' ñies dör Jesús klépa eköl.

Erë Pedro tö iiüté:

—A wëm, kè ye' dör ie'pa eköl.

⁵⁹ E' ukuökì hora de et tã iskà tö iché:

—Wëm sè dör Galilea wak e' kuèkì moki ie' dör Jesús klé eköl.

⁶⁰ Pedro tö iché:

—A wëm, ì cheke be' ye' a, e' kè jcher ye' wà.

Pedro ttökeia e' wöshã tã dakro ane. ⁶¹ Etã Skèkëpa Jesús wötrée, tã Pedro suéitö ék. Etã Pedro éna ianewà tö ttè i' yé' Jesús tö ye' a: “Í'ñe kãm dakro ar, e' yöki be' tö icheraë mañatökicha tö be' kè wà ye' suule.” ⁶² Etã Pedro e' yéttsã kañikã tã iié siarë.

Jesús wayué ie'pa tö

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wëpa ulà a Jesús tso' klöulewà, e'pa tö ie' wayué suluë, ippé taië. ⁶⁴ Nies ie'pa tö iwöbla pamuëwà datsi'tak wa, età ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tö ie' a ichakeke:

—Be' dör Skëköl tteköl, e'ma sa' a ichókà ¿yi tö be' ppé?

⁶⁵ Età ie'pa tö ie' skà cheke suluë ttè ulitane wa kua'ki kua'ki.

Jesús mítser ie'pa wà judiowak kuëblupa wörki

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Mik kà ñine, età judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa tö Jesús tsémi wé judiowak wökir kibipa ñi dapa'uke ee. Tà ie'pa tö ie' a ichaké:

⁶⁷ —Ichó sa' a ¿moki be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö au?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö ichèmi tó, erë kè a' tö ye' ttò klö'wepa. ⁶⁸ Nies ye' tö a' a ilè chakèmi, e' ta a' kè tö ye' iütepa. ⁶⁹ Erë ye' dör S'ditsö Alà, i' ukuöki ta ye' e' tköraser Skëköl diché dör íyi ulitane tsata, e' ulà bua'kka dalöiërta' taië.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tö ie' a ichaké:

—¿E'ma be' e' chò tö be' dör Skëköl Alà?

Jesús tö ie'pa iüté:

—Tó, wes a' tö iché es idir.

⁷¹ Età ie'pa iché:

—¿Iie se' ki ikkatökwakpa kí kiarmiia? Ì ché ie' tö, e' ttsé se' wákpa tö.

23

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Età ie'pa ulitane e' kékà tã Jesús tsémirakitö Pilato ska' as ishulòitö. Pilato dör ká e' wökir patké' Roma wökir kibi tö. ² Ie'pa tö Jesús kkatémi Pilato a tã ichérakitö:

—Sa' wã ijcher tö wëm i' tö taië sa' judiowak mekekã ñippök s'wökirpa tã. Ie' iché tö sa' kè kawöta inuköl patauk Roma wökir kibi a. Ñies ie' iché tö ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chò tö ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tó, wes be' iché, e'ma es idir.

⁴ Etã Pilato tö iché sacerdotepa wökirpa a ena pë' tso' ee, e'pa a ñies:

—Ye' kè wã ì nuí kune wëm i' kî.

⁵ Erë ie'pa tö ikí kcateke aneule tã ichekerakitö:

—Ttè wa ie' tö s'wöbla'weke, e' tö sa' wakpa mekekã ñippök ñita. Ie' tö itsá paka'bitü Galilea, i'ñe tã ide íe Judea.

Pilato tö Jesús patkémi Herodes ska'

⁶ Mik e' ttsé Pilato tö, etã ichakéitö: ¿wëm i' dör Galilea wak? ⁷ Mik ie' wã ijchenewã tö Jesús dör Galilea wak, etã ie' tö ipatkémi Herodes ska' as e' tö ishulò, e' dör Galilea wökir e' kuëkî. E' kèwö ska' tã ie' tso' Jerusalén. ⁸ Mik ie' tö Jesús sué, etã e' tö ie' ttsé'wé buaë. Bànet ie' éna isuak. Ie' wã ittè jchenewã tö, ì kè or yi a ese wekeitö, e' wã paneke ie' tö suè. ⁹ Ie' tö Jesús chaké taië, erë Jesús kè wã ie' iütène yës. ¹⁰ Ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tso'ñak ee. Ie'pa tö Jesús kcateke taië ie' a. ¹¹ Ie' ena ñippökwakpa, e'pa tö Jesús sué suluë, tã ie'pa tö datsi' bua'buá, blu' datsi' sù, ese iékã ikî iwayuoie. E' ukuökî tã ie' tö ipatkémine Pilato ska'. ¹² Herodes ena

Pilato dör ñì bolökpa, erë e' diwö shà tã ie'pa er buanene ñì kî.

Jesús métt̃sã ttèwã

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak taië, e'pa kiétt̃sã Pilato tö ë' dapa'uk ek tsiní ème. ¹⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' wã wëm i' de ye' ska' kkatè. A' tö iché tö ie' tö a' wakpa mekeka ñippök sa' tã. Erë ye' tö ie' a' ichaké a' wörki, etã ì kî a' tö ie' kkaté, e' kè nuí kune ye' wã ie' kî yës. ¹⁵ Ñies Herodes kè wã ì nuí kune ie' kî, e' kuëkî ie' tö ipatkébitune ye' ska'. E' kuëkî a' tö isué tö ie' kè wã ì sulu nuí kî ittèwami ese wamblène. ¹⁶⁻¹⁷ Súyö ippök patkè ttsa'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuökî tã ye' tö ie' ekemine.*

¹⁸ Erë ie'pa ulitane anemi ñikkëë:

—¡Jesús ttówã tã Barrabás ómine sa' a'!

¹⁹ Barrabás e' tö iyamipa dapa'ka ñippök ká e' wökirpa tã, ñies ie' wã s'kötulewã. E' kuëkî ie' tso' wötëulewã s'wöto wé a. ²⁰ Pilato éna Jesús akmine, e' kuëkî ie' tö iskà chéne Jesús tsatkoie. ²¹ Erë ie'pa kî arkeka taië:

—¡Iwötówã krus mik! ¡Iwötówã krus mik!

²² Pilato tö iskà chéne ie'pa a, i' tã ide mañatökicha:

—¿Ì kuëkî? ¿Ì sulu wambléitö? Ye' kè wã ì sulu kune ie' wömottsã ttèwã. Súyö ippök patkè ttsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuökî tã ye' tö ie' ekemine.

²³ Erë ie'pa kî arkeka taië shute: “¡Iwötówã krus mik!” Bata ekkè tã Pilato tö ie'pa ttè iuté. ²⁴ Ie' tö iwé wes ie'pa kî ikiane es. ²⁵ Es wëm tso' wötëulewã ñippè s'wökirpa

* ^{23:16-17} Yëkkuö kéchke wele tö kuötkéka. E' tö ichè i' es: Pilato wöblar s'wötëulewã e' ökmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkó'uk etã.

tà kueki, ñies s'ttèwà kueki, e' émine Pilato tö. Età Jesús ttökwà patkéitö wes judiowak ki ikiane es.

Jesús wötène krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

²⁶ Mik Roma shkëkipa wà Jesús dami, e'pa tö isué tö ie' kè ki krus dè'kaia, età ie'pa tö wëm eköl kiè Simón e' klö'wéwà tà iké krus ppökka tsèmi Jesús itöki. Wëm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bānet, erpa e' de Jerusalén.

²⁷ Taië pè' mirwà Jesús itöki. E'pa shuà alakölpa tso' taië iuramirak taië ie' ieitsök. ²⁸⁻²⁹ Jesús wotrène ie'pa sauk tà ichéitö:

—A Jerusalén alékölpa, kawö sulué döraë a' ki, e' kueki kè a' iuk ye' ieitsök. E' skéie a' wákpa e' ieitsó, ñies a' ala'r ieitsó. Aishkuö tà iyërdaë: 'Ayëcha buaë alakölpa kos kè dötà' alàè. Ayëcha buaë alakölpa kos kè alà tà.' ³⁰⁻³¹ Ye' dör wes kal pa'ali es e' weirke i' es, e' tà ÿi kè wamblërpa a' dör wes kal sí es, e'pa tà? E' kueki e' kéwö ska' tà iyërdaë kabata a: 'Be' anúka sa' ki as sa' duòwà wötëulewà iyök a.'†

³² Ñies wëpa bøl dör pè' sulusipa e'pa mirwarak iwà Jesús tà wötèwà krus mik. ³³ Mik ie'pa demirak ká kiè S'wökirdiche ee, età ie'pa tö Jesús woté krus mik. Ñies wëpa bøl sulusipa wotérakitö, eköl iulà bua'kka, eköl bakli'kka. ³⁴ [Jesús tö iché: "A yéwö, ì wambleke ie'pa tö ye' tà, e' kè ane ie'pa éna, e' kueki e' nuí olo'yó ie'pa ki."]‡

Età Roma shkëkipa iné ñi ma'woie suè tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a. ³⁵ Pè' iëter Jesús sauk. Dò judiowak wökirpa tso' ie' wayuök sulué, ie'pa tö icheke:

† 23:30-31 Oseas 10.8 ‡ 23:34 Ttè tso' iwakyöule i' es...e' shuà, e' kè ku' yëkkuö këchke wele ki.

—Mok_i ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie shukit Skéköl tö e' e'ma as iwák e' tsatkò wes o'kapa tsatkéitö es.

³⁶ Ñies Roma shkékipa tö ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' ta blo' shköshkö watké ie'pa tö ie' a. ³⁷ Ie'pa iché:

—jMok_i be' dör judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkó!

³⁸ Kaltak ki itso' kitule tö iché: “I' dör judiowak blú e'”, e' batsulewa Jesús tsaka.

³⁹ Eta wëm eköl àr wötëulewa ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chök suluë. Ichéitö ia:

—jMok_i be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkó, ñies sa' tsatkó!

⁴⁰ Erë iëköl tso' wötëulewa ie' o'mik, e' tö iëköl uñé ta ichéitö:

—Be' wömenetta ttèwa wes ie' es, erë wësua be' kè suar ta' Skéköl yöki. ⁴¹ Mok_i se' weirke se' wák kueki, se' nuì kueki. Erë ie' kè wa ì sulu wamblëne yës.

⁴² E' ukuöki ta ie' tö iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, eta kè be' éna ye' chökwa.

⁴³ Ie' tö iüté:

—Mok_i ye' tö be' a iché tö i'ñe be' dörawa ká buaala tso' ká jai a e' a ye' ta.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsettseë ká wa'ñe, dò tsáli diwö de mañat ekkë. ⁴⁵ Diwö kè dalöbuneia, eta Skéköl wé a ie'pa wa datsi' buririë ese shukuar u blatoie, e' jchënane shushäë. ⁴⁶ Eta Jesús tö iché aneule:

—A yéwö, ye' wiköl méat be' ulà a.

E' chéitö ta isiwá' bata tké.

⁴⁷ Roma ñippökwak eköl dör capitán, mik e' tö isué, eta Skéköl kikékaitö ta ichéitö:

—Moki, wëm wí sene' yësyësë.

⁴⁸ Pë' daparke taië isaük, mik e'pa tö isuë tö wes Jesús blënewa, etä ie'pa erianeka taië ta es imíyalnerak iu a. ⁴⁹ Erë wépa wa Jesús sūule buaë ena alakölpä manetwa ie' ta Galilea, e'pa kōs iëter ie' kí saük erë kamië.

Jesús nu wötëne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wëm tso' eköl kië José, e' dör ká kië Arimatea e' wak. Arimatea atë Judea. Ie' dör wëm buaë yësyësë. Ñies ì blúie Skëköl tso' e' këwö panuk ie' tso'. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl, erë ie' tö ibikeitsé tö wes imalepa tö Jesús wé e' dör suluë. ⁵² Ie' mía Pilato ska', etä Jesús nu kiéitö. ⁵³ Ie' tö Jesús nu yéttsa krus mik éwa iski ta ipatréwaitö datsi' ukuö bua'buä saruru ese wa. E' ukuökí ta ie' tö Jesús nu bléwa ákuk bine pa'ali s'nu blóie ese a. ⁵⁴ Ká tuirketke etä eno diwö batseitsekemitke, e' kueki ie' kawötä Jesús nu wötökwa bet.

⁵⁵ Etä alakölpä manetwa Jesús ta Galilea, e'pa mirwañak isaük tö wé Jesús nu mekewa. Ie'pa tö isuë tö wes ie' nu blëne ákuk a. ⁵⁶ Mik ie'pa dene u a, etä kiö masmas tso' të s'nu ki, ese kanewérakitö. Ie'pa tö eno diwö batseitsé wes Skëköl ttë dalöiëno tö ichè es.

24

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

¹ Erë domingo ká ñirketke, etä alakölpä míane Jesús pö a kiö masmas kanewétke ie'pa tö, e' mí ie'pa wa të Jesús nu ki. ² Mik ie'pa de, etä ie'pa tö isuë tö ák bërie bastkër pö kkò a, e' rratune bánet. ³ Erë mik ie'pa dewa ákuk a, etä ie'pa tö isuë tö Jesús nu kè ku'. ⁴ Ie'pa tso'ia ibikeitsök tö wëk Jesús nu mí, e' bet ta ie'pa tö isuë tö wëpa böl de iëter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wöñarke dalölöë. ⁵ E' tö alakölpä

suawéka taië ta iwö éwarak dò ìski. Erë wëpa e'pa tö iché ie'pa a:

—¿Iók a' tö ie' tso' ttsé'ka, e' yuleke s'nupa shua? ⁶ Ie' kè ku' íe, ishkenekane. Ì yè'bakitö a' a mik ibak Galilea eta, e' anú a' éna. ⁷ Ie' tö a' a iyè'bak tö ie' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pë' sulusipa ulà a ta iwötërdawa krus mik, e' ki ká de mañat eta ishkerdakane. ⁸ Eta ì yè' Jesús tö, e' anewane ie'pa éna.

⁹⁻¹⁰ Alakölpa dare Jesús pö a, e'pa kiè María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mì. Ñies alakölpa skà tso'ñiak ie'pa ta. Ì sué ie'pa tö pö a, e' pakéne Jesús ttekölpa tsá dabom eyök ki eköl (11) e'pa a, ñies imalepa a. ¹¹ Erë ì paké alakölpa tö e' kè wà ta' ie'pa a, e' kueki ie'pa kè wa iklöone. ¹² Erë Pedro tunemi pö a isaük. Mik ie' demi ta ie' tö isué ákuk shua, eta datsi' wa Jesús nu parratewa, e' è tkëter. Eta ie' biteane u a, e' tö ibikeitsëro tö ¿wek imí?

*Jesús ttökatapa bö'l tö ie' suéne Emaús ñalé ki
(Marcos 16.12-13)*

¹³ E' diwö wa Jesús ttökatapa bö'l e' yéttsa Jerusalén michoë ká kiè Emaús ee. E' ñalé dör kamië kilómetro doka dabom eyök ki et (11), e' ulatök. ¹⁴ Ì tka Jesús ta Jerusalén, e' kos pakerami ie'pa tö ñi a. ¹⁵ Ie'pa kapakörami ñita, eta Jesús tö ie'pa kué eta ishkémi ie'pa ta. ¹⁶ Ie'pa tö isué, erë ie'pa kè a ikkayënewa tö yi idir.

¹⁷ Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakerami a' tö?

Eta ie'pa e' wöklö'wé iëter. Ie'pa eriarke taië e' wënewa iwö ki. ¹⁸ Ie'pa eköl kiè Cleofás, e' tö Jesús iutë:

—Wësua se' kos dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shua be' è kè wa ijcher tö ì bak ee chkì bökli.

¹⁹ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—ǝ̀ì bak?

Ie'pa iitúte:

—Ì bak wëm kiè Jesús dör Nazaret wak e' ta e'. Ie' dör Skëköl tteköl buaë, diché ta' taië Skëköl wöa. Ì kè or yi a ese wé ie' tö taië sulitane wörki. Nies s'wöbla'wéitö ttè buaë mokj wa. ²⁰⁻²¹ Sa' tö ie' pana' tö isalema Skëköl tö ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tö ie' wöméttsa ttèwä wötëulewä krus mik. E' kúie ta, ì kos wamblëne, e' ki ká de mañat etä ǝ̀ì panemiä sa' tö? ²² Nies alakölpa welepa tso' sa' ska', e'pa tö sa' tkiwéwä. I'ñe bla'mi ie'pa dare Jesús pö a ²³ erë ie' nu kè ku' eë. Ie'pa tö sa' a iché tö Skëköl biyöchökwakpa de ie'pa ska', ta ichéitö ie'pa a tö Jesús tso'ne ttsë'ka. ²⁴ E' ukuökj ta sa' wakpa welepa dare isauk ta ie'pa tö ikué wës alakölpa tö iché es, erë ie'pa kè wä Jesús sune.

²⁵ Etä Jesús tö iché ie'pa a:

—A' kuköña darërëë. A' kè wöblar bet. Ì kos yë'atbak Skëköl ttekölpa tö e' kè klöne a' wä bet. ²⁶ Skëköl yëkkuö tö ichè tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawöta weinuk es kam ie' dö sulitane wökirie olo ta' taië e' yöki.

²⁷ Etä ie' wák tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki, e' kos wä pakémiitö ie'pa a. Kewe ì kit Moisés tö, e' wä pakéitö. E' ukuökj ta ì kit Skëköl ttekölpa kos e'pa tö, e' wä pakéitö ie'pa böl a.

²⁸ Mik ie'pa demi wé ie'pa míró eë, etä iwër tö Jesús kú mi'keiä ñala kú, ²⁹ erë ie'pa tö ie' kiémi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tö iché ia:

—Ká tuirketke, e' kuëkj be' e' tsúat sa' ska' kapökrö.

E' kuëkj ie' dewä ie'pa ta weshkë. ³⁰ Mik ie'pa e' tuléwä mesa o'mik chkök, etä ie' tö pan klö'wé ulä a ta wéstela chéitö Skëköl a ta iblatéitö méitö ie'pa a. ³¹ E' wö shä ta

ie'pa tö isuéwā tö Jesús idir; erë bet tā ie' kè ku'ia ie'pa tā.
³² Etā ie'pa tö iché ñi a:

—Wëe', mik ie' kapaköratse se' tā ñala wa, Skëköl yëkkuö wà pakeratseitö, e' tö se' ttsë'wé buaë ichök.

³³ E' wösha tā ie'pa e' yéttsa míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, etā ie'pa tö Jesús ttökatapa tsá döka dabom eyök kī eköl (11) ena imalepa, e'pa kué ee ñita. ³⁴ E' a ie'pa iché:

—Mokī Skëképa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

³⁵ Etā wëpa bööl tö ì kos tka ie'pa tā ñala wa e' paké imalepa a. Nies wes ie'pa tö Jesús suéwā, mik ie' tö pan blaté etā, e' pakéitörak.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ie'pa tso'ia ipakök, etā Jesús de dur ie'pa shūa, e' tö ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—As a' kawö tkò buaë.

³⁷ Ie'pa tkirulune tö ibikeitsé tö ie'pa tso' s'wimblu sauk. ³⁸ Erë Jesús tö iché ie'pa a:

—¿Ì kuekī a' tkirulune? ¿Ì kuekī a' ibikeitsè bötböt?

³⁹ Ye' ulà kī itò saú. Ye' klò kī itò saú. Ye' kó, e' wa a' isueraë tö ye' kè dör wimblu. S'wimblu kè chkà tā', kè dichéwö tā', erë a' isué tö ye' chkà tā' ye' dichéwö tā'.

⁴⁰ E' chök ie' tso' ie'pa a, tā ie' tö iulà ena iklö kkaché ie'pa a. ⁴¹ Ie'pa iëteriā ttsë'nerak buaë tkirulune taië, e' kuekī darërë ie'pa a iklö' tö mokī idir. E' kuekī Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì tso' a' wā ñè? ⁴² Etā ie'pa tö nima katuule bö' a, e' mé ia. ⁴³ Tā ie' tö ikaté ie'pa wörkī. ⁴⁴ Etā ie' tö iché ie'pa a:

—Ì tka ye' ta, e' yè' ye' tö a' a, mik ye' bak a' ta eta. Ye' tö a' a iyè' tö ye' tté kōs kit Moisés ena Skëköl ttekōlpa tö yëkkuö kī ñies Salmos yëkkuö kī, e' kōs kawōta wà tkök.

⁴⁵ Eta ie' tö ie'pa er ñi'wé as ì chè Skëköl yëkkuö tö, e' wà ar ie'pa éna. ⁴⁶ Ta ichéitö ie'pa a:

—Itso' kitule Skëköl yëkkuö kī i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawōta ttèwa, mik e' kī ká de mañat eta ishkerdakane. ⁴⁷ Ñies tö iché i' es: Ttè buaë pakardaë ye' ttö wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itökī ipakardaë ká ulitane wakpa a. Ttè buaë e' dör tö wépa er mane'wé Skëköl a, esepa kī ie' tö ì sulu wamblérakitö e' nuí olo'yeraë. ⁴⁸ Ì kōs tka ye' ta, e' sué a' tö, e' pakök a' kawōta sulitane a. ⁴⁹ Ye' yé kablè' Wiköl Batse'r muk a' a, e' patkeraë ye' tö a' a. Ie' datse ká jaì a, e' döraë a' kī idiché taië wa, e' panú íe Jerusalén.

Jesús míane ká jaì a
(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ E' ukuökī ta Jesús wa ittökatapa mítser tsinet Betania. Ee Jesús ulà kéka ta ie' er buaë ché ie'pa a. ⁵¹ Ie' tso'ia ie'pa a er buaë chök ta ie' butséka míā ká jaì a ie'pa wörkī. ⁵² Ie'pa tö ie' dalöié taië, e' ukuökī ta ie'pa míane Jerusalén ttsè'nerak buaë. ⁵³ Këkraë ie'pa tso' Skëköl kīkōkka iwé a.

Tte Pa'ali Me' Skököl tö Se' a
 New Testament and Shorter Old Testament in Bribri (CS:bzd:Bribri)
 copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective

copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 5 Mar 2019

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca